

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
Ἡγουμένου Ἱ. Μονῆς ΤΡΟΟΔΙΤΙΣΣΗΣ

Ἐπιλεγμένες ὁμιλίες
ἀπό τόν τόμον
Η ΦΩΝΗ
ΕΝΟΣ ΜΟΝΑΧΟΥ

«Ἀπόσταγμα πνευματικῆς ἐμπειρίας»

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΥΨΕΛΗ»
566 26 Σπαρτάκου 6, Συκιές
Τηλ.: 2310212659. Φάξ: 2310207340
Θεσσαλονίκη 2011

Στό τεύχος αυτό, αγαπητοί, περιλαμβάνονται λίγες όμιλίες του Γέροντος Άθανασίου «πρός τόν σύγχρονο κόσμο, διά τών όποίων κρούει τόν κώδωνα τής πνευματικής άλλοτριώσεως και καλεϊ σέ πνευματική έγρήγορση, αναγέννηση και μετάνοια. Εϊναι ή φωνή ενός έμπειρου Μοναχοϋ, πού έπιασε τόν σφιγμό και τίς άνησυχίες του σύγχρονου ανθρώπου και θέλει νά τόν βοηθήσει, νά του προσφέρει ένα πνευματικό σωσίβιο. Άς ακούσουμε λοιπόν προσεκτικά τήν φωνή του...».

* * *

Όσοι αναγνώστες έπιθυμοϋν νά έχουν τόν πνευματικόν αυτόν θησαυρόν, άς τό ζητήσουν.

Προσφέρεται δωρεάν για τό έσωτερικό.

Πληροφορίες στό τηλ.: 2310212659.

Σημείωμα ἐκδότου

Πρό ἐτῶν, εὐδόκησε ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ καί ὁ ὑπεύθυνος τῶν ἐκδόσεων «Ὁρθόδοξος Κυψέλη» βρέθηκε γιά μικρό διάστημα στήν δοκιμαζόμενη Κύπρο μας, γιά πνευματική διακονία.

Χάριν προσκυνήσεως ἔγινε ἐπίσκεψις καί στήν ἱστορική Ἱερά Μονή Τροοδιτίσσης, ἡ ὁποία, ὡς γνωστόν, ἀποτελεῖ πνευματικό φάρο μέ τήν καθόλου ἀκτινοβόλο καί πολλαπλῶς εὐεργετική ἐνάρετον πολιτείαν τῶν ἐκεῖ ἐνασκουμένων πατέρων, ὑπό τήν συνετήν καθοδήγησιν τοῦ ἐπί σοφία καί ἀρετῇ διακρινομένου σεβαστοῦ Γέροντος Ἀθανασίου.

Ἡ ταπεινή καί διακριτική ἀρχοντική συμπεριφορά καί τό πατερικό βιωματικό φρόνημα τοῦ Γέροντος μᾶς ὠφέλησε καί ἐντυπωσίασε ἰδιαίτερα, καθὼς καί ἡ εὐταξία καί καλή ἀτμόσφαιρα πού ἐβασίλευε στήν Ἱερά Μονή.

Ὁ σεβαστός Γέροντας μᾶς προσέφερε ἕνα πόνημά του ὑπό τόν τίτλον **Η ΦΩΝΗ ΕΝΟΣ ΜΟΝΑΧΟΥ**.

Γιά ἀρκετά χρόνια ἔμενε στήν βιβλιοθήκη καί μόλις τέλη Αὐγούστου τοῦ 2011, κατά θεία νεύσει, τό πρόσεξα καί διεπίστωσα τόν πνευματικό πλοῦτο πού περιέχει, καρπὸν πείρας πολυετοῦς μονίμου ἀσκήσεως.

Θέλοντας νά προκύψῃ ψυχική ὠφέλεια σέ περισσότερες ψυχές, στοὺς πονηροὺς καιροὺς μας, ἐπικοινωνήσα τηλεφωνικῶς μέ τήν Ἱερά Μονή, ἔθεσα ὑπ' ὄψιν τήν διάθεσί μου, καί εὐχαρίστως ἐδόθη ἡ σχετική εὐλογία, καί ἤδη, συνεργοῦντος τοῦ Θεοῦ, μέρος ἀπὸ τό πολυωφελές αὐτό πνευματικό ἐντρύφημα βρίσκεται στά χέρια σας. Μετά Θεόν ἐκφράζομε θερμές εὐχαριστίες πρὸς τόν πολυσέβαστον Γέροντα Ἀθανάσιον καί τοὺς πατέρας τῆς Ἱερᾶς Μονῆς διὰ τήν δοθεῖσαν εὐλογίαν πρὸς ἀναδημοσίευσιν μερικῶν ὁμιλιῶν εἰς δόξαν τοῦ Ἀγίου Τριαδικοῦ μας Θεοῦ καί τήν κατά Χριστόν τελείωσί μας, διὰ τῆς τηρήσεως τῶν θείων ἐντολῶν καί τῆς ἰσοβίου εἰλικρινοῦς μετανοίας μας.

Ὁ Ἡγούμενος Τροοδιτίσσης Ἀθανάσιος

Ἡ «φωνή ενός Μοναχοῦ»: Ἡ πνευματική ἐμπειρία ενός Γέροντος κατατίθεται ἐνώπιον τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, γιὰ νά ἀποτελέσει φωτεινόν ὁδοδείκτην στήν δύσκολον πορείαν του πρὸς τήν αἰώνιον ζωήν.

**«ΘΕΜΕΛΙΟΝ ΓΑΡ ΑΛΛΟΝ ΟΥΔΕΙΣ ΔΥΝΑΤΑΙ ΘΕΙΝΑΙ
ΠΑΡΑ ΤΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ, ΟΣ ΕΣΤΙΝ ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ»***

(Α΄ Κορ., γ΄, 11)

Όπως όλων ἡ προσοχή μας στρέφεται, εἰς τό νά εἶ-
ναι γερά τά θεμέλια μιᾶς οἰκοδομῆς, ἔτσι καί ὁ Ἄπ.
Παῦλος, προκειμένου νά οἰκοδομήσωμεν τόν πνευματι-
κόν ναόν τῆς ψυχῆς μας, μᾶς παροτρύνει νά χρησιμο-
ποιήσωμεν, ὄχι ἄλλο θεμέλιον ἀπό αὐτό πού ὑπάρχει,
πού δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά **ἡ πίστις εἰς τόν Ἰησοῦν
Χριστόν**. Μόνον διά τῆς πίστεως αὐτῆς, μπορεῖ καί πά-
λιν ὁ ἄνθρωπος νά ἐνωθῆ μέ τόν Θεόν καί νά ζήσῃ τήν
μακαρίαν καί αἰωνίαν ζωήν τοῦ οὐρανοῦ, διότι μόνον ὁ
Χριστός διά τῆς σταυρικῆς θυσίας Του ἔδωσε τήν δυνα-
τότητα εἰς τόν ἄνθρωπον νά ἐπανακτήσῃ τό χάρισμα τῆς
υἰοθεσίας καί νά γίνῃ κληρονόμος τῆς Βασιλείας τοῦ
Θεοῦ. **Οὐδεμία ἄλλη πίστις ἢ μέσον δύναται νά θεραπεύ-
σῃ τήν μεγάλην πληγήν τοῦ ἀνθρώπου, τήν ἀμαρτίαν καί
ἀποστασίαν του ἀπό τόν Θεόν, παρά ἡ πίστις εἰς τήν ἁ-
γίαν Τριάδα καί εἰς τήν σωτήριον ἐνανθρώπησιν τοῦ Υἱ-
οῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἐγένεν εὐδοκία τοῦ Πα-
τρὸς καί συνεργεία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διά τῆς Ἀει-
παρθένου Παναγίας καί Θεοτόκου Μαρίας.**

* Ὁμιλία εἰς τήν Γενικήν Συνέλευσιν τῶν τακτικῶν μελῶν
τοῦ Ἰδρύματος «Ἅγιος Νεκτάριος» τόν Δεκέμβριον 1985.

Όταν όμως λέγουμε πίστιν εἰς τόν Χριστόν τί ἐννοοῦμεν; Διότι ὅλοι οἱ Χριστιανοί πιστεύουν εἰς τόν Χριστόν, ὡς σωτήρα τοῦ κόσμου, καί ὅμως ἄλλοι σώζονται καί ἄλλοι κολάζονται.

Μέ αὐτό τό θέμα, ἀδελφοί μου, θά ἤθελα νά σᾶς ἀπασχολήσω ἀπόψε, ἔχοντας βέβαια ὑπόψιν μου, τήν καλήν σας διάθεσιν, ἀλλά καί τήν στενότητα τοῦ χρόνου πού ἔχομεν στήν διάθεσίν μας.

«Τῇ γάρ Χάριτι ἐστε σεσωσμένοι διά τῆς πίστεως, καί τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τό δῶρον, οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχῆσθῃται» (Ἐφεσ. β', 8). Ὁ Ἄπ. Παῦλος μᾶς λέγει πολύ καθαρά, ὅτι ὅσοι πιστεύουν εἰς τόν Χριστόν, τούς δίδεται σάν χάρισμα, σάν δῶρον ἢ σωτηρία καί ἡ αἰώνιος τοῦ Θεοῦ βασιλεία. Καί πράγματι: ὅσες ἀρετές καί ἄν ἔχη ὁ ἄνθρωπος, ὅσην ἀγιότητα καί ἄν ἀποκτήσῃ δέν εἶναι ποτέ δυνατόν χωρίς πίστιν νά σωθῇ καί νά γίνῃ τέκνον τοῦ Θεοῦ. **Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι αἰώνιος, εἶναι ἄφθαρτος, εἶναι πνευματική, ἐνώ τά ἔργα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι πρόσκαιρα, εἶναι φθαρτά καί ὑλικά καί δέν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μέ τόν Θεόν καί μέ τήν αἰωνιότητα.** Μόνον μέ τήν ὑπερτάτην σταυρικήν θυσίαν τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ καί μέ τήν πίστιν εἰς Αὐτόν καί τό σωτήριο ἔργον Του, παίρνουν ἀξίαν καί ὑπόστασιν τά ἔργα τοῦ Χριστιανοῦ καί τόν ὑποβοηθοῦν εἰς τό ἔργον τῆς σωτηρίας. *«Πάντες γάρ (οἱ ἄνθρωποι) ἤμαρτον καί ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, δικαιοῦμενοι δωρεάν τῇ αὐτοῦ χάριτι διά τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ»* (Ρωμ. γ', 23). **Ἡ σωτηρία εἶναι δωρεά, μᾶς τήν χαρίζει ὁ Χριστός,** ἀφοῦ ἐπλήρωσεν ὀλόκληρον τό χρέος μας διά τῆς θυσίας Του, ὡς ἀναμάρτητος καί ὑπερτέλειος Θεός καί ἄνθρωπος.

Ἴσως θά πῆ κανεῖς: ἀφοῦ ὅποιος πιστεύει εἰς τόν Χριστόν, τοῦ δίδεται σάν χάρισμα καί δῶρον ἢ σωτη-

ρία, πρὸς τί τόσοι κόποι καὶ τόσοι ἀγῶνες διὰ τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀγιότητος; Αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ ἀπ. Παύλου ἐδημιούργησαν πολλοὺς προβληματισμούς μέσα στὴν Ἐκκλησίαν, διότι μερικοὶ ἄνθρωποι δὲν τὰ ἐρμήνευσαν σωστά καὶ μέ τὸ πνεῦμα πού τὰ ἔγραψεν, καὶ ἐχρειάσθησαν πολλοὶ κόποι καὶ πολλὰ συγγράμματα τῶν ἁγίων Πατέρων διὰ νὰ βάλουν τὰ πράγματα στὴν θέσιν τους.

Οἱ Προτεστάντες π.χ. μέχρι σήμερον, ἐπειδὴ δὲν παραδέχονται τὴν ἱεράν Παράδοσι καὶ τοὺς Ἁγίους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, κηρύττουν ὅτι, ὅλοι ὅσοι πιστεύουν εἰς τὸν Χριστόν θὰ σωθοῦν, ἀσχέτως τῶν ἔργων καὶ τῆς ζωῆς πού θὰ ζήσουν εἰς αὐτόν τὸν κόσμον. Ἡ σωτηρία εἶναι δῶρον καὶ χάρισμα ἀπὸ τὸν Χριστόν. Δὲν δέχονται καμμίαν συζήτησιν. Αὐτὸ τὸ εἶπε –λέγουν– ὁ Ἄπ. Παῦλος.

Φαίνεται ὅτι καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀποστόλων μερικοὶ Χριστιανοὶ εἶχαν αὐτὲς τὶς ἀπόψεις καὶ ἐχρειάσθη ἓνας μέγας μαθητὴς τοῦ Κυρίου, ὁ Ἄδελφόθεος **Ἰάκωβος**, ὁ στύλος αὐτὸς τῆς Ἐκκλησίας –ἔτσι τὸν ὀνομάζει ὁ Ἄπ. Λουκᾶς εἰς τὰ «Πράξεις τῶν Ἀποστόλων»– αὐτὸς λέγω ὁ Ἰάκωβος, ὁ πρῶτος Ἐπίσκοπος τῶν Ἱεροσολύμων, ἐχρειάσθη νὰ γράψῃ ἐκείνην τὴν θεόπνευστον ἐπιστολήν του, ἀπευθυνόμενος πρὸς ὅλους τοὺς Χριστιανούς καὶ νὰ βροντοφωνῇ ὅτι **ἡ πίστις χωρὶς ἔργα εἶναι νεκρά**: «*Τί τό ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐάν πιστὶν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; Μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν;*» (Ἰάκ. β', 14). «*Ὡσπερ γάρ τό σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστίν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστίν*» (Ἰάκ. β', 26). Ἡ πίστις χωρὶς νὰ συνοδεύεται μέ τὰ ἔργα τῆς πίστεως, καμμίαν ὠφέλειαν δὲν μπορεῖ νὰ δώσῃ στόν ἄνθρωπον, εἶναι νεκρά καὶ ἀνενέργητος. Καὶ δὲν διστάζει ὁ Ἄπ. Ἰάκωβος νὰ φέρῃ ἓνα τολμηρόν πα-

ράδειγμα, αλλά τόσο σαφές και αποκαλυπτικό: «**Σύ πιστεύεις ότι ο Θεός εις έστι καλῶς ποιῆς καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ φρίσσουσι**» (Ίακ. β', 19). Ἐν τούτοις τὰ δαιμόνια εἶναι δαιμόνια· τίποτε δέν τὰ ὠφελεῖ ἢ πίστις τους, διότι στεροῦνται τὰ ἔργα τῆς πίστεως. **Τό συμπέρασμα ἀδελφοί μου βγαίνει ἀβίαστα· ὅποιος Χριστιανός ἔχει μέν ὀρθήν πίστιν, δέν ἔχει ὅμως καὶ ἔργα πίστεως, ἢ πίστις του εἶναι ὅπως τήν πίστιν τῶν δαιμονίων, χωρίς κανένα ἀποτέλεσμα καὶ χωρίς καμίαν ὠφέλειαν.**

Ὅταν, ὅμως, λέγωμεν ἔργα πίστεως τί ἐννοοῦμεν; Ποιά εἶναι αὐτά τὰ ἔργα πού κάμνουν τόν ἄνθρωπον νά εἶναι δεκτικός, νά εἶναι κατάλληλος, διά τό μέγαλον δῶρον τῆς σωτηρίας καὶ τῆς αἰωνίου τοῦ Θεοῦ βασιλείας;

Οἱ πολλοί νομίζουν ὅτι ἔργα πίστεως εἶναι ἀπλῶς νά βοηθοῦμεν τούς συνανθρώπους μας καὶ νά συμμετέχωμεν εἰς ἔργα πού ὑψώνουν τό βιωτικόν καὶ μορφωτικόν ἔργον τῆς κοινωνίας μας. Βεβαίως καὶ αὐτά εἶναι ἔργα θεάρεστα καὶ σωτήρια. Εἶναι σύμφωνα μέ τὰ λόγια τοῦ Κυρίου, *«ἐπέινασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἦμην, καὶ συνηγάγετέ με, γυμνός καὶ περιεβάλετέ με, ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἦμην, καὶ ἦλθετε πρός με»* (Ματ. κε', 35). Ὅλα αὐτά εἶναι ἔργα ἀγάπης πρός τόν πλησίον καὶ ὁ Κύριος τὰ ὑπολογίζει. Ἄκόμη **περισσότεραν ἀξίαν ἔχει ἡ πνευματική προσφορά,** ἢ ἐπιστροφή ἑνός ἁμαρτωλοῦ πρός τόν Θεόν καὶ ἡ βοήθεια νά ἀπαλλαγῇ ἕνας ἄνθρωπος ἀπό τὰ πάθη καὶ τίς ἁμαρτίες του. *«Ἀδελφοί μου – λέγει ὁ Ἀδελφόθεος Ἰάκωβος – ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπό τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλόν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν»* (Ίακ. ε', 19). **Ἡ ὕλική βοήθεια ἐνισχύει τόν ἄνθρωπον εἰς**

τό νά ζήση εἰς τήν παροῦσαν ζωήν, ἐνῶ ἡ πνευματική τοιαύτη, βοηθᾷ τόν ἄνθρωπον νά ζήση αἰῶνια καί νά γίνῃ μέτοχος τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Καλή ἡ πρώτη, πολύ καλύτερη ὅμως ἡ δεύτερη καί ἀσυγκρίτως κάλλιστα ὅταν εἶναι καί οἱ δύο μαζί.

Ὅπως εἶπα ὅμως, δέν εἶναι μόνον αὐτά τά ἔργα τῆς πίστεως. Αὐτά εἶναι εὐκόλα, γιά ἐκεῖνον πού θέλει νά τά ἐφαρμόσῃ στήν ζωήν του. Δέν εἶναι δύσκολον γιά ἓνα πού ἔχει συνείδησιν χριστιανικήν νά δώσῃ καί εἰς τούς μή ἔχοντας, ἀπό τά ἀγαθά πού τοῦ ἔδωσεν ὁ Θεός ἢ νά πῆ δυό λόγια τήν στιγμὴν πού χρειάζονται γιά νά ὀδηγήσῃ κάποιον στόν δρόμο τοῦ Θεοῦ, εἴτε καί νά θυσιάσῃ κάτι ἀκόμη γιά νά σώσῃ μίαν ψυχήν. Τί ἄλλο ὑπολείπεται;

Ὅταν ἠρώτησαν τόν Κύριον ποία εἶναι ἡ πρώτη καί μεγάλη ἐντολή, ὁ Χριστός ἀπήντησε: *«Ἀγαπήσεις Κύριον τόν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου, καί ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καί ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου, αὕτη ἐστὶ πρώτη καί μεγάλη ἐντολή»* (Ματ. κβ', 37). Βλέπετε ὅτι **τήν πρώτην ἀγάπην πρέπει νά τήν ἔχωμεν εἰς τόν Θεόν, καί μετὰ εἰς τόν πλησίον.** Εἰς μέν τόν πλησίον, ὅπως εἶπαμεν, θά προσφέρωμεν ἀπό τά ὑλικά καί πνευματικά ἀγαθά πού μᾶς ἔδωσεν ὁ Θεός· εἰς δέ τόν Θεόν, ὅπως εἶπεν ὁ Κύριος πῶς πάνω, πρέπει νά τοῦ προσφέρωμεν, ὄχι πλέον πνευματικά ἢ ὑλικά ἀγαθά, διότι αὐτά ὁ ἴδιος τά δίνει σ' ἐμᾶς, ἀλλά τί νά τοῦ προσφέρωμεν; Σᾶς παρακαλῶ προσέξτε. **Τήν καρδίαν μας, λέγει, τήν ψυχήν μας καί τήν διάνοιάν μας**· αὐτά, καί μόνον αὐτά, θέλει! Τί θέλει νά μᾶς πῆ ὅμως μέ αὐτά τά λόγια;

Ὁ Κύριος θέλει τήν καρδίαν μας. Ἡ καρδία εἶναι τό κέντρον τῆς ἀγάπης. Ἄπ' ἐκεῖ ξεκινοῦν ὅλα τά αἰσθήματα πού ἐκδηλώνονται μέ διαφόρους καί ποικίλους τρόπους. Θέλοντας ὁ Θεός τήν καρδίαν μας, θέλει νά πῆ ὅ-

τι, ὅλην τήν ἀγάπην μας καί ὅλα τά αἰσθήματά μας τά θέλει δικά του. Ὅλα πρέπει νά ξεκινοῦν ἀπό κοντά του καί εἰς αὐτόν νά τελειώνουν. Ὅτιδήποτε ἀγαποῦμεν, ἄνθρωπον, ζῶον ἢ ἀντικείμενον, πρέπει νά εὑρίσκεται μέσα στό κύκλωμα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Οὐδέποτε εἶναι ἐπιτρεπτόν κάτι πού ἀγαποῦμεν νά μειώνη τήν ἀγάπην του καί οὐδέποτε εἶναι νοητόν νά ἀγαποῦμεν κάτι πού ὁ Θεός τό ἀποστρέφεται. Αὐτό σημαίνει, ἀδελφοί μου, νά δώσωμεν ὅλην τήν καρδίαν μας εἰς τόν Θεόν. Τώρα καταλαβαίνετε πόσον δύσκολον εἶναι νά ἔχη κανεῖς πάνω ἀπό ὅλα τήν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ.

Ἐπίσης **θέλει τήν ψυχὴν μας**. Μέ τήν λέξιν ψυχὴ πρέπει νά ἐννοήσωμεν τίς ἐσωτερικές πνευματικές μας δυνάμεις, ἰδιαιτέρως τήν βούλησιν καί τήν θέλησιν. Δηλαδή μέ λίγα λόγια, τίποτε δέν πρέπει νά ἀποφασίζωμεν χωρίς τήν ἔγκρισιν τοῦ Κυρίου καί τίποτε δέν πρέπει νά θέλωμεν, πού δέν θέλει καί δέν ἐπιδοκιμάζει ὁ Θεός.

Καί τρίτον **θέλει τήν διάνοιάν μας**. Ἀπό τήν διάνοιαν ξεκινοῦν ὅλες οἱ σκέψεις. Ὅλα τά βιβλία πού διαβάζομεν καί τόσα ἄλλα πού κυκλοφοροῦν εἰς τόν κόσμον, ὅλα ἀπό τήν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου ἐπέρασαν. Ὅλες οἱ ἐφευρέσεις καί οἱ ἐπιστῆμες, ὅλα αὐτά ἐβγήκαν ἀπό τήν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου. Γιά νά δώσωμεν λοιπόν ὅλην τήν διάνοιά μας εἰς τόν Θεόν, πρέπει ὅλες οἱ σκέψεις μας καί οἱ διαλογισμοί μας νά ταυτίζονται, ἄν μποροῦμεν νά ποῦμεν ἔτσι, μέ τίς σκέψεις καί τούς διαλογισμούς τοῦ Θεοῦ....

Εὐχομαι μέ ὅλην μου τήν δύναμιν ἢ χάρις καί τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ νά μᾶς βοηθήσουν εἰς τό νά εὑρεθῶμεν, εἰς τήν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, μέ τήν πίστιν καί τά ἔργα πού ὀδηγοῦν τόν ἄνθρωπον εἰς τήν αἰωνίαν μακαριότητα. Ἀμήν.

Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΠΙΣΤΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΥΡΙΟΝ ΙΗΣΟΥΝ*

Θά ἤθελα νά εὐχαριστήσω πρῶτον τόν Θεόν καί δεύτερον ἐσᾶς, πού μοῦ δίδετε καί πάλιν τήν εὐκαιρίαν νά σᾶς πῶ μερικά λόγια καί σκέψεις μου ὄχι διά κανένα ἄλλον σκοπόν, ἀλλά διά τήν πνευματικήν μας οἰκοδομήν καί ἰδικήν μας προφύλαξιν ἀπό τό πνεῦμα τοῦ κόσμου, τό ὁποῖον κυριαρχεῖ σήμερον καί κυβερνᾷ σχεδόν ὅλους τούς ἀνθρώπους.

Πηγή ἀπό τήν ὁποίαν θά ἀντλήσωμεν τό θέμα μας θά εἶναι ἡ Ἁγία Γραφή καί ἰδικώτερον ἡ **Καθολική Α΄ Ἐπιστολή τοῦ Ἰωάννου**, εἰς τήν ὁποίαν ὁ ἅγιος τοῦ Χριστοῦ ἀπόστολος μᾶς παρουσιάζει πολύ καθαρά καί μέ πολλήν ἐπιδειξιότητα **ποιός εἶναι ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ καί ποῖος ὁ τοῦ κόσμου**.

Θεμέλιον, ὅπως εἶπαμεν καί τόσες ἄλλες φορές, διά τήν σωτηρίαν μας, εἶναι ἡ ἀληθινή πίστις εἰς τόν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅπως μᾶς τήν ἐξέθεσαν οἱ ἀπόστολοι εἰς τήν Καινήν Διαθήκην καί ὅπως μᾶς τήν ἐρμήνευσαν καί παρέδωσαν οἱ ἅγιοι Πατέρες εἰς τά συγγράμματά τους καί ἰδιαιτέρως εἰς τάς ἑπτά Οἰκουμενικάς Συνόδους.

Δι' αὐτόν ἀκριβῶς τόν λόγον, ὁ ἐπιστήθιος μαθητής Ἰωάννης, ὅπως ἄρχισε τό Εὐαγγέλιόν του μέ τό «ἐν ἄρ-

* Ὁμιλία εἰς τήν Γενικήν Συνέλευσιν τῆς Ἀδελφότητος «Φιλοθέης», τήν 11ην Μαρτίου 1986.

χῆ ἦν ὁ Λόγος» ἔτσι καί τήν ἐπιστολήν του τήν ἀρχίζει μέ τό «ὅ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καί αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περί τοῦ Λόγου τῆς ζωῆς... ἥτις ἦν πρός τόν Πατέρα καί ἐφανερῶθη ἡμῖν». Βλέπετε ποία εἶναι ἡ ἀληθινή πίστις; Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὅπως μᾶς λέγει ἐδῶ ὁ Ἰωάννης, εἶναι ὁ Λόγος τῆς ζωῆς, ἡ πηγὴ δηλαδή κάθε ζωῆς, «πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο» καί αὐτός ἦν πρός τόν Πατέρα ἀπ' ἀρχῆς, τουτέστι εἶναι πέραν πάσης ἀρχῆς, δηλαδή ἀναρχος, καί αὐτός ἐφανερῶθη ἡμῖν διὰ τῆς ἐνσάρκου του οἰκονομίας καί ἠκούσαμεν αὐτόν ὁμιλοῦντα, τόν εἶδαμε μέ τούς ὀφθαλμούς μας κατά τήν ἐπίγειον ζωὴν του, τόν ἐθεασάμεθα ἀναστάντα καί τόν ἐψηλαφίσαμεν εἰς πίστωσιν τῆς ἐκ νεκρῶν ἐγέρσεώς του. Ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν ὁ Χριστός, ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἐστίν ὁ ἀντίχριστος ὁ ἀρνούμενος καί τόν Πατέρα καί τόν Υἱόν. «Ὑμεῖς οὖν ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. Ἐάν ἐν ὑμῖν μείνη ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καί ὑμεῖς ἐν τῷ Υἱῷ καί ἐν τῷ Πατρὶ μενεῖτε». Αὐτή ἡ πίστις εἶναι τό πραγματικόν γνώρισμα τοῦ ἀληθινοῦ Χριστιανοῦ.

«Ὁ Θεός ὁμῶς φῶς ἐστὶ καί σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία». Δέν ὑπάρχει εἰς τόν Θεόν οὐδέ παραμικρά ἢ ἐλαχίστη ἄγνοια οὐδέ ἴχνος ἁμαρτίας, ἀλλά ὑπάρχει εἰς αὐτόν ὑπεροχὴ ἀπεριόριστος λαμπρότητος, εὐδαιμονίας, γνώσεως, ἀληθείας, καθαρότητος καί ἀγιότητος. Διὰ νά ἔχωμεν δέ καί ἡμεῖς κοινωνίαν μετ' αὐτοῦ, πρέπει νά περιπατῶμεν καί ἡμεῖς ἐν τῷ φωτί τῶν ἐντολῶν καί τῆς ἀγιότητος τοῦ Θεοῦ, εἰ δ' ἄλλως δέν θά ἔχωμεν θέσιν εἰς τήν περιοχὴν τῆς πληρουμένης ὑπὸ τοῦ θείου φωτός βασιλείας Του.

Μία ὁμῶς ἀντίρρησης. **Πῶς εἶναι δυνατόν, ὁ τόσο ἀδύνατος ἄνθρωπος, νά διατηρήσῃ τόν φωτεινόν χιτῶνα**

τῆς ψυχῆς του, πού ἐνεδύθη στό ἅγιον βάπτισμα, διά νά γίνη μέτοχος τῆς φωτεινῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ; Εἶναι δυνατόν νά μήν πέση κανεῖς σέ σφάλματα, σέ ἁμαρτίες;

Ὁ ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ μᾶς μιᾷ πολύ ξεκάθαρα καί γι' αὐτό τό θέμα. «*Ἐάν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτούς πλανῶμεν καί ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν*». Τί νά κάμωμεν τότε; «*Ἐάν ὁμολογῶμεν τάς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καί δίκαιος, ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τάς ἁμαρτίας καί καθάριση ἡμᾶς ἀπό πάσης ἀδικίας*». Ἐφυγες ἀπό τόν φωτεινόν δρόμον τοῦ Θεοῦ; **Μετανόησον, ταπεινώσου, ὁμολόγησε τό σφάλμα σου, καί τό αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ θά σέ καθάριση καί θά σέ ἐπαναφέρῃ καί πάλιν εἰς τοῦ ἠθικοῦ καί ἀγίου φωτός τήν κατάστασιν.** Ἐνας πρέπει νά εἶναι ὁ ἀγώνας μας, ἡ τήρησις τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ. Διότι ὁ λέγων ὅτι πιστεύω εἰς τόν Χριστόν «*καί τάς ἐντολάς αὐτοῦ μή τηρῶν, ψεύστης ἐστί, καί ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν, ὅς δ' ἂν τηρῆ αὐτοῦ τόν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ τετελείωται. Ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμέν. Ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησεν, καί αὐτός οὕτω περιπατεῖν*». Πολύ καθαρά μᾶς τά λέγει ὁ ἠγαπημένος μαθητής. Θέλεις νά εἶσαι τοῦ Χριστοῦ; Δέν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος. Ὅφείλεις νά ζῆς καί σύ ὅπως ἔζησεν ἐκεῖνος. Μέ ταπείνωσιν, μέ ἀγάπην, μέ ἀπάρνησιν τοῦ ἁμαρτωλοῦ μας θελήματος καί πρό πάντων νά θυσιάζεσαι διά τήν ἀγάπην καί σωτηρίαν τῶν ἄλλων.

Προχωρώντας ὁ ἀπόστολος μᾶς τονίζει: «*Μή ἀγαπᾶτε τόν κόσμον μηδέ τά ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐάν τις ἀγαπᾶ τόν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Πατρὸς ἐν αὐτῷ*». Τί ὅμως εἶναι αὐτός ὁ κόσμος πού δέν πρέπει νά τόν ἀγαπῶμεν; Ἀπαντᾷ ὁ ἴδιος, «*ὅτι πᾶν τό ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός καί ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καί ἡ ἀλα-*

ζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν» (Α' Ἰωάν. 2, 15-16).

Διά τῆς ἐπιθυμίας τῆς σαρκός δηλοῖ κάθε ἁμαρτωλήν ἐπιθυμίαν πού προέρχεται ἐκ τῶν ἔσω, ἐκ τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου, καί ὠθεῖ τοῦτον νά τήν ἐκπληρώσῃ διά τῶν πραγμάτων καί ἀντικειμένων, πού εὐρίσκονται στόν ὑλικόν αὐτόν κόσμον. **Διά δέ τῆς ἐπιθυμίας τῶν ὀφθαλμῶν** ἔχει μᾶλλον ὑπόψιν του τήν διά τῆς ὀράσεως ἐπιθυμία, ἡ ὁποία εἰσχωρεῖ ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τά μέσα καί μολύνει τήν καρδίαν καί τήν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου. **Ὡς πρὸς δέ τήν ἀλαζονείαν τοῦ βίου** εἶναι εἰς ὅλους γνωστόν τό πόσον μισεῖ ὁ Θεός ἐκεῖνον πού οἰκειοποιεῖται τά ἀγαθὰ Του καί καυχᾶται καί ἐπιδεικνύεται δι' αὐτά.

Αὐτά ὅλα δέν ἔχουν καμμία σχέσιν μέ τόν Θεόν καί οὔτε εἶναι δυνατόν ὁ ἀνθρώπος πού ζεῖ καί ἀσχολεῖται μέ αὐτά τά πάθη καί ἐπιθυμίες, νά ἔχη κοινωνίαν μετ' αὐτοῦ. Ἀκόμη καί ἕνας ἄλλος λόγος πού δέν πρέπει νά ἀγαπῶμεν τόν κόσμον εἶναι ὅτι, *«ὁ κόσμος παράγεται καί ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ»*. Ὁ ὑλικός κόσμος παρέρχεται, δέν μένει, καί ἡ ἐπιθυμία πού προκαλοῦν τά ἀγαθὰ του εἶναι ἀπατηλή καί πρόσκαιρη.

Γι' αὐτό ὁ εὐαγγελιστής μᾶς ὑπενθυμίζει μέ πολλήν στοργήν: *«παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καί καθὼς ἠκούσατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται καί νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν»*. Ἐσχάτη ὥρα λοιπόν, κρίσιμος καί μεστή κινδύνων καί δεινοπαθημάτων ἐποχή. Ἀντίχριστοι ἄνθρωποι θά προσπαθοῦν νά καταστρέψουν τό ἔργον τοῦ Ἰησοῦ καί θά συνταράσσουν ὀλόκληρον τήν Ἐκκλησίαν.

Ἀντίθετα, *«ὁ ποιῶν τό θέλημα τοῦ Θεοῦ μένει εἰς τόν αἰῶνα»*. *«Καί νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ (τῷ Χριστῷ δηλαδή), ἵνα ὅταν φανερωθῇ (εἰς τήν δευτέραν παρουσίαν) ἔχωμεν παρρησίαν καί μή αἰσχυρθῶμεν ἀπ' αὐ-*

τοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ», ἀλλά «ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι καὶ ὁψόμεθα αὐτόν καθὼς ἐστι». «Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει ἑαυτόν, καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστι». Μόνον οἱ ἔχοντες τὸ ἀγνόν καὶ καθαρὸν ἔνδυμα τῆς ἀγιότητος θά γίνουσι συμμέτοχοι καὶ κληρονόμοι τῆς βασιλείας του. Ἡ λέξις «ἀγνίζει» σημαίνει ἀγώνα πού ἄρχισε καὶ πρέπει νὰ συνεχίζεται ἐν ὅσῳ ζῶμεν σ' αὐτὴν τὴν ζωὴν.

Ὁ Κύριος εἶναι ὁ κατ' ἐξοχήν ἀγνός, ὁ ἄσπιλος, καὶ μόνον οἱ ὅμοιοί Του θά ἔχουν κοινωνίαν μετ' Αὐτοῦ. Διότι ὁ σκοπὸς τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ ἔργον του εἶναι «ἵνα τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν ἄρη». Γι' αὐτὸ «πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἀμαρτάνει· πᾶς ὁ ἀμαρτάνων οὐχ ἐώρακεν αὐτόν οὐδέ ἐγνώκεν αὐτόν». Ἐν ὅσῳ κανεὶς ἀγωνίζεται καὶ ἐνώνεται μετὰ τοῦ ἀγνοῦ καὶ ἀναμαρτήτου Ἰησοῦ, τουσοῦτω ἡ ἀμαρτία παύει νὰ ὑπάρχη. Τὸ νὰ ἀμαρτάνη κανεὶς ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ἐφανερώθη οὐδέ ἐγνώσθη πλήρως ὑπ' αὐτοῦ. Διότι «πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ οὐ δύναται ἀμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται»...

«Ἀγαπητοί, ἐάν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκη ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὃ ἐάν αἰτῶμεν λαμβάνομεν παρ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολάς αὐτοῦ τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστά ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν». «Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολάς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτός ἐν αὐτῷ. Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ Πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν». Τὸ μέσον διὰ νὰ γνωρίσωμεν ὅτι ὁ Χριστὸς μένει μέσα μας, εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς ὅλους τοὺς Χριστιανούς ὡς ἀρραβῶνα τῆς νέας αὐτῶν ζωῆς.

Δέν θέλω νὰ ἐπεκταθῶ περισσότερο ἀλλὰ προτιμῶ τρία ἐκ τῶν ὅσων εἶπαμε νὰ προσέξωμεν.

Πρώτον, «ὅτι ὁ Θεός φῶς ἐστί», καί κανείς δέν μπορεῖ νά τόν πλησιάσῃ, πολύ περισσότερο βέβαια νά ἐνωθῆ μαζί του, ἐάν προηγουμένως δέν ἀφαιρέσῃ ἀπό τόν ἑαυτὸν του κάθε τι τὸ ἁμαρτωλὸν καὶ παράνομον τὸ ὁποῖον ἀμαυρώνει τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν καθιστᾷ ξένον πρὸς τὸν Θεόν πού εἶναι ὅλος φῶς καὶ πῦρ καταναλισκόν. Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Δαβίδ, «οὐκ ἀναστήσονται ἀσεβεῖς ἐν κρίσει οὐδέ ἁμαρτωλοὶ ἐν βουλῇ δικαίων».

Δεύτερον, «Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδέ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ». Κάμε τὴν ἐκλογὴν σου, πρὶν νά εἶναι ἀργά. «Οὐ δύνασθαι δυσὶ κυρίοις δουλεύειν». Ἦ τὸν Θεόν θά ἀγαπήσῃς ἢ τὸν κόσμον. Δέν ὑπάρχει μεταξύ τῶν δύο συμβιβασμός. Ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου. Ἐάν καὶ μόνη ἡ ἐπιθυμία ἀποξενώνει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν Θεόν, σκεφθεῖτε τί γίνεται ὅταν ἡ ἐπιθυμία ὑλοποιηθῆ καὶ γίνῃ ἔργον, ἐκτελεσθῆ ὡς πράξις;

Καὶ Τρίτον, ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος «ἀγνίζει ἑαυτόν». Θέλεις νά γίνῃς φῶς καὶ νά ἔχῃς κοινωνίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι φῶς; ἀγνίζε τὸν ἑαυτόν σου συνεχῶς. Ἐν ὅσῳ εὐρισκόμεθα σ' αὐτόν τὸν κόσμον τίποτε ἄλλο δέν πρέπει νά φροντίζωμεν, τίποτε ἄλλο δέν πρέπει νά εἶναι ἢ ἐπιδιώξις μας, παρά πῶς νά καθαρίσωμεν τὴν ψυχὴν μας, διὰ νά γίνῃ δεκτικὴ τοῦ θείου φωτός. Δέν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος διὰ νά σωθῆ ὁ ἄνθρωπος καὶ νά γίνῃ μέτοχος τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Θέλετε νά μάθετε, ἐάν ἐφθάσετε σ' αὐτό τὸ σημεῖον; Ἐρευνᾶτε τὴν καρδίαν σας. «Ἐάν ἡ καρδία ἡμῶν μή καταγινώσκη ἡμῶν», τότε εἴμεθα εἰς τὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ, τότε βαδίζομεν τὸν δρόμον τοῦ οὐρανοῦ.

Εἶθε ὅλοι μας αὐτό τὸ τέλος νά ἔχωμεν.

«ΧΑΙΡΕ ΑΟΡΑΤΩΝ ΕΧΘΡΩΝ ΑΜΥΝΤΗΡΙΟΝ»

Δέν εἶναι ποτέ εὐχάριστον νά ὑπάρχουν ἐχθροί καί πολέμοιοι. Ἄλλ' ὅταν ἐπιτέλους οἱ ἐχθροί εἶναι φανεροί καί γνωστοί, εἶναι δυνατή καί ἡ ἄμυνα καί ἡ καταπολέμησις τους. Ὅταν ὅμως εἶναι ἀόρατοι εἶναι περισσότερο ἐπικίνδυνοι.

Στίς μάχες ὁ στρατός δέν φοβεῖται τόσον τούς φανερούς, ὅσον τούς ὑποκρυπτομένους ἐχθρούς, οἱ ὅποιοι παρουσιάζονται ἀπρόοπτα. Καί οἱ ὕπουλοι καί ἐπικίνδυνοι ἐχθροί τῆς ὑγείας μας δέν εἶναι οἱ γνωστές ἀσθένειες, πού ἀντιμετωπίζει ἡ ἰατρική, ἀλλά κυρίως τά ἄγνωστα καί ἀφανῆ αἷτια, τά ἀνεξιχνίαστα ἀπό τήν ἐπιστήμην. Αὐτά εἶναι περισσότερο ἀπατηλά καί πολλάκις ἀκαταμάχητα.

Διά τοῦτο ὁ ἱερός ὕμνογράφος τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου θέλων νά τονίση τήν πρός ἡμᾶς προστασίαν τῆς Παναγίας λέγει περί αὐτῆς ὅτι, εἶναι ἡ ἄμυνα καί ἡ κάλυψις μας ἀπό τίς προσβολές τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν. Ὅταν ἐξυμνῆται ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος ὡς **ἀοράτων ἐχθρῶν ἀμυντήριον** δέν πρόκειται δι' ἐχθρούς πού ἀπειλοῦν, ὕπουλα ἔστω, τήν σωματικήν μας ὑπόστασιν καί ἀσφάλειαν. Οὔτε δι' ἀπειλές καί ἐπιθέσεις καί φθορές πού γίνονται εἰς βᾶρος μας μέ ὕλικά μέσα καί ὄπλα. Ἄλλά διά πνευματικούς ἐχθρούς καί πνευματικῆς φύσεως ὄπλα καί ἐπιθέσεις.

Ἀπό τῆς ἀπόψεως δέ αὐτῆς ἡ Παναγία εἶναι οὕτως εἰπεῖν δι' ἡμᾶς ἓνα τεῖχος καὶ προπύργιον ἀσφαλείας. Μία θωράκιση προστατευτική. Μία ἰσχυρά παρέμβαση πρὸς ἄμυναν καὶ ἀπόκρουσιν ἐχθρῶν καὶ κινδύνων, πού ἀπειλοῦν τὴν ψυχὴν μας καὶ διακινδυνεύουν τὴν σωτηρίαν μας. **Πρῶτος δέ τοιαύτης φύσεως ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος.** Ἐχθρὸς ἀόρατος καὶ ἀφανῆς ὅσον καὶ ὕπουλος καὶ πονηρός. Μερικοὶ νομίζουν, ὅτι ὁ διάβολος εἶναι ἀνύπαρκτος. Ἔχουν τὴν ἰδέαν, ὅτι μέ τῆ λέξιν διάβολος ἀπλῶς προσωποποιεῖται ἡ ἔννοια καὶ ἡ δύναμις τοῦ κακοῦ. Ἀλλὰ πλανῶνται πλάνην ὀλεθρίαν θά ἐλέγαμεν. Δέν θά ὑπάρξη διὰ τόν διάβολον μεγαλυτέρα ἐπιτυχία, ἀπό τοῦ νά πιστεύουν οἱ ἄνθρωποι ὅτι εἶναι ἀνύπαρκτος. Ὅποτε αὐτός ἀόρατος ὅπως εἶναι θά δρᾷ τελείως ἀνενόητος, ἀφοῦ τά θύματά του δέν θά ἀμύνονται κἄν καὶ δέν θά λαμβάνουν μέτρα προστασίας καὶ ἀσφαλείας ἀπό ἐχθρόν τόν ὅποιον ἐπιμένουν νά ἀγνοοῦν.

Καί ὅμως. Ὅλον τό ἐπί τῆς γῆς ἔργον τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ στόχον καὶ σκοπόν ἔχει τὴν κατάργησιν τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ καὶ τὴν ἐξουθένωσίν του. Εἰς τοῦτο ἐφανερῶθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τά ἔργα τοῦ διαβόλου. Δι' αὐτό ἐνηνθρώπισεν, νά λύσῃ τόν τό κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστι τόν διάβολον. Εἶναι ρητὴ καὶ σαφὴς καὶ δέν ἀφήνει καμίαν ἀμφιβολίαν ἢ διαβεβαίωσιν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, περὶ τῆς προσωπικῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς ἀνθρωποκτόνου δράσεως τοῦ διαβόλου. Πῶς μποροῦμεν νά διαμφισβητοῦμεν τὴν ὑπαρξίν του; Ὁ θεῖος Ἄπ. Παῦλος μιλῶντας περὶ τῆς πάλης ἀνθρώπων ἐναντίον ἀοράτων ἐχθρῶν, λέγει ὅτι ἔχομεν νά παλαίσωμεν πρὸς ὀλόκληρον πονηρόν συγκρότημα σατανικῶν δυνάμεων.

«Οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλά

πρός τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικά τῆς πονηρίας». Δέν παλαίωμεν ἀπλῶς μέ ἀνθρώπους, μέ αἶμα καί σάρκα, ἀλλά ἐχθροί μας ἀόρατοι εἶναι ὅλα τὰ πονηρά πνεύματα, πού κατορθώνουν νά ἐξουσιάζουν τόν κόσμον στοὺς αἰῶνας αὐτοὺς πού ζῶμεν. Αὐτός ὁ ἀόρατος ἐχθρός μᾶς περιβάλλει καί συνεχῶς μᾶς στήνει παγίδας. Ἐκ τῆς κακῆς σκέψεως καί τῆς πονηρῆς ἐπιθυμίας μέχρι τοὺς ἐξωτερικοὺς πειρασμούς καί περιστάσεις τῆς ἁμαρτίας κάποιος σατανικός δάκτυλος ὑποκινεῖ καί ἐξωθεῖ τόν ἐπιρρεπῆ πρὸς τὴν ἁμαρτίαν κόσμον εἰς τὴν διάπραξιν τοῦ κακοῦ, εἰς ἔργα πονηρά καί φαῦλα, διὰ νά παρασύρῃ στὴν ἀπώλειαν τοὺς τὰ φαῦλα πράξαντας. **Ἐπιβάλλεται ἄμυνα καί ἀπόκρουσις τῶν πονηρῶν παρορμήσεων τῶν ἀοράτων αὐτῶν πολεμίων μας.** Στὴν ἄμυναν δέ αὐτὴν ὁ ὀρθόδοξος χριστιανὸς γνωρίζει νά καταφεύγῃ πρὸς τὴν Παναγίαν, διὰ νά εὕρῃ ἐναντίον τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν ἀμυντήριον καί προστασίαν. Τοσοῦτον δέ μᾶλλον ἔχει ἀνάγκη ὁ πιστὸς ἀπὸ τὴν σκέπη ταύτην τῆς Παναγίας, καθότι οἱ ἀόρατοι ἐχθροί δέν πολεμοῦνται κατὰ μέτωπον. Χρειάζεται μᾶλλον προφύλαξις ὑπὸ τὴν ἄμαχον σκέπη τοῦ Κυρίου καί τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καί ὄχι ἀλόγιστον θάρρος, **ἵνα μὴ εἰσέλθωμεν εἰς πειρασμόν.** Ἐκ τοῦ ὁποίου πολὺ δυσκολώτερα ἀπαλλάσσεται ὁ ἀδύνατος ἄνθρωπος.

Ἐμεῖς πρέπει νά λαμβάνωμεν τὰ μέτρα μας καί νά ζητοῦμεν τὴν ἄνωθεν προστασίαν καί κάλυψιν καί ἄμυναν. **Πιστὸς δέ ὁ Θεός, ὅς οὐκ ἐάσει ἡμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δυνάμεθα, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καί τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ἡμᾶς ὑπενεγκεῖν.**

Ἐπὶ τούτοις καὶ ἄλλοι ἀόρατοι ἐχθροί. **Καὶ δὴ ὑπάρχουν καὶ μέσα στὸν ἴδιον τόν ἑαυτὸν μας ἀντιμαχόμενες τάσεις.** Ὅλοι ἔχομεν αὐτὴν τὴν δυσάρεστον ἐμπειρίαν

τῶν ἐντός ἡμῶν ἁμαρτωλῶν κλίσεων καί ροπῶν, ἕνεκα τῶν ὁποίων ὁ ἀγὼν καί ἡ πάλη εἶναι διμέτωπος. Ἔχομεν νά ἀντιμετωπίσωμεν ἐσωτερικούς καί ἐξωτερικούς ἐχθρούς ἐνσυνειδήτους καί ὑποσυνειδήτους καί ὄρατους ἀλλά καί ἀοράτους πολλές φορές.

Καί πάλιν ἡ Παναγία μητέρα τοῦ Κυρίου μας εἶναι τό ἀκαταμάχητον ἀμυντήριον διότι ἐγέννησε τόν Χριστόν, ἀπό τόν ὁποῖον πηγάζει ἡ ἐξαγιαστική δύναμις καί χάρις, ἡ καθιστῶσα τόν Χριστιανόν δυνατόν καί ἱκανόν νά νικᾷ μέ τήν ὑπέρμαχον βοήθειάν της πάντα ἐχθρόν καί πολέμιον. Ἄρκει νά μὴν ὑπάρχη ἐκ μέρους μας ἀδιαφορία καί ἀμέλεια. Διότι ὡς **τρίτος ἀόρατος ἐχθρός, μετά τόν διάβολον καί τάς ρίζας τοῦ κακοῦ, πού πολλάκις ζωντανεύουν μέσα μας, εἶναι αὐτή ἀκριβῶς ἡ ἀμέλεια καί ἡ ἀδιαφορία.** Ἄν ὁ πρῶτος, ὁ διάβολος, εἶναι ἐπικίνδυνος ὡς ἀόρατος καί ὕπουλος καί ὁ δεύτερος, ὁ πονηρός ἑαυτός μας, μᾶς σπρώχνει μέ δύναμιν στήν κακίαν καί στήν διαφοράν, ὁ τρίτος, ἡ ἀμέλεια εἶναι ἐξ ἴσου ὀλέθριος, ἀκριβῶς διότι καταργεῖ τήν ἄμυναν καί δέν ἐπιστρατεύει τήν προσοχήν καί τήν προφύλαξιν.

Διά τοῦτο, ἡ περίοδος αὐτή τῆς νηστείας μᾶς καλεῖ εἰς ἐπαγρύπνησιν καί εἰς ἀνασύνταξιν τῶν πνευματικῶν μας δυνάμεων.

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου μας προσφέρεται ἄφθονα μέ ὅλα τά ὑπό τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας προβλεπόμενα λατρευτικά καί ἁγιαστικά ἔργα. Καί ἡ Κεχαριτωμένη Παναγία μᾶς τονώνει τόν θρησκευτικόν παλμό μας, διά νά ἀγωνιζώμεθα τόν καλόν ἀγῶνα τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Ἄμην.

**«ΟΙ ΥΙΟΙ ΤΟΥ ΑΙΩΝΟΣ ΤΟΥΤΟΥ ΦΡΟΝΙΜΩΤΕΡΟΙ
ΥΠΕΡ ΤΟΥΣ ΥΙΟΥΣ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΕΝΕΑΝ
ΤΗΝ ΕΑΥΤΩΝ ΕΙΣΙ»* (Λουκ. 16, 8)**

Τά λόγια αὐτά τά εἶπεν ὁ Κύριος εἰς μίαν ὥραϊαν παραβολήν Του, διά νά δείξῃ ὅτι οἱ ἄνθρωποι δείχνουν πολύ περισσότερη φροντίδα καί ἐπιδεξιότητα καί μεθοδεύουν μέ κάθε τρόπον τάς ἐργασίας των, προκειμένου νά κερδίσουν περισσότερα ἀγαθά καί νά ἐπωφεληθοῦν εἰς τό ἀκέραιον ἀπό κάθε εὐκαιρίαν πού τούς παρουσιάζεται, παρά διά τόν πνευματικόν τους καταρτισμόν καί τά οὐράνια ἀγαθά, τά αἰώνια καί ἄφθαρτα.

Εἶναι δέ πράγματι ἄξιον προσοχῆς τό ὅτι, ἐνῶ γνωρίζομεν τήν διαφοράν τοῦ φθαρτοῦ καί θνητοῦ σώματός μας, ἔναντι τῆς ἀφθάρτου καί ἀθανάτου ψυχῆς μας καί ἐνῶ εἴμεθα βέβαιοι διά τό πρόσκαιρον καί ἄστατον τῆς παρούσης ζωῆς, καί ἐνῶ πιστεύομεν εἰς τήν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ τήν αἰώνιον καί ἀσάλευτον, δείχνομεν τόσην ἀμέλειαν καί ἀδιαφορίαν διά τήν ψυχήν μας καί τήν αἰωνιότητα.

Μήπως ὁ Κύριος δέν θέλει νά φροντίζωμεν διά τάς ἐργασίας μας καί διά τήν συντήρησίν μας; Ὁχι. Οὐδέποτε ὁ Κύριος εἶπε τοιοῦτον τι. Διά τοῦ Ἀποστόλου δέ Παύλου ἐτόνισε ὅτι *«εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδέ ἐ-*

* Ὁμιλία εἰς τήν γενικήν Συνέλευσιν τοῦ Ἰδρύματος «Ἅγιος Νεκτάριος», τήν 3ην Δεκεμβρίου 1986.

σθιέτω» (Β΄ Θεσ. 3, 10). Θέλει όμως τὰς περισσοτέρας μας δυνάμεις νά τὰς δαπανῶμεν διά τήν πνευματικήν ζωήν παρά διά τὰ πρόσκαιρα ἀγαθά. «Ζητεῖτε –λέγει– πρῶτον τήν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ... καί ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν» (Ματθ. 6, 33). Ἐκεῖνο πού πρέπει νά ἔχωμεν μέσα στήν σκέψιν μας καί ἔντονα νά ἐπιδιώκωμεν εἶναι ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς μας καί ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, τὰ δέ ἄλλα – τὰ ὑλικά ἀγαθά– ὅσα μᾶς χρειάζονται, ἡ ἄπειρος ἀγάπη Του καί ἡ παντοδύναμος πρόνοιά Του, θά μᾶς τὰ δώσῃ ἄφθονα καί πλουσιοπάροχα.

Ὁ Θεός ἐν τῇ ἀπέριφῳ ἀγάπῃ Του, ἵνα ἐλευθερώσῃ ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας τοῦ Νόμου, γέγονεν ὁ ἴδιος κατάρα, κρεμματοί ἐπί τοῦ ξύλου τοῦ Σταυροῦ, ἵνα ἡμᾶς ἐξαγοράσῃ καί ἀγιάσῃ, καταστήσας ἡμᾶς αὐτούς, λαόν αὐτοῦ περιούσιον καί ἅγιον. Μετά τήν σταυρικήν αὐτοῦ θυσίαν, ὁ πιστεύσας καί βαπτισθεῖς ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ ὀνόματι καθαρίζεται ἀπό πάσης ἁμαρτίας, ἀγιάζεται διά τῶν χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί ἐξέρχεται ἐκ τῆς ἀγίας κολυμβήθρας ἑνὸς καινός ἄνθρωπος, ἄξιον τέκνον τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἀπό τήν στιγμὴν αὐτήν ὁ ἄνθρωπος αὐτός ζεῖ μίαν ζωὴν ἁγίαν, καί πρέπει νά ζῆ ἔτσι, διότι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ δέν ἁμαρτάνουσιν ἀλλὰ ἀποτελοῦσιν τήν ἀγωνιζομένην Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία πρέπει νά εἶναι ἁγία καί ἄμωμος, μὴ ἔχουσα σπῖλον ἢ ρυτίδα, διά νά εἶναι ἀξία νύμφη τοῦ Δεσπότη τοῦ ἡμῶν καί Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἐάν ἐγνωρίζαμεν, ἀδελφοί μου, πόσον μέγαν κακόν προξενεῖ εἰς ἡμᾶς ἡ ἁμαρτία, ὅπως θά ἀπεφεύγαμεν τοὺς δηλητηριώδεις ὄφεις, ἔτσι θά ἀπεφεύγαμεν καί αὐτήν. Ὅπως ὁ καπνὸς τρέπει εἰς φυγὴν τὰς μελίσσας, καί ὅπως ἡ δυσωδία καί ὁ βρωμερὸς ἀέρας ἀναγκάζει τὰς περισσεύσας νά φεύγουν μακρὰ, ἔτσι καί ἡ ἁμαρτία διώχνει ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον τήν χάριν τοῦ Θεοῦ καί ἀναγκά-

ζει τόν φύλακα αὐτοῦ ἄγγελον νά ἴσταται εἰς μεγάλην ἀπόστασιν ἀπ' αὐτοῦ.

Ἄλλά, **τί εἶναι ἁμαρτία;** Ἡ ἁμαρτία, δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά παράβασις τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἐνέργεια ἀντίθετος πρὸς τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἴσως νά πῆ κανεῖς, ὅτι ἐμεῖς δέν παραβαίνομεν τάς ἐντολάς τοῦ Δεκαλόγου, οὔτε εἴμεθα ἄπιστοι καί ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι ἀρέσκονται εἰς ἐγκλήματα καί παρανομίες ἐντός τῆς κοινωνίας.

Εἶναι γεγονός ὅτι μπορεῖ νά μὴν ἔχωμεν μεγάλας ἁμαρτίας, αἱ ὁποῖαι νά ἔχουν ἄμεσον ἀντίκτυπον εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Χριστιανοῦ, ἀλλὰ ἔχομεν τόσες ἄλλες πού νομίζομεν ὅτι εἶναι μικρᾶς σημασίας, καί δέν δίδομεν καθόλου, ἢ ἐλαχίστην μόνον σημασίαν δι' αὐτάς. Καί ἐδῶ εἶναι τό μεγαλύτερον λάθος πού ἔχομεν καί πού μᾶς ὀδηγεῖ, χωρὶς νά τό καταλαβαίνομεν, εἰς τὴν ἀπώλειαν. Κάθε ἁμαρτία, μικρὴ ἢ μεγάλη, προσβάλλει τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ καί ὀδηγεῖ τόν ἄνθρωπον εἰς τὴν καταστροφὴν. Ὅσον μικρὴ καί ἂν εἶναι ἡ παράβασις, προσκρούει πάντοτε εἰς τό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί προσβάλλει ἄμεσα τόν ἅγιον Νόμον Του, καί καθιστᾷ τόν ἄνθρωπον ὑπεύθυνον τιμωρίας καί ἄξιον τῆς κολάσεως. Γι' αὐτόν ἀκριβῶς τόν λόγον, οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, ἐρμηνεύοντες τό **ποία εἶναι ἡ κατά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος βλασφημία**, ἡ ὁποία δέν συγχωρεῖται, οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι, εἶπαν ὅτι αὐτὴ εἶναι, ὄχι μικρὴ ἢ μεγάλη ἁμαρτία, ὄχι συγγνωστή ἢ θανάσιμος, ἀλλὰ **ἡ ἀμετανόητος καί ἐσκεμμένως συνεχῶς πραττομένη**.

Ἴσως αὐτά πού λέγω νά φαίνονται ὑπερβολικά καί δὴ εἰς τόν σημερινόν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἀναπαύεται εἰς τὴν καλοπέρασιν καί ἀδιαφορίαν του. Ἐάν ὅμως, ἐρευνήσωμεν τὴν Ἁγίαν Γραφήν θά εὔρωμεν πλῆθος παραδειγμάτων, πολλούς ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι ἔλαβον τρο-

μεράς τιμωρίας, κατ' ἐντολή τοῦ ἰδίου τοῦ Θεοῦ, διά σφάλματα τὰ ὁποῖα ἡμεῖς θεωροῦμεν ἀσήμαντα. Θά σᾶς ἀναφέρω μερικά ἀπό αὐτά, πρὸς πίστωσιν τῶν ὄσων σᾶς λέγω καί πρὸς προβληματισμόν ὄλων μας. Εἰς τό βιβλίον **Ἀριθμοί, κεφάλαιον 15**, εὐρίσκεται ἡ ἐξῆς ἱστορία: Ἦσαν, λέγει, οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ, δηλ. οἱ Ἑβραῖοι, εἰς τήν ἔρημον καί εὔρον κάποιον ἄνθρωπον νά συλλέγη ξύλα τήν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου, τὰ ὁποῖα θά τοῦ ἐχρησίμευον ἴσως διά τὰς ἀνάγκας τῆς οἰκίας του. Εἶναι γνωστόν βέβαια ὅτι, ὅπως ἔχομεν ἡμεῖς τήν Κυριακήν, οἱ Ἑβραῖοι εἶχον τό Σάββατον πού, κατά τήν ἐντολήν τοῦ Θεοῦ, δέν ἔπρεπε νά ἐργάζονται. Καί αὐτόν τόν ἄνθρωπον, ὡς παραβάτην τῆς ἐντολῆς τοῦ Σαββάτου, τόν ἔφερον ἐνώπιον τοῦ Μωϋσέως καί τοῦ Ἀαρών, οἱ ὁποῖοι τόν ἔβαλαν εἰς τήν φυλακήν μέχρις ὅτου ἀποφασίσωσι τί ἐπιτίμιον θά τοῦ ἔβαλλον. Τί ἐσυνέβη ὅμως; Ὁ Κύριος παρουσιάζεται εἰς τόν Μωϋσῆν καί τοῦ εἶπε: *«Θανάτῳ θανατούσθω ὁ ἄνθρωπος, λιθοβολήσατε αὐτόν λίθοις πᾶσα ἡ συναγωγή. Καί ἐξήγαγον αὐτόν πᾶσα ἡ συναγωγή ἔξω τῆς παρεμβολῆς καί ἐλιθοβόλησεν αὐτόν πᾶσα ἡ συναγωγή λίθοις, καθά συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῆν»*. Πολύ μεγάλη καί σκληρή τιμωρία καί ὅμως ὁ Θεός τήν διέταξε. Τώρα, ἄς ἐρωτήσῃ ὁ καθένας μας τήν συνείδησίν του, πῶς ἀγιάζει καί πῶς συμπεριφέρεται κατά τὰς Κυριακάς καί μεγάλας ἐορτάς. Αὐτοί πού ἐργάζονται τὰς ἡμέρας, πού εἶναι ἀφιερωμένες εἰς τόν Θεόν καί αὐτοί πού δέν ἐκκλησιάζονται κατά τὰς ἱεράς ἀκολουθίας, ἄς προβληματισθοῦν ἀπό τό γεγονός αὐτό, πού μᾶς ἀναφέρει ἡ Ἁγία μας Γραφή.

Θέλετε νά σᾶς ἀναφέρω ἀκόμα ἓνα; Ἡ Μαριάμ, ἡ ἀδελφή τοῦ Μωϋσέως, κάποτε συνομιλοῦσα μετά τοῦ ἐτέρου ἀδελφοῦ της, τοῦ Ἀαρών, **κατελάλησε** περιφρονοῦσα τόν ἀδελφόν της Μωϋσῆν ὅτι ἐπῆρε γυναίκα Αἰθιό-

πισσα. Αυτό και μόνον, όμως, ήτο ικανόν νά επιφέρη εἰς αὐτήν τήν ὀργήν τοῦ Θεοῦ καί ἰδοῦ τί μᾶς λέγει εἰς τό **12ον Κεφάλαιον τῶν Ἀριθμῶν**, ἡ Ἁγία Γραφή: Ἐδῶ ὁμιλεῖ ὁ Θεός εἰς τήν Μαριάμ καί τόν Ἀαρών ἐν στύλῳ νεφέλης καί τούς λέγει: *«Διατί οὐκ ἐφοβήθητε καταλαλῆσαι κατά τοῦ θεράποντός μου Μωϋσῆ; Καί ὀργή θυμοῦ Κυρίου ἐπ' αὐτοῖς, καί ἀπῆλθε καί ἡ νεφέλη ἀπέστη ἀπό τῆς σκηνῆς καί ἰδοῦ Μαριάμ, λεπρῶσα ὡσεὶ χιών»*. Δηλαδή, ἀφοῦ ὁ Θεός τούς ἤλεγεξεν διά τήν καταλαλιάν πού ἔκαμαν κατά τοῦ Μωϋσέως, ἡ Μαριάμ ἐλεπρώθη καί τήν ἀπομόνωσαν ἀπό τούς ἄλλους ἀνθρώπους καί ἐχρειάσθη νά προσευχηθῆ ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ προφήτης, ὁ Μωϋσῆς, δι' αὐτήν διά νά καθαρισθῆ, ἀφοῦ ἔμεινεν ὑποφέρουσα ἀπό τήν λέπραν ἑπτὰ ἡμέρας. Ἐάν αὐτή ἡ ἁγία γυναίκα ἐτιμωρήθη τόσο σκληρά διότι **κατηγόρησε καί κατέκρινε τόν ἀδελφόν της** Μωϋσῆν μόνον μίαν φοράν, τί θά πάθωμεν ἡμεῖς οἱ ὅποιοι οὔτε μίαν ἡμέραν τῆς ζωῆς μας δέν θά ἔχωμεν νά δεῖξωμεν εἰς τόν Θεόν καθαρῆν ἀπό κατακρίσεις καί καταλαλιᾶς;

Θά ἠθέλατε νά ποῦμεν καί τρίτον; Νομίζω ὅτι αὐτό εἶναι πολύ ἐνδιαφέρον. Αὐτή ἡ ἱστορία εἶναι γραμμένη εἰς τό **2ον κεφάλαιον τῆς Α' Βασιλειῶν, εἰς τήν Παλαιάν Διαθήκην**. Πρόκειται περί τοῦ Ἡλίου τοῦ ἱερέως, ὁ ὅποιος ἐζοῦσεν ἁγίαν ζωήν, καί κανεῖς δέν εἶχε νά πῆ τίποτε εἰς βάρος του. Ὅμως ἡ Ἁγία Γραφή μᾶς φανερώνει κάτι πού δι' αὐτό καί μόνο, ἐπέσυρε τήν ὀργήν τοῦ Θεοῦ, τόσον εἰς τόν ἑαυτόν του ὅσον καί εἰς τά τέκνα του. Τί ἐσυνέβαινε; Τά παιδιά του, τόν ἐβοηθοῦσαν ὅταν ἐπρόσφερε τάς θυσίας εἰς τόν Θεόν καί αὐτά ἀμελῶς ἔπραττον τήν διακονίαν τους αὐτήν. Ὁ λαός παρεπονεῖτο εἰς τόν Ἡλί διά τήν ἀμέλειαν αὐτήν τῶν τέκνων του. Καί ὁ Ἡλί, μέ τήν πραῦσαν αὐτοῦ φωνήν, τούς ἔλεγε: *«Μή τέκνα, ὅτι οὐκ ἀγαθή ἡ ἀκοή ἦν ἐγώ ἀκούω· μή ποιεῖτε*

οὕτως». Δηλαδή, μή κάμνετε ἔτσι παιδιά μου, διότι αὐτά πού ἀκούω γιά σᾶς δέν εἶναι καλά. Τά παιδιά του ὅμως δέν τόν ἤκουον. Καί ἐπειδή ὁ Ἥλι δέν τά ἐπέπληξε σφοδρότερον, καί νά τά ἀναγκάση νά κάμνουν τό ἀρεστόν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὠργίσθη ὁ Θεός καί ἡ μακροθυμία Του ἐξέλιπε καί, γενομένου πολέμου μετά τῶν ἀλλοφύλων, τά μέν τέκνα του ἐφονεύθησαν, καί αὐτός ὁ ἴδιος ὁ Ἥλι, μόλις ἤκουσε τόν θάνατον τῶν παιδιῶν του, ἔπεσεν ἀπό τοῦ θρόνου πού ἐκάθητο καί ἀπέθανε καί αὐτός. Ἄς ἀκούσουν τήν ἱστορίαν αὐτήν ὅσοι ἔχουν παιδιά καί, διά νά μήν τά λυπήσουν, δέν τά παιδεύουν καταλλήλως διά νά ἀκολουθοῦν τόν δρόμον τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἥλι εἰς τίποτε ἄλλο δέν ἔπαισε, παρά εἰς τό ὅτι **δέν ἐπαιδαγώγει τά τέκνα του ἐπί τό αὐστηρότερον, ἐνῶ αὐτά ἐπαρανομοῦσαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.**

Βλέποντες αὐτά ὅλα, αἰσθανόμεθα πράγματι, κατά τόν ἀπόστολον, τήν **ἀποτομίαν** τοῦ Θεοῦ καί πιστεύομεν ὅτι εἶναι ἀληθέστατον ἐκεῖνο πού ἡ Γραφή μᾶς λέγει, *«εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβής καί ἁμαρτωλός ποῦ φανεῖται;»* (Α΄ Πέτρ. δ΄, 18).

Δικαιολογημένα θά πῆ κανεῖς, ὅτι αὐτά συνέβαινον εἰς τήν Παλαιάν Διαθήκην, εἰς τόν σκληροτράχηλον λαόν τοῦ Ἰσραήλ. Σήμερα ὅμως ἔχομεν τόν Χριστόν, τόν Θεόν τῆς Ἀγάπης, ὁ ὁποῖος ἐθυσιάσθη διά τούς ἁμαρτωλούς καί, ἐπομένως, εἶναι πολύ διαφορετικά τά πράγματα. Νομίζω, ἀδελφοί μου, ὅτι ἀπατώμεθα καθότι δέν μελετοῦμεν τήν Καινήν Διαθήκην, οὔτε ἔχομεν ὑπ' ὄψιν μας τήν παράδοσιν καί ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας μας. Γι' αὐτόν ἀκριβῶς τόν λόγον, θά παρουσιάσω ἐνώπιόν σας καί μερικά **γεγονότα ἀπό τήν Καινήν Διαθήκην καί τήν παράδοσιν τῶν Πατέρων μας.** Ὁ Ἀπ. Λουκᾶς, εἰς τās **Πράξεις τῶν Ἀποστόλων**, μᾶς διηγεῖται ἕνα πολύ συνταρακτικόν γεγονός. Ὁ Ἀνανίας καί ἡ σύζυγός του Σαπ-

φείρα εἶχον ἓνα κτῆμα καί, ὅπως ἔκαμνον τότε πολλοί Χριστιανοί, τό ἐπώλησαν καί, ἀφοῦ ἐκράτησαν ἓνα μέρος ἐκ τῶν χρημάτων, τά ὑπόλοιπα τά ἔφερον εἰς τοὺς Ἀποστόλους διὰ νά τά διαμοιράσουν εἰς τοὺς πτωχοὺς. Ὁ Ἄπ. Πέτρος μέ ἀγάπη καί ἀπλότητα τοῦ κάμνει μίαν ἐρώτησιν. Τά χρήματα πού ἐπροσφέρετε διὰ τοὺς πτωχοὺς ἀντιπροσωπεύουν ὅλην τήν ἀξίαν τοῦ κτήματος πού ἐπωλήσατε; Ὁ Ἀνανίας ἠμποροῦσε νά πῆ ὅλην τήν ἀλήθειαν χωρίς νά ἔχη καμμίαν ἐπίπτωσιν. Ἐπροτίμησεν ὅμως νά πῆ τό ψέμα διὰ νά φανῆ ὅτι καί αὐτός προσφέρει ὅπως καί οἱ ἄλλοι ὅλην τήν ἀξίαν τοῦ κτήματος πού ἐπώλησεν καί ἔτσι ὁ ἔπαινός του νά ἦτο μεγαλύτερος ἀπό τοὺς Ἀποστόλους. Ὁ Θεός, ὅμως, ἐφάνέρωσεν εἰς τόν Ἄπ. Πέτρον τήν ἀπάτην τοῦ Ἀνανίου καί τῆς συζύγου του καί ἡ ὀργή τοῦ Θεοῦ ἦτο τόσον μεγάλη πού ἀμέσως καί οἱ δύο ἔπεσον κατά γῆς καί ἐξέψυξαν. Βλέπετε Θεοῦ αὐστηρότητα; Οὐδέ χρόνον μετανοίας ἐπέτρεψεν ὁ Θεός νά τοὺς δοθῆ, οὔτε ἓνα συγγνώμην δέν τοὺς ἐδόθη ὁ καιρός διὰ νά τό εἴπωσιν. Κατανοεῖτε τώρα ὅτι καί εἰς τήν Καινήν Διαθήκην φαίνεται ἡ ἀποτομία τοῦ Θεοῦ. **Διὰ ἓνα μικρόν ψέμα, «λευκόν» ψέμα, ὅπως τό ὀνομάζουν σήμερον οἱ πολλοί, δηλαδή ψέμα τό ὁποῖον κανένα δέν βλάπτει, τόση μεγάλη τιμωρία καί τόση μεγάλη παιδείσις; Γιατί, θά διερωτηθῆ κανεῖς; Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος μᾶς δίδει τήν ἀπάντησιν: «Οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, εἶπεν εἰς τόν Ἀνανίαν, ἀλλά τῷ Θεῷ».** Δέν ἔβλαπτε κανένα ἄνθρωπον τό ψέμα τοῦ Ἀνανίου· ἐπρόσβαλλεν ὅμως τήν θεῖαν ἐντολήν καί ἤρχετο ἀντιμέτωπον μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, γι' αὐτό καί ἐτιμωρήθη τόσον αὐστηρά καί ἔγινε παράδειγμα δι' ὅλους τοὺς Χριστιανούς, νά μή τολμοῦν πλέον νά ψεύδωνται, εὐκαίρως ἀκαίρως, καί νά ἀτιμάζουν μέ αὐτόν τόν τρόπον τόν Δημιουργόν καί Σωτήρα τους. Τρομερόν πρᾶγμα καί πολύ φοβερόν, ἀδελ-

φοί μου, διότι ἡ δική μας ζωὴ εἶναι ζυμωμένη, μπορῶ νά πῶ, καθημερινῶς μέ τοιούτου εἴδους ψέμματα.

Θά σᾶς πῶ ἀκόμη ἓνα γεγονός ἀποτομίας τοῦ Θεοῦ πού συνέβη εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἐδῶ εἰς τὴν πατρίδα μας καί, συγκεκριμένα, εἰς τὴν Πάφον. Ὅταν ἐκήρυττεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ ἀνθύπατος τῆς πόλεως Σέργιος Παῦλος παρηκολούθη τό κήρυγμα καί ἦτο ἕτοιμος νά δεχθῆ καί νά πιστεύσῃ τό Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Εἷς μάγος ὅμως, ὀνομαζόμενος Ἑλύμας, ἐπροσπαθοῦσε μέ διάφορες σοφιστεῖες νά ἀποτρέψῃ τόν ἀνθύπατον ἀπό τὴν ἀληθινὴν πίστιν. Θεῖω ζήλω τότε κινούμενος ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἶπε: «*ὦ, πλήρης παντός δόλου καὶ πάσης ραδιουργίας, υἱέ διαβόλου, ἐχθρέ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς Κυρίου τὰς εὐθείας; Καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ Κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔση τυφλὸς μὴ βλέπων τόν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. Παραχρῆμα δέ ἔπεσεν ἐπ' αὐτόν ἀχλύς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. Τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τό γεγονός ἐπίστευσεν, ἐκκλησούμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ Κυρίου» (Πραξ. ιγ', 10). Βλέπετε ὅτι καὶ ἐδῶ ἐτύφλωσεν ὁ Θεὸς τόν Ἑλύμα, διότι ἠμπόδιζεν τόν ἀνθύπατον ἀπὸ τοῦ νά πιστεύσῃ εἰς τόν Χριστόν. Πόσοι καὶ σήμερα Χριστιανοὶ δέν ἐμποδίζουν τὰ παιδιά τους ἀπὸ τοῦ νά προσέλθουν εἰς τὴν ἱερωσύνην ἢ εἰς τὰς τάξεις τῶν Μοναχῶν; Καὶ κάτι ἀκόμη τό χειρότερον, πόσοι γονεῖς δέν ἐπιτρέπουν εἰς τὰς θυγατέρας των νά παρακολουθοῦν κηρύγματα ἢ Χριστιανικὰς συγκεντρώσεις, διότι, ὅπως λέγουν, δέν θά μπορέσουν μέ αὐτόν τόν τρόπον νά ὑπανδρευθοῦν; Τί ἄρα περιμένει τοὺς τοιούτους Χριστιανούς;*

Ἦς ἀναφέρω καὶ ἀπὸ τοὺς βίους τῶν Ἁγίων ἓνα παράδειγμα, γιὰ νά δῆτε πόσον ἀπότομα ἐκδικεῖται ὁ Θεός, ὅταν παραβλέπωμεν τὰς θείας Του ἐντολάς. Εἰς τόν βίον τῆς Ἁγίας Μεγαλομάρτυρος **Βαρβάρας**, λέγεται καὶ τό ἐ-

ξῆς: Ὄταν ὁ πατέρας της, ὀργισμένος τήν ἐδίωκε διά νά τήν θανατώσῃ, ἐπειδή ἐπίστευεν εἰς τόν Χριστόν, αὐτή φεύγουσα τήν ὀργήν τοῦ πατρός της ἐκρύβη εἰς ἕνα δάσος. Ὁ πατήρ της, συναντήσας τότε δύο βοσκούς, τοὺς ἠρώτησε εἰς τίς γινώσκουσιν πού ἐκρύπτετο ἡ Βαρβάρα. Ὁ εἷς ἀπ' αὐτούς ἐπροτίμησε νά πῆ ὅτι δέν γινώσκει παρά νά προδώσῃ τήν μάρτυρα. Ὁ ἄλλος ὅμως ἔδειξε τόν τόπον πού ἐκρύπτετο καί ὁ αἰμοβόρος πατήρ συνέλαβε τήν θυγατέρα του καί τήν ὠδήγησε στό μαρτύριο. Τί συνέβη ὅμως; Τήν ὥραν πού ἡ Βαρβάρα συνελαμβάνετο ἀπό τόν πατέρα της, ἕνας κεραυνός κατέκαυσε τόν προδότην ποιμένα, διά νά φανῆ πόσον μισεῖ ὁ Θεός τήν προδοσίαν τῶν ἰδικῶν Του δούλων. **Κανείς δέν μπορεῖ νά ἀντιτάσσεται εἰς τό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί νά μένη ἀτιμώρητος. Κάθε ἁμαρτία ἔχει, ὡς φυσικόν ἀποτέλεσμα, τήν τιμωρίαν.**

Παρεμπιπτόντως θά σᾶς διηγηθῶ καί κάτι πού συνέβη πρὶν λίγα χρόνια στήν πατρίδα μας καί δημοσιεύθη καί εἰς τὰς ἐφημερίδας. Εἰς τήν Λύσην, ὑπάρχει τό ἐξωκκλήσι τοῦ Ἁγίου Εὐφημιανοῦ καί ἐπειδή ἦτο χειμῶνας καί ἔβρεχε πολύ, δύο βοσκοί, διά νά προφυλαχθοῦν ἀπό τήν κακοκαιρίαν, ἐμπῆκαν μέσα εἰς τό ἐξωκκλήσι αὐτό. Ὁ ἕνας ἀπ' αὐτούς ἄναψε τό τσιγάρο του, ἐνῶ ὁ ἄλλος τόν ἐμάλλωνε ὅτι δέν ἦτο σωστόν μέσα εἰς τόν ναόν νά καπνίζῃ. Αὐτός ὅμως δέν τόν ἤκουσεν καί ἐσυνέχισε τό κάπνισμα. Ἐκείνην ὅμως τήν στιγμήν, ἕνας κεραυνός ἔπεσε καί ἐκεῖνον πού ἐκάπνιζε τόν ἐθανάτωσε, ἐνῶ ὁ ἄλλος τίποτε δέν ἔπαθε. Πιστεύω ὅτι καί αὐτό τό γεγονός δέν εἶναι τυχαῖον, ἀλλά φανερώνει τήν ἀποτομίαν τοῦ Θεοῦ ἢ ὅποια πολὺ πρέπει νά μᾶς προβληματίσῃ.

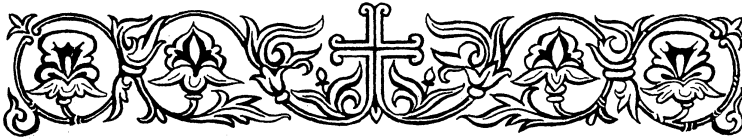
Εἶναι γεγονός ὅτι ὁ ἄνθρωπος δέ μπορεῖ νά καταλάβῃ πῶς συμβιβάζονται ἡ ἄπειρος ἀγάπη καί φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ, μέ τήν ἀπότομον καί τόσον φοβερήν, ἀλλά δικαίαν ὀργήν Του. *«Τίς γάρ ἔγνω νοῦν Κυρίου; ἢ*

τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο;» (Ρωμ. 11, 34), λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Ἡμεῖς ἓνα μόνο γνωρίζομεν καί αἰσθανόμεθα, ὅτι ὅλοι εἴμεθα ἁμαρτωλοί καί ὅτι ὅλοι στενάζομεν κάτω ἀπό τό βάρος τῶν πολλῶν μας ἁμαρτιῶν καί τῆς μεγάλης ἐνοχῆς μας. Ἄς μή μᾶς ξεγελᾷ ὁ διάβολος ὅτι ἡ ἀγάπη καί τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ θά μᾶς σώσουν. Ὁ Θεός σώζει ἐκεῖνον, καί μόνον ἐκεῖνον, πού ἀγωνίζεται καί προσπαθεῖ μέ ὅλας του τάς δυνάμεις, διά τόν σκοπόν αὐτόν.

«Ἴδού νῦν καιρός εὐπρόσδεκτος, ἰδού νῦν ἡμέρα σωτηρίας. Ἀποθώμεθα οὖν τά ἔργα τοῦ σκότους καί ἐνδυσώμεθα τά ὄπλα τοῦ φωτός, ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν» (Ρωμ. 13, 13). Ἄς ἀλλάξωμεν τρόπον ζωῆς, ὄχι μόνον εἰς τά μεγάλα μας σφάλματα, ἀλλά καί εἰς τά μικρά, καί τότε νά εἴμεθα βέβαιοι ὅτι καί ὁ Θεός θά μεταστρέψῃ τήν δικαίαν του ὀργήν, εἰς σώζουσιν ἀγάπην καί εὐσπλαχνίαν. Αὐτῷ ἡ δόξα καί τό κράτος εἰς τούς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ὁ Ἡγούμενος Τροοδιτίσσης Ἀθανάσιος
ὁμιλεῖ εἰς ἑορταστικὴν ἐκδήλωσιν.

Η ΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑΝ*

“Ολοι μας αισθανόμαστε τόν έαυτόν μας νά εύρίσκειται μέσα σέ μίαν κοινωνίαν, πού ὄχι μόνον δέν μᾶς βοηθᾶ εἰς τήν πνευματικήν ζωήν, ἀλλά μᾶς ὠθεῖ μᾶλλον πρός τό κακόν, μᾶς σπρώχνει πρός τήν ἁμαρτίαν καί μᾶς ἀπομακρύνει ἀπό τόν Θεόν. Εἶναι **καιρός ἀποστασίας**, ὅπως λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, πού τά πάντα θά ἀνατραποῦν καί ἡ φιλαυτία τοῦ ἀνθρώπου θά ἀντικαταστήσῃ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, καί ἡ φαυλότης θά κυριαρχῇ ἐπί τῶν ἀνθρώπων καί ὁ κόσμος θά κυλιέται μέσα εἰς τόν βόρβορον τοῦ κακοῦ καί τῆς ἁμαρτίας.

Ζοῦμεν εἰς τούς ἐσχάτους καιρούς, πού τά ἔθνη καί οἱ λαοί, χωρίς νά τό ἀντιλαμβάνονται, ἐτοιμάζουν μέ τήν ζωήν τους καί τίς ἐνέργειές τους τόν ἐρχομόν τοῦ ἀντιχρίστου, ὁ ὁποῖος θά ἰσοπεδώσῃ τά πάντα καί ἀφοῦ καταργήσῃ κάθε θεόν καί σέβασμα, θά ἀνακηρύξῃ τόν ἑαυτόν του Θεόν, καί θά ἔχῃ τήν ἀπαίτησιν νά τόν λατρεύουν καί νά τόν προσκυνοῦν ὡς σωτήρα τοῦ κόσμου. Ἄλλοίμονον σ’ ἐκεῖνον πού θά τοῦ ἀντισταθῇ καί θά κηρύττῃ τήν ἀλήθειαν· θά διώκεται καί θά θανατώνεται ἀμέσως. Θά ἐπανέλθῃ καί πάλιν ἡ ἐποχή τῶν μαρτύρων καί οἱ μεγαλύτεροι ἅγιοι θά ἀναδειχθοῦν τήν ἐποχήν

* Ὁμιλία εἰς τήν Γενικήν Συνέλευσιν τοῦ Ἰδρύματος «Ἅγιος Νεκτάριος», τήν 3ην Δεκεμβρίου 1989.

τοῦ τρομεροῦ αὐτοῦ διωγμοῦ. Αὐτή ἡ κατάστασις πού ἐπικρατεῖ σήμερα, δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά σημεῖα τῶν καιρῶν ἐκείνων καί προμηνύματα τῆς δύσκολης ἐκείνης ἐποχῆς.

Εἶναι πολύ φυσικόν ὁ καθένας μας μέσα του νά διερωτᾶται ἔξω ἀπὸ αὐτήν ὅλην τήν κατάστασιν, ποία θά εἶναι ἡ θέσις ἡ δική μας καί ποῖος θά εἶναι ὁ ρόλος μας ἀπέναντι τῆς ἀποστατημένης αὐτῆς κοινωνίας; Τόν ἴδιον ἀκριβῶς προβληματισμόν εἶχαν καί οἱ πρῶτοι μαθηταί τοῦ Χριστοῦ, τό μικρόν ἐκεῖνο ποίμνιον, πού εἶχε νά ἀντιμετωπίσῃ ἀπό τό ἕνα μέρος τούς φανατικούς γραμματεῖς καί φαρισαίους καί ἀπό τό ἄλλο τούς τυράννους καί αἰμοχαρεῖς εἰδωλολάτρες.

Ὁ Κύριος, εἰς τήν ἐπί τοῦ Ὄρους Ὁμιλίαν Του, μετὰ τούς μακαρισμούς, μέ μίαν ὠραιότατην παραβολήν, καθορίζει ἐπακριβῶς ποία πρέπει νά εἶναι ἡ θέσις καί ὁ ρόλος τῶν ἰδικῶν του ἀνθρώπων μέσα εἰς τόν κόσμον. **Οἱ Χριστιανοί δέν πρέπει νά εἶναι θύματα ἀδρανῆ ἢ καί εὐτελεῖς καί ἄσημοι ἄνθρωποι μέσα εἰς τήν κοινωνικήν δρᾶσιν.** Ἀντίθετα, ἐάν δέν ὑπῆρχεν ὁ Χριστιανισμός, θά ἐπερχόταν βαθμηδόν μέσα εἰς τόν κόσμον πλήρης φθορά καί ἀποσύνθεσις. Ἡ ἀποστολή τοῦ Χριστιανοῦ ἔχει τοιαύτην δύναμιν καί ἀξίαν ὥστε μέ τήν φωτεινήν καί ἀγίαν ζωήν του νά ἐξαγνίζη τήν κοινωνίαν καί νά γίνεται ὄργανον τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. Οἱ παραβολικῆς ἐκφράσεις τοῦ Κυρίου, πού θά ἀναπτύξωμεν εἰς τήν συνέχειαν, θά φανερώσουν τήν ἀλήθειαν αὐτήν.

«**Ὑμεῖς ἐστε τό ἄλας τῆς γῆς**» (Ματθ. ε', 13), λέγει ὁ Κύριος. Παρ' ὄλον ὅτι θά σᾶς ἐμπαίζουν, θά σᾶς δυσφημοῦν, θά σᾶς διώκουν, ἐν τούτοις ἐσεῖς θά εἴσθε ἀληθινή εὐλογία Θεοῦ εἰς τόν κόσμον. Θά εἴσθε τόσον ἀπαραίτητον στοιχεῖον διά τήν ἠθικήν ζωήν, ὅσον τό ἄλας διά τήν φυσικήν ζωήν.

Εἶναι γνωστή ἡ φύσις καί ἡ ἐνέργεια τοῦ ἀνοργάνου ἄλατος εἰς τήν ἐνόργανον φύσιν. Ἐπειδή αὐτό μένει ἀκέραιον καί ἀδιάφορον, συγκρατεῖ μέ τήν ιδιότητά του αὐτήν, τήν ἐνόργανον φύσιν καί ἐμποδίζει τό γρήγορο σάπισμα καί τήν φθοράν. Δέν περιορίζει δηλαδή μόνον εἰς τόν ἑαυτόν του τήν ἀντίδρασιν κατά τοῦ σαπίσματος, ἀλλά προφυλάττει ἀπό τό σάπισμα καί ἄλλες ζωϊκές τροφές, μέ τίς ὁποῖες ἔρχεται εἰς ἐπικοινωνίαν κατάλληλον. Κατά τρόπον παρόμοιον, καί οἱ Χριστιανοί πού ἐμόρφωσαν εἰς τόν ἑαυτόν τους τόν χαρακτήρα τῆς Εὐαγγελικῆς πνευματικῆς ζωῆς, γίνονται εἰς τήν ἐπί γῆς λογικήν φύσιν καί εἰς τίς κοινωνίες τῶν ἀνθρώπων **πνευματικόν ἄλας**. Αὐτή εἶναι ἡ θέσις τῶν Χριστιανῶν, αὐτή εἶναι ἡ θέσις ἡ ἰδική μας μέσα εἰς τόν κόσμον· δηλαδή, μέ τήν ὀρθήν πίστιν καί τήν ἀγίαν ζωήν μας νά συγκρατοῦμεν τήν κοινωνίαν καί νά ἐμποδίζωμεν τήν ἠθικήν ἀποσύνθεσιν καί διαφθοράν. Ἀκόμη, ἀληθινόν γνώρισμα τῶν ὀπαδῶν τοῦ Κυρίου εἶναι νά ἀντιδροῦν κατά τῆς ἀμαρτίας, ἡ ὁποία τοιαύτην ἔχει ἐνέργειαν νά μολύνῃ, νά λερώνη, νά σαπίζῃ, νά δημιουργῇ ὄλεθρον καί ἀπώλειαν. Διότι ἡ πνευματική ὑπόστασις τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου ἐπιδρᾷ εὐεργετικά εἰς τήν κοινωνίαν, καί μεταδίδει τήν εἰρήνην καί τήν δικαιοσύνην καί σπεῖρει τά ἔργα τῆς ἀγάπης καί ἔτσι, ἀντιδρᾷ κατά τῆς ἀποσυνθετικῆς δυνάμεως τοῦ κακοῦ καί τῆς ἀμαρτίας.

Ὅπως τό ἄλας, ὅταν ἔρχεται εἰς ἐπαφήν μέ τίς ζωϊκές τροφές, ἐνεργεῖ σιωπηλά τήν ἀντίδρασίν του, μέ τόν ἴδιον τρόπον, καί οἱ ἀληθινοί Χριστιανοί· σιωπηλά καί ἀθόρυβα, χωρίς ἐπιδεικτικούς θορύβους καί ἐντυπωσιακές πράξεις, ἐργάζονται διά τήν ἐξύψωσιν τῆς ἠθικῆς ἀγνότητος καί τήν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐνδέχεται νά εἶναι ὀλίγοι – ἕνας εἰς μίαν οἰκογένειαν, μικρός ἀριθμός εἰς μίαν κοινωνίαν– ἀλλ' ἂν μένουν ἄλας ἀλιστικόν,

τότε θά μεταδώσουν πάντως εἰς τό περιβάλλον τους ἀπό τήν ἰδικήν τους ἠθικήν ποιότητα. Ἐπειδή οἱ λόγοι καί τά ἔργα των εἶναι *«πάντοτε ἐν χάριτι, ἄλατι ἠρτημένα»*, ὅπως παραγγέλλει ὁ θεῖος Παῦλος (Κολασ. δ', 6), διά τοῦτο μεταδίδουν γευστικότητα, νοστιμάδα καί χάριν εἰς τούς ἄλλους. Εἰσχωρεῖ δέ ἡ χάρις αὐτή εἰς τίς καρδιές παντός ἐπιδεκτικοῦ ἀνθρώπου καί διεγείρει τήν συνείδησίν του εἰς μετάνοιαν καί σωτηρίαν, καθ' ὃν τρόπον τό ἄλας εἰσδύει εἰς τούς ἰστούς καί τά κύτταρα τῶν τροφῶν καί ἐνεργεῖ τόσον τήν ἀντίδρασιν κατά τῆς σήψης, ὅσον καί τήν νοστιμάδα. Ὅταν ἄκουσαν οἱ Ἰουδαῖοι τόν λόγον τῆς χάριτος ἀπό τό στόμα τῶν ἀποστόλων, κατά τήν πρώτην ἡμέραν τοῦ κηρύγματός τους, **«κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ»** καί *«ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τόν λόγον τοῦ Πέτρου ἐβαπτίσθησαν καί προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαί ὡσεὶ τρισχίλιαι»* (Πραξ. β', 37-41).

Ὅπως τό ἄλας εἶναι σηπτικόν καί πικρόν καθ' ἑαυτό, ἀλλά τόσον χρήσιμον διά τήν ἀντισηπτικήν ἐνεργειάν του καί διά τήν γευστικότητά του, ἔτσι καί οἱ ἐνάρετοι *«οὐ κολακεύοντες οὐδέ θεραπεύοντες, ἀλλ' ἐπιστύφοντες, ὥσπερ τό ἄλας, οὕτω ποθεινοί πᾶσι γεγόνασι»*, λέγει ὁ **ἱερός Χρυσόστομος**. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι θά ἀκούωνται καί διαμαρτυρίες καί κατηγορίες κατά τῶν ἐναρέτων. Ἀλλά, *«τοῦτο ἄλός τό ἔργόν ἐστι, τό δάκνειν καί λυπεῖν τούς χαύνους»*, προσθέτει ὁ ἅγιος πατήρ. Μήπως οἱ πληγωμένοι δέν αἰσθάνονται πόνον καί δέν φωνάζουν, ὅταν ἐπάνω εἰς τήν πληγὴν τους βάλουν ἄλατι; Καί ὁμοῦς, οἱ οἰκεῖοι τους δέν ἐμποδίζονται ἀπό τίς φωνές, διότι ξεύρουν πόσον ἀντισηπτική καί ὠφέλιμος εἶναι ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἄλατος εἰς τήν πληγὴν. Καί οἱ πληγωμένοι ἀπό τήν ἁμαρτίαν φωνάζουν βεβαίως, ὅταν αἰσθάνονται τήν προσέγγισιν τοῦ ἄλατος τῆς ἀρετῆς καί *«ἀναγκαίως ἡ κατηγορία ἔπεται»*, λέγει ὁ ἱερός Χρυσόστομος. Ἀλλ'

αυτό είναι τό ἔργον τῆς ἀρετῆς, νά λυπῆ τήν ἀμαρτωλήν καρδίαν, μέχρις ὅτου τήν κάμει καλά, ὅποτε ἡ ἀρετή θά εἶναι εἰς αὐτήν τόσον εὐχάριστος καί ποθητή!

Τόσες κραυγές, καί διαμαρτυρίες, καί διωγμοί καί ἀναστατώσεις ἔγιναν ἀπό Ἰουδαίους καί εἰδωλολάτρεις ὅταν τό ἄλλας τοῦ λόγου καί τοῦ παραδείγματος τῶν ἀποστόλων ἦλθεν εἰς ἐπαφήν μέ αὐτούς. Καί ὅμως, οἱ ἀπόστολοι ἔγιναν ἡ μεγίστη τοῦ Θεοῦ εὐλογία διά τόν κόσμον. Χωρίς αὐτούς, ὁ κόσμος θά ἐσήπετο ὀριστικῶς καί ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς θά μετεβάλλετο εἰς ἀπαισίαν ἔκθεσιν ἀνθρώπων ἐτοιμῶν διά τήν ἀπώλειαν. Δι' αὐτῶν ὁ κόσμος ἐσώθη ἀπό τήν ὀριστικὴν σῆψιν. Δι' αὐτῶν ἰδρῦθη ἐπί τῆς γῆς ἡ **Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, ἡ αἰωνία αὐτή ἀλική**, διά νά συνεχίζεται τό ἀλιστικόν ἔργον, μέχρις ὅτου ἡ ἀνθρωπότης ὅλη ἀλατισθῆ εἰς σωτηρίαν. Αὐτή εἶναι ἡ θέσις, ἀδελφοί μου, μέσα εἰς τήν κοινωνίαν, τῶν ἀληθινῶν ὀπαδῶν τοῦ Χριστοῦ. Αὐτή πρέπει νά εἶναι καί ἡ δική μας θέσις μέσα εἰς τόν ταραγμένον αὐτόν κόσμον. **Νά εἴμεθα τό ἄλλας τῆς γῆς· νά εἴμεθα τό ζωντανόν παράδειγμα μέσα εἰς τήν κοινωνίαν· νά εἴμεθα ὁ δείκτης τοῦ δρόμου τοῦ οὐρανοῦ καί τῆς αἰωνίου σωτηρίας.**

Ὅπως βλέπετε, ἡ θέσις μας πρέπει νά εἶναι ἐξαίρετος μέσα εἰς τόν κόσμον· ὑπό μίαν ὅμως προϋπόθεσιν: **Διά νά εἴμεθα τό ἄλλας τῆς γῆς καί νά μπορούμε μέ τήν ζωὴν μας νά ἐπηρεάζωμεν τοὺς συνανθρώπους μας, πρέπει πρῶτα ἐμεῖς νά ἐκπληρώνομε ὅλες τίς ὑποχρεώσεις μας πού ἀπορρέουν ἀπό τήν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου καί τῆς Ἐκκλησίας μας.** Διαφορετικά, ὁ σημερινός ἀνθρώπος τοῦ Θεοῦ, εἶναι πιθανόν αὔριον νά εὑρεθῆ μακρὰν Αὐτοῦ καί ταλαίπωρος διά τήν ἔκπτωσίν του. Ὁ Κύριος ἐπεσήμανε τήν πιθανότητα αὐτήν, λέγων εἰς τήν συνέχειαν τοῦ λόγου Του: *«Ἐάν δέ τό ἄλλας μωρανθῆ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; Εἰς οὐδέν ἰσχύει ἔτι, εἰ μή βληθῆναι ἔ-*

ξω, καί καταπατεῖσθαι ὑπό τῶν ἀνθρώπων». Εἰς τούς λόγους τούτους, ὁ Κύριος, μᾶς παρουσιάζει τόν σκοπόν διά τόν ὅποιον παρομοιάζει πρὸς τό ἄλλας τούς πιστούς καί ἐναρέτους. Τό ἄλλας εἶναι βεβαίως χρήσιμον διά τήν διατήρησιν τῶν ζωϊκῶν τροφῶν ἀπό τήν σῆψιν, ἀλλ' ἀπαραίτητον καί διά τήν διατήρησιν τοῦ ἰδικοῦ μας ὀργανισμοῦ. Μέ τόν ἴδιον τρόπον, καί ἡ ἀρετή τῶν Χριστιανῶν, πρέπει νά γίνῃ μόνιμος εἰς τόν ψυχικόν ὀργανισμόν τους. Ὅχι μόνον νά μὴν ἐλαττώνεται, ἀλλά νά αὐξάνῃ μᾶλλον καί νά προσλαμβάνῃ νέαν πάντοτε δύναμιν, διά νά διατηρῇ μέν τήν πνευματικὴν της ἀσηψίαν καί νά προάγῃ αὐτούς εἰς πνευματικὴν ἀφθαρσίαν, νά ἐπιδρᾷ δέ καί εἰς τούς ἄλλους εὐεργετικά.

Ἐφ' ὅσον ἐκλήθητε, λέγει ὁ Κύριος, νά γίνετε τό στοιχεῖον πού θά μεταδώσῃ εἰς τόν κόσμον τήν σώζουσαν πίστιν καί ἀρετὴν καί θά προφυλάτῃ αὐτὴν ἀπό τήν σαπίαν τῆς ἁμαρτίας, ὀφείλεται μέ πᾶσαν θυσίαν νά διατηρῆτε, **ἐσεῖς πρῶτοι**, τήν συνεκτικὴν αὐτὴν δύναμιν τῆς ἀρετῆς· νά ζῆτε, **ἐσεῖς πρῶτοι**, τήν ἀρετὴν, μέ ἀλύγιστην σταθερότητα. Ἀντίθετα, ἐάν ὁμολογῆτε μέν μέ τό στόμα, ἢ μέ τήν ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν, ὅτι εἶστε μαθητές Του, ὅτι εἶστε Χριστιανοί, ὅτι θρησκεύετε, ζῆτε ὁμῶς βίον ξένον πρὸς τήν ὁμολογίαν σας ἢ πρὸς τήν διδασκαλίαν σας, καί ἔτσι χάσετε τήν δύναμιν νά ἐπιδρᾷτε ὡς ἄλλας πνευματικόν, τότε «ἐν τίνι ἀλισθήσεται» ἕκαστος ἀπό σᾶς καί ἡ κοινωνία ὅλη; Διά ποίου μέσου, πλέον, καί ἐσεῖς καί οἱ ἄλλοι θά σωθοῦν; Ἀλλοίμονον! Θά ἀποτύχετε εἰς τόν σκοπόν σας. Θά ἀποδειχθῆτε ἀνάξιοι τῆς ὑψηλῆς θέσης σας, ὅπως καί ὁ ἰατρός πού ἀνέλαβε νά θεραπεύσῃ ἄλλους, ἐνῶ αὐτός εἶναι γεμᾶτος πληγῆς καί ἀνίδεος τῆς ἐπιστήμης τῆς ἰατρικῆς, καί διά τοῦτο φέρει περισσοτέραν βλάβην εἰς ἐκείνους πού ἐκλήθη νά εἶναι θεραπευτής.

Ἐμεῖς οἱ Χριστιανοί, οἱ ὅποιοι ὀφείλομεν νά ἔχωμεν τοῦτο τό χαρακτηριστικόν γνώρισμα, τήν ἀρετήν, ἡ ὁποία μόνη δικαιολογεῖ τόν τίτλον μαθητῆς τοῦ Χριστοῦ, Χριστιανός, ὅταν χάσωμεν αὐτήν καί γίνωμεν ἀνίκανοι νά ἀρτίνωμεν καί νά ἀλατίζωμεν ἄλλους μέ αὐτήν, τότε καταντοῦμεν ἄχρηστοι καί ἔξω ἀπό τόν σκοπόν μας. «Ἐν τίνι ἀλισθήσεται» πλέον ὁ διδάσκαλος ἢ ὁ Χριστιανός αὐτός; Οὐδέν μέσον καί οὐδεμία θεραπεία ὑπάρχει. Διότι ἡ Χριστιανική Πίστις, δίνει εἰς τόν Χριστιανόν τήν χάριν τοῦ Πνεύματος, τό ἀθάνατον τοῦτο πνευματικόν ἄλας, τό ὅποιον χαριτώνει καί ἀρωματίζει μέ εὐωδίαν πνευματικήν καί ἐξυγιαίνει καί μεταδίδει ζωτικήν ἐνέργειαν καί δραστικήν ὀρμήν εἰς τήν ψυχήν. Ἄλλ' ὅταν ὁ Χριστιανός, «*τό Πνεῦμα τῆς Χάριτος ἐνιβρύσῃ*» (Ἑβρ. ι', 29) καί φυγαδεύσῃ, τότε εἶναι ὁ πλέον ἄχρηστος καί ἀξιοθρήνητος τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι ὁ ἀνούσιος, ὁ ἀηδής, ὁ εἰς τά ἔργα τά ἁμαρτωλά καί ἐμπυσμοῦ ἄξια ἐπιστρέφων, διά τόν ὅποιον ὁ Κύριος λέγει· «*μέλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου*», δηλαδή θά σέ ἀπομακρύνω ἀπό τόν ἑαυτόν μου (Ἀποκ. γ', 16). Οὐδεμία πλέον διδασκαλία, οὐδεμία ἠθική, οὐδεμία φιλοσοφία καί τέχνη καί ἐπιστήμη εἶναι ἰκανή νά τοῦ ἀποδώσῃ γεῦσιν, χάριν, δύναμιν ὀφέλιμον, διά τόν ἑαυτόν του καί διά τούς ἄλλους. **Καί τό μέν ἄλας δέν χάνει τήν ἀλιστικήν του δύναμιν. Ὁ Χριστιανός ὅμως, ἐάν δέν προσέξῃ, τήν χάνει** καί ὅταν τήν χάσῃ, οὐδεμία ἄλλη θρησκεία ἢ δύναμις ἐγκόσμιος, εἶναι ἰκανή νά τόν θεραπεύσῃ. Ἐπαθε πνευματικήν μώρανσιν, κακόν ὀλέθριον καί ἀνεπανόρθωτον, ἔγινε «*δένδρον φθινοπωρινόν, ἄκαρπον, δῖς ἀποθανών, ἐκριζωθέν*» (Ἰουδ. 12).

«*Εἰς οὐδέν ἰσχύει ἔτι*». Τί θά ἐχρειάζετο πλέον εἰς τό σπίτι τό ἄλας πού ἔπαυσε νά ἀλατίζῃ; Ποίαν πλέον χρῆσιν ἡμπορεῖ νά ἔχη, ἀφοῦ ἔχασε τήν ἀλιστικήν του δύ-

ναμιν; Ὅπως ὁ ἄνθρωπος πού ἔχασε τό λογικόν του καί ἔγινε φρενοβλαβής, εἶναι πλέον ἄχρηστος εἰς τήν οἰκογένειαν –πολλάκις δέ ἐπιβλαβής καί ἐπικίνδυνος– καί διά τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νά ἀπομακρυνθῆ καί περιορισθῆ, ἔτσι καί ὁ Χριστιανός πού ἔχασε τήν χάριν καί τήν δύναμιν τοῦ ἐναρέτου παραδείγματος μέσα εἰς τήν μεγάλην οἰκογένειαν πού λέγεται Χριστιανική Ἐκκλησία καί κοινωνία. Καί συνεχίζει ὁ Κύριος, «εἰ μή βληθῆναι ἔξω, καί καταπατεῖσθαι ὑπό τῶν ἀνθρώπων»! Ἴδού τό κατάντημά του. Εἶναι καταδικασμένος εἰς χωρισμόν ἀπό τό σῶμα τῶν πιστῶν, εἰς ἀποκοπήν καί ἀπόρριψιν, διότι ἀποτελεῖ πληγῆν καί κακόν ἀθεράπευτον.

Εἶναι μεγάλη ἡ εὐθύνη πού ἔχομε διά τήν πρόοδον τῆς Χριστιανικῆς ἀληθείας. Παραπονούμεθα ὅλοι, ὅτι εἰς τήν κοινωνίαν πού ζοῦμεν, ἐπικρατεῖ ἡ ἀδικία, ἡ παρανομία, ἡ ἁμαρτία. Καί ὅμως, διά τήν κατάστασιν αὐτήν, δέν εἶναι ἔνοχοι μόνον οἱ ἐργαζόμενοι τήν ἁμαρτίαν, ἀλλά καί ὅσοι ἀπεφάσισαν μέν νά ζοῦν εἰς τήν τάξιν τῶν Χριστιανῶν, δέν φροντίζουν ὅμως ἡ ζωή τους νά εἶναι ἄλας καί τά ἔργα τους νά παραδειγματίζουν. Ὅταν ὁ Χριστιανός δέν ἀντιδρᾷ μέ τό χριστιανικόν του παράδειγμα, ἀλλά κάμνει καί αὐτός ἀβαρίες εἰς τίς ἀρχές του καί συμβιβασμούς μέ τίς ἀπαιτήσεις τοῦ κόσμου, τότε εἶναι καί αὐτός συνυπεύθυνος εἰς τήν ἁμαρτωλήν κατάστασιν πού καθημερινά ἔχομεν μπροστά μας. Εἶναι θλιβερόν γεγονός, ὅτι τήν διάδοσιν τῆς Χριστιανικῆς ἀληθείας καί ζωῆς, τήν ἐμποδίζουν πολλάκις πολλοί ἀπό ἑμᾶς, πού ὁμολογοῦμεν Χριστόν καί παρουσιαζόμεσταν ὡς εὐσεβεῖς, ἐνῶ ἡ ζωή μας δέν προβληματίζει καί δέν ὀδηγεῖ τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τήν εὐσέβειαν...

Ἄς μή περιμένωμεν ἄλλο πλέον· ἄς προσπαθήσουμε νά γίνουμε κι' ἑμεῖς μέ τή ζωή μας «τό ἄλας τῆς γῆς». Τό εὐχομαι μέ ὅλην μου τήν ψυχήν.

**«ΕΑΝ ΘΕΛΕΤΕ ΚΑΙ ΕΙΣΑΚΟΥΣΕΤΕ ΜΟΥ,
ΤΑ ΑΓΑΘΑ ΤΗΣ ΓΗΣ ΦΑΓΕΣΘΕ»***

Καί πάλιν, αγαπητοί μου αδελφοί, ὁ Θεός ηὐδόκησε νά εὐρισκώμεθα εἰς τήν πρώτην ἡμέραν τοῦ νέου ἔτους. Παντοῦ ἀκούονται εὐχές, πολλές καί διάφορες, ἀνάλογα μέ τά ἐνδιαφέροντα πού ἔχει ὁ κάθε ἕνας, καί τά πρόσωπα ὄλων μας εἶναι χαρούμενα, πράγμα πού δηλώνει τήν ἐσωτερικήν μας κατάστασιν, τήν πίστιν καί τήν ἐλπίδα διά ἕνα μέλλον καλύτερον καί εὐτυχέστερον.

Καί πράγματι, αὐτήν τήν ἐλπίδα τήν στερεώνει καί τήν τροφοδοτεῖ ἡ μεγάλη ἑορτή τῶν Χριστουγέννων, μέ ὄλην τήν λαμπρότητα πού τῆς ἀξίζει, διότι ἀπό τήν ἡμέραν πού ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένεν ἄνθρωπος, ἔδωκε καί εἰς τόν ἄνθρωπον τήν δυνατότητα νά γίνῃ Θεός κατὰ χάριν, νά θεωθῇ καί νά φθάσῃ σέ τόσον μέγαν ὕψος, πού νά ὀνομάζεται τέκνον τοῦ Θεοῦ καί ὁ Θεός νά ὀνομάζεται πατέρας μας. Καί ἀφοῦ ὁ Θεός ὀνομάζεται καί εἶναι πατέρας μας, ἔχομεν κάθε δικαίωμα νά ἐλπίζωμεν καί νά πιστεῦωμεν ὅτι ἡ χάρις Του θά μᾶς βοηθήσῃ, ὥστε ὁ νέος χρόνος νά εἶναι καλύτερος καί ἀποδοτικώτερος. Ἄλλωστε καί ὁ ἴδιος μᾶς τό διαβεβαιώνει αὐτό καί μᾶς λέγει· «ἐάν θέλετε καί εἰσακούσετέ μου, τά ἀγαθά τῆς γῆς φάγεσθε». Τά ἀγαθά τῆς γῆς εἶναι δικά σας· γιά σᾶς τά

* Ὁμιλία εἰς τό Ἱδρυμα «Ἅγιος Νεκτάριος», τήν 1ην Ἰανουαρίου 1994.

ἔκαμα καί σέ σᾶς ἀνήκουν. Ἐγώ ἀπλῶς σᾶς λέγω τόν τρόπον μέ τόν ὅποιον θά τά ἀποκτήσετε. Μή ζητᾶτε τρόπους ἰδικούς σας καί μή κουράζεστε ἄδικα. Ἕνας εἶναι ὁ δρόμος πού ὀδηγεῖ στήν χαράν καί στήν εὐτυχίαν. Δέν ὑπάρχει ἄλλος. Καί αὐτός εἶναι ἡ ὑπακοή εἰς τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεός εἶναι τό ἄκρον ἀγαθόν. Μακρῦν ἀπό τόν Θεόν δέν ὑπάρχει εὐτυχία, δέν ὑπάρχει χαρά. Καί ἂν ὁ ἄνθρωπος κατορθώσῃ, χωρίς τόν Θεόν, νά ἀποκτήσῃ πλοῦτη καί δόξαν καί ὅ,τιδήποτε ἄλλο, νά εἴστε σίγουροι ὅτι αὐτά ὅλα, τίποτε ἄλλο δέν θά τοῦ προσφέρουν παρά μέριμνες ἀσήκωτες, ἄγχος, πού εἶναι τό γνώρισμα τῆς ἐποχῆς μας, καί κατάθλιψιν, πρᾶγμα πού μαρτυρεῖται ἀπό τίς συνεχῶς αὐξανόμενες ψυχολογικές κλινικές.

Ἀντίθετα, αὐτός πού πιστεύει, ἀλλά καί ζεῖ καί φυλάσσει καί ἐργάζεται τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, κατοικεῖ ὁ Θεός μέσα του καί τόν ἀγιάζει καί τόν χαροποιεῖ καί τοῦ δίνει πλοῦσια τούς καρπούς τοῦ ἁγίου Πνεύματος, οἱ ὅποιοι τόν κάμνουν νά αἰσθάνεται μέσα του τήν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ καί νά πλέη εἰς πέλαγος εὐτυχίας, πρᾶγμα πού δέν μπορεῖ κανεῖς νά τό ἐπιτύχῃ, ἄς ἔχει καί ὅλα τά ἀγαθά τοῦ κόσμου, τοῦ λείπει ὅμως ὁ Θεός.

Οἱ καρποὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅπως μᾶς λέγει καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος, εἶναι χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια. Βλέπετε, ὅτι ὅλα αὐτά πού εὐχόμεθα μεταξύ μας κάθε πρωτοχρονιά, εἶναι καρποὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Τί σημαίνει αὐτό; Τίποτε ἄλλο παρά ὅτι αὐτά πού εὐχόμεθα, μόνο κοντά στόν Θεόν θά τά εὐρωμεν· μόνον τό ἅγιον Πνεῦμα μπορεῖ νά μᾶς τά δώσῃ. Ἡ πηγή τῆς χαρᾶς εἶναι ὁ Θεός. Ἡ πρώτη λέξις πού εἶπεν ὁ Χριστός μετά τήν ἀνάστασίν του εἶναι τό «χαίρετε», τό ἀντίθετον τῆς λύπης. Νά χαίρωμεν, γιατί; Γιατί ὁ Κύριος ἐνίκησε, γιά λογαριασμόν μας, τόν μεγαλύτερόν μας ἐχθρόν, τόν θάνατον. Δέν μπόρεσεν ὁ θάνα-

τος νά τόν κρατήση στόν ἄδην· ἔσπασε τά δεσμά του καί ἀνεστήθη καί ἐχάρισε καί σέ μᾶς τήν ἀνάστασιν καί τήν ἀτελεύτητον ζωήν. Γι' αὐτόν ἀκριβῶς τόν λόγον πρέπει νά χαίρωμεν καί νά αἰσθανώμεθα εὐτυχισμένοι. Ἄλλὰ καί εἰς τούς μαθητάς του, ἡ πρώτη λέξις πού τούς εἶπε εἶναι τό «εἰρήνη ὑμῖν». Θέλομεν καί εὐχόμεθα χαράν καί εἰρήνην· ἅς τρέξωμεν εἰς τήν ρίζαν τους, στήν πηγὴν τους, στόν ἄρχοντα τῆς εἰρήνης, πού εἶναι ὁ Χριστός. Θέλομεν νά ἀυξηθῇ ἡ πίστις μας, γιά νά ἀντέχωμεν στίς δυσκολίες· θέλομεν μακροθυμίαν καί πραότητα, γιά νά μὴ μᾶς ταράττουν τά προβλήματα τῆς ζωῆς· ὅλα αὐτά εἶναι χαρίσματα τοῦ ἁγίου Πνεύματος καί μόνον ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ μπορεῖ νά τά ἀποκτήσῃ.

Καλές εἶναι καί οἱ εὐχές, ἀδελφοί μου, ἀλλά ἂν δέν ἀγωνιστοῦμεν καί ἐμεῖς, ἂν δέν κάμωμεν καί ἐμεῖς ὅ,τι ἐξαρτᾶται ἀπό τό χέρι μας, οἱ εὐχές μόνον τίποτε δέν μᾶς προσφέρουν, ἀλλά μένουν λόγια κενά εἰς τόν ἀέρα. Οἱ εὐχές πρέπει πάντοτε νά συνοδεύονται μέ τόν ἀγώνα κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μας. Γιατί ὁ μεγαλύτερος ἐχθρός μας εἶναι ὁ ἑαυτός μας, καί ὅταν λέγω ὁ ἑαυτός μας ἐννοῶ τά πάθη μας καί τίς ἀδυναμίες μας, πού μᾶς φράσσουν τόν δρόμον καί δέν μᾶς ἀφήνουν νά πλησιάσωμεν τόν Θεόν. Ὅλα τά καλά τά θέλομεν, καί καλά κάμνομεν. Δέν θέλομεν ὅμως τούς κόπους πού ἀπαιτοῦνται γιά νά τά ἀποκτήσωμεν καί, τό χειρότερον, δέν παρακαλοῦμεν καί τόν Θεόν γιά νά μᾶς βοηθήσῃ. Ἡ κοινωνία μας, ἡ κοινωνία αὐτῆ τῆς ἀποστασίας καί τοῦ πνεύματος τοῦ ἀντιχρίστου, εἶναι γεμάτη προβλήματα καί δυσκολίες, πού μόνος του ὁ ἄνθρωπος δέν μπορεῖ νά τά ξεπεράσῃ. «Χωρίς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν». Χωρίς τήν βοήθειάν μου, χωρίς τήν δικήν μου ἐνέργειαν, λέγει ὁ Χριστός, δέν μπορεῖτε νά κάμετε τίποτε. Εἶστε πολύ ἀδύνατοι μόνοι σας. Γι' αὐτό, «ζητεῖτε καί δοθήσεται ὑμῖν, κρούετε καί ἀνοιγή-

σεται ὑμῖν. Πᾶς γάρ ὁ ζητῶν λαμβάνει καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται». Πιστός ὁ λόγος. Αὐτά πού λέγει ὁ Κύριος εἶναι ἀληθινά· εἶναι μέσα, πού θά μᾶς εὐκολύνουν. Ἄς τὰ χρησιμοποιοῦμεν, λοιπόν, σωστά καί νά εἶστε βέβαιοι, ὅτι κάθε θεάρεστον πού ποθοῦμεν θά τό ἐπιτύχωμεν. Ποιός πατέρας, λέγει, θά τοῦ ζητήσῃ τό παιδί του ψωμί, καί θά τοῦ δώσῃ λίθον; ἢ ποιός πατέρας θά τοῦ ζητήσῃ ὁ υἱός του αὐτό καί θά τοῦ δώσῃ σκορπιόν; Καί βγάζει ὁ ἴδιος ὁ Κύριος τό συμπέρασμα καί λέγει, «ἐάν ὑμεῖς ἁμαρτωλοί ὄντες οἴδατε δόματα καλά διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσον μᾶλλον ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος;»

Τό λοιπόν, ἄς μή χάνωμεν τό θάρρος μας οὔτε τίς ἐλπίδες μας. Ὁ Θεός εἶναι ὁ Πατέρας μας ἄς τοῦ ζητοῦμεν συνεχῶς ὅ,τι μᾶς χρειάζεται, πρῶτον εἰς τήν πνευματικήν μας ζωήν, καί δεύτερον, ὅ,τι εἶναι ἀπαραίτητον καί εἰς τήν ὑλικήν μας τοιαύτην, καί νά εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θά μᾶς τά δώσῃ. Τότε καί οἱ εὐχές μας θά γίνουν πραγματικότης, καί ἡ χαρά καί ἡ εὐτυχία θά βασιλεύουν εἰς τίς ψυχές μας καί εἰς ὅλες τίς ἐπιδιώξεις μας.

Σᾶς τό εὐχομαι μέ ὅλην μου τήν ψυχήν.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΚΑΙ ΚΟΣΜΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ *

Πολλές φορές ακούομεν νά λέγεται ὅτι οἱ ἄνθρωποι καί δὴ οἱ Χριστιανοί, ἔπαυσαν νά ρυθμίζουν τήν ζωήν τους μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, μέ τό Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Ἀκόμη προβάλλεται ὁ ἰσχυρισμός ὅτι πλέον ἐπικρατεῖ σέ ὅλους μας τό κοσμικόν φρόνημα καί τά πάντα ὑπολογίζονται μέ τό κοσμικόν πνεῦμα. Μ' ἓνα δηλαδή τρόπον ζωῆς πού μᾶς ἀποξενώνει ἀπό τό ἐκκλησιαστικόν πνεῦμα, ἀπό τήν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ.

Βεβαίως, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ δέν ἀλλοιώνεται, διότι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ὁ ὁποῖος εἶναι *«χθές καί σήμερον ὁ αὐτός καί εἰς τούς αἰῶνας»*. Ὅμως ὑπάρχει μεγάλος κίνδυνος εἰς τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας, τά ὁποῖα ὅταν ἀκολουθήσουν τό κοσμικόν φρόνημα, ἀνεπαίσθητα χάνουν τό ἐκκλησιαστικόν τους ἦθος καί ἀκολουθοῦν ἓνα δρόμον πού ἀναπόφευκτα θά τούς φέρει στήν φθορά καί στήν ἀπώλεια.

Τί εἶναι ὅμως τό κοσμικόν πνεῦμα; Ὅταν λέγομεν κοσμικόν φρόνημα, τί ἐννοοῦμε; Ἡ λέξι «κόσμος» μέσα στήν ἀγίαν Γραφήν ἔχει δύο ἔννοιες, δύο σημασίες. **Ἡ μία, ὅτι ὁ κόσμος εἶναι δημιούργημα τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἡ κτίσις.** Λέγεται δέ ἔτσι, γιατί ὁ κόσμος εἶναι ἓνα κόσμημα, ἓνα στολίδι, πού ὅταν τό εἶδε ὁ Θεός ἐξέφρασε τόν

* Ὁμιλία εἰς τήν Γενικήν Συνέλευσιν τοῦ Ἰδρύματος «Ἅγιος Νεκτάριος», τήν 3ην Δεκεμβρίου 1995.

θαυμασμόν του και μέ δύο λέξεις εἶπεν, ὅτι τά πάντα εἶναι «καλά λίαν», κάτι περισσότερο δηλαδή ἀπό καλά.

Ἡ ἄλλη ὁμῶς ἔννοια, σημαίνει τά πάθη, σημαίνει τό σαρκικό φρόνημα, πού εἶναι ἐστερημένον ἀπό τό Ἅγιον Πνεῦμα καί δέν ἔχει καμμίαν σχέσιν μέ τόν Θεόν.

Μέ αὐτήν τήν ἔννοιαν ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης μᾶς λέγει χαρακτηριστικά, «*μη ἀγαπᾶτε τόν κόσμον μηδέ τά ἐν τῷ κόσμῳ· ἐάν τις ἀγαπᾷ τόν κόσμον, οὐκ ἔστι ἡ ἀγάπη τοῦ Πατρὸς ἐν αὐτῷ· ὅτι πᾶν τόν ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός καί ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καί ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν*». Ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης δέν μᾶς λέγει νά μὴν ἀγαποῦμεν τήν κτίσιν, τήν δημιουργίαν τοῦ Θεοῦ, ἀλλά «*τήν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκός*», ὅλα τά σαρκικά ἁμαρτήματα, τά ὅποια ἀπαγορεύει ὁ Κύριος, καί τά ὅποια ὀδηγοῦν τόν ἄνθρωπον εἰς μίαν κτηνώδη κατάστασιν καί τόν καθιστοῦν ξένον ὡς πρός τό ἐκκλησιαστικόν ἦθος. Ἐπίσης ἀπαγορεύει «*τήν ἐπιθυμίαν τῶν ὀφθαλμῶν*», δηλαδή τήν ἐμπαθῆ ἀγάπην τῆς ὕλης, τόν πλουτισμόν καί τήν συσσώρευσιν ὑλικῶν ἀγαθῶν μέ ἀπότερον σκοπόν τήν ἡδονήν καί τήν ἄκρατον ἀπόλαυσιν, τά ὅποια μᾶς ὑποδουλώνουν εἰς τήν ὕλην καί καταστρέφουν τήν ὀρθήν κίνησιν τῆς ψυχῆς πρός τόν Δημιουργόν της. Περιπλέον δέ, μᾶς λέγει νά ἀποφεύγωμεν «*τήν ἀλαζονείαν τοῦ βίου*», τουτέστι τόν ἐγωισμόν καί τήν ὑπερηφάνειαν, τήν κενοδοξίαν καί τήν ἐπίδειξιν, τά ὅποια χαρακτηρίζουν μᾶλλον τόν Ἐωσφόρον καί ὄχι τόν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ.

Αὐτά τά τρία πάθη, πού εἶναι ψυχοφθόρα καί καταστρέφουν τήν πνευματικήν μας ὑπόστασιν, ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης τά ὀνόμασε κόσμον, τόν ὅποιον συνέστησε νά μὴν ἀγαποῦμε. Μέ αὐτά τά λίγα πού εἶπαμε, καταλαβαίνει ὁ καθένας τί εἶναι κοσμικόν φρόνημα καί πό-

σον είναι επικίνδυνο να ταυτίσει κανείς τον εαυτόν του με αυτήν την νοοτροπία. Ἄλλά καί γενικά ἡ ἀποξένωσις τοῦ Θεοῦ ἀπό τήν ζωὴν μας, ἡ μὴ ἀναζήτησις τῆς κοινωνίας καί τῆς ἐνότητος μαζί Του, ἡ προσκόλλησις μας στά ἐγκόσμια καί ἡ ἀντιμετώπισις ὅλων τῶν πραγμάτων καί τῶν θεμάτων τῆς ζωῆς μας ἔξω ἀπό τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, συνιστοῦν τό κοσμικόν φρόνημα καί τήν ἐκκοσμίκευσιν τοῦ ἀνθρώπου.

Πρέπει νά τονισθῆ, ὅτι **ὅταν μιλοῦμε γιά ἐκκοσμίκευσιν τοῦ ἀνθρώπου**, ὑποδηλοῦμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτός ἔπαυσε πλέον νά σκέπτεται σωστά περί τοῦ Θεοῦ, καί ἔχει ἄλλη γνώμη γιά τήν Ἐκκλησία καί τόν Χριστό. Ἄλλά μέ αὐτές τίς προϋποθέσεις, ἔπαυσε πλέον νά εἶναι Χριστιανός· ἔπαυσε πλέον νά εἶναι ζωντανόν μέλος τῆς Ἐκκλησίας καί δέν ἀνήκει πλέον στό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

Δέν εἶναι ἀρκετόν τό Βάπτισμα γιά νά γίνῃ κανείς μέτοχος τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. **Τό Βάπτισμα** εἶναι εἰσαγωγικόν μυστήριον, τό ὁποῖον μᾶς δίνει τήν δυνατότητα νά ζήσωμεν τήν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ· νά ζήσωμεν τήν ζωὴν τῆς καινῆς Διαθήκης· νά ζήσωμεν τήν ἀναγεννημένην ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, πού ἔχει σάν θεμέλιον τάς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ καί βάσιν καί στήριγμα τό ἅγιον θέλημα τοῦ Χριστοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας Του. Μέ αὐτόν τόν τρόπον μένομεν μέσα στήν Ἐκκλησίαν καί ἐπιτυγχάνουμε τήν σωτηρίαν μας. Δέν πρέπει νά μᾶς παρασύρῃ τό κοσμικόν φρόνημα. Ἡ ζωὴ μας πρέπει νά διαπνέεται ἀπό ἐκκλησιαστικόν πνεῦμα καί νά βιώνουμε τήν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ, ὄχι μόνον στούς τύπους, ἀλλά μέσα στά βάθη τῆς ψυχῆς μας.

Τό φρόνημα τοῦ Ὁρθοδόξου Χριστιανοῦ δέν στρέφεται στήν περιφέρεια· δέν παραμένει στήν ἐπιφάνεια, ἀλλά εἶναι ζωὴ ἐσωτερική· εἶναι ζωὴ τῆς καρδίας καί τῆς

ψυχῆς. Ἡ καρδία εἶναι ὁ χῶρος ἐκεῖνος στὸν ὁποῖον ἀποκαλύπτεται ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει: «*Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος Ἁγίου δοθέντος ἡμῖν*». Μέσα στὴν καρδίαν γίνεται ἡ ἔνωση τοῦ ἀνθρώπου μέ τὸν Θεόν καὶ ἐκεῖ ἀποκτᾶ ὁ ἄνθρωπος γνῶσιν τοῦ Θεοῦ. Κατὰ τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν Θεολόγον, «*Θεός θεοῖς ἐνούμενος τε καὶ γνωριζόμενος ἐν καρδίᾳ*». Ἡ εἴσοδος στὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ δέν εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴν πεπληρωμένην ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καρδίαν. Ὁ ὄσιος Μάρκος ὁ ἄσκητῆς γράφει: «*Χρὴ πρῶτον ἐν τῇ καρδίᾳ ἐνεργοῦσαν ἔχειν τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ οὕτω κατὰ τὴν ἀναλογίαν εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν*». Ἐπομένως, τὸ ὀρθόδοξον ἐκκλησιαστικόν φρόνημα δέν εἶναι συνδεδεμένον μέ συναισθηματικές καταστάσεις, ἀλλὰ μέ τὰ πραγματικά βιώματα καὶ τὴν ἀναγεννημένην ζωὴν πού βιώνεται μέσα μας. Αὐτό ἐπιτυγχάνεται μέ τὴν βαθεῖαν καὶ ὀλοκληρωμένην μετάνοιαν καὶ μέ τὴν πραγματικὴν προσευχὴν πού διαπνέεται ἀπὸ τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν θεῖαν κατάνυξιν.

Τὸ ἐκκλησιαστικόν φρόνημα εἶναι φρόνημα πού διαποτιζέται ἀπὸ τὴν προσευχὴν. Ὁ ὀρθόδοξος Χριστιανός προσεύχεται στὸν Θεόν. Καὶ μάλιστα διακρίνεται γιὰ τὴν ἀδιάλειπτον ἐσωτερικὴν προσευχὴν. Ὅλα τὰ ἔργα πού κάμνομεν πρέπει νά τὰ ἐξαγιαζόμεν μέ τὴν προσευχὴν. Τότε φανερώνομε τὴν γνησιότητά τους, ἀλλὰ καὶ τὴν δικὴν μας γνησιότητα. Ὑπάρχει πολὺ στενὴ σχέση μετὰ προσευχῆς καὶ Θείας Εὐχαριστίας. Ὅσον κανεὶς προσεύχεται, τόσον καὶ αὐξάνεται ἡ δίψα γιὰ τὴν Θεῖαν Κοινωνίαν· καὶ ὅσον κανεὶς κοινωνεῖ τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, τόσον καὶ αὐξάνεται ἡ δίψα καὶ ὁ ζῆλος γιὰ τὴν προσευχὴν. Ἄς προσέξωμεν πολὺ αὐτὸ τὸ σημεῖον, γιατί ἔξω ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ ἐκκλησιαστι-

κοῦ φρονήματος, θά ὑπάρχει πάντοτε ἡ ἀβεβαιότης γιά τήν σωτηρίαν μας.

Ἐπομένως, ὁ πνευματικός ἄνθρωπος εἶναι ἐκεῖνος πού ἔχει τό ἅγιον Πνεῦμα μέσα του, ὄχι ἀφηρημένα καί στοχαστικά, ὄχι συναισθηματικά, ἀλλά πραγματικά μέ τήν ἄσκησιν καί τήν νοεράν προσευχήν. Ὁ ἄνθρωπος πού δέν ἔχει ἅγιον Πνεῦμα, ἔστω καί ἂν εἶναι βαπτισμένος, ἔστω καί ἂν ἔχει ἀρετάς, εἶναι σαρκικός. **Ἡ σαρκικότητα**, κατά τήν διδασκαλίαν τοῦ ἀποστόλου Παύλου, δέν ἀναφέρεται σέ μίαν κατηγορίαν ἀμαρτημάτων, τῶν λεγομένων σωματικῶν, ἀλλά στήν ὅλη ζωήν τοῦ ἀνθρώπου, πού δέν ἐμπνέεται ἀπό τό ἅγιον Πνεῦμα.

Φρόνημα, λοιπόν, τοῦ πνεύματος εἶναι ὅλη ἡ ἀτμόσφαιρα, ὅλος ὁ τρόπος ζωῆς, πού ἐμπνέεται ἀπό τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Καί φρόνημα τῆς σαρκός εἶναι ὅλος ὁ τρόπος ζωῆς, πού δέν ἐμπνέεται ἀπό τό Πνεῦμα τό Ἅγιον. Τό πρῶτον εἶναι ζωή αἰώνιος, ἐνῶ τό δεύτερον εἶναι ὁ θάνατος τῆς ψυχῆς καί ἡ αἰώνιος κόλασις. Τό φρόνημα τῆς σαρκός συνδέεται μέ ὅλα τά πάθη, δηλαδή μέ τίς ἐνέργειες τῆς ψυχῆς, πού κινοῦνται παρά φύσιν καί ὀδηγοῦν τόν ἄνθρωπον εἰς τήν ἀπώλειαν. Μέ ὅλα αὐτά, φαίνεται ὅτι **ἡ λέξις φρόνημα**, στήν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας, δηλώνει τήν ὅλην νοοτροπίαν πού ἐπικρατεῖ στόν ἄνθρωπον, ἀπό τόν τρόπον πού ζῆ, καί ἀπό τήν σχέσιν πού ἔχει μέ τόν Θεόν. Ὅταν, τό λοιπόν, μιλοῦμεν γιά **ὀρθόδοξον ἐκκλησιαστικόν φρόνημα**, ἐννοοῦμε κυρίως ὅτι ὁ νοῦς μας εἶναι νοῦς Χριστοῦ, ὅπως λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος...

Τώρα, μένει νά ἐξετάσῃ ὁ καθένας μας τόν ἑαυτόν του καί νά δῆ ποιόν φρόνημα κυριαρχεῖ μέσα του, γιά νά γνωρίζῃ ποιόν θά εἶναι καί τό τέλος του. Εὐχομαι ὅλοι νά συντονίζωμεν τήν ζωήν μας μέ τήν ζωήν τῶν ἁγίων Πατέρων μας.

Η ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΕΝΩΣΙΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑ *

Ἀπόψε μαζευτήκαμε εἰς αὐτόν τόν ἱερόν χῶρον γιά ἓνα συγκεκριμένον σκοπόν. Νά συμπνευματιστοῦμε καί ὡς ἀδελφοί ἐν Χριστῷ νά ἐπικοινωνήσουμε ὁ ἓνας μέ τόν ἄλλον.

Βλέποντάς σας ἀπόψε ὅλους ἐδῶ, παρατηρῶ ὅτι στά πρόσωπα ὅλων σας ὑπάρχει μία χαρά. Μία χαρά πού γιά τούς πολλούς εἶναι ἄπιαστο ὄνειρο. Ἡ χαρά αὐτή δέν ἔχει νά κάνη τίποτα μέ τήν κοσμικήν χαράν.

Ἡ χαρά τῶν Χριστιανῶν ἀποκτᾶται ὅταν κανεῖς συναντήση τόν Χριστόν καί ἐνωθῆ μαζί Του. Ἡ ἔνωσις μέ τόν Χριστόν εἶναι λοιπόν ἡ πηγὴ τῆς χαρᾶς. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος γνωρίση τόν Χριστόν καί ἐνωθῆ μαζί Του, τότε παραδίδεται σ' Αὐτόν καί γεμίζει ἡ ψυχὴ του ἀπό ἓνα αἶσθημα πληρότητος καί ἱκανοποίησης, γι' αὐτό καί κανεῖς δέν μπορεῖ νά τοῦ σηκώση αὐτήν τήν χαράν καί κανεῖς δέν μπορεῖ νά τόν χωρίση ἀπό τόν Χριστόν.

Εἰς τήν σκέψιν μου αὐτήν τήν στιγμὴν ἔρχεται τό **παράδειγμα τοῦ Ζακχαίου**, ὁ ὁποῖος εἶχε τέτοιον ζῆλον καί ἐπιθυμίαν νά συναντήση τόν Χριστόν, ὥστε τόν ἔκανε ν' ἀνέβῃ πάνω εἰς τό δένδρον. Δέν ἦταν αὐτό εὐκόλο πρᾶγμα· πλούσιος ὁ Ζακχαῖος, ἀρχιτελώνης, μέ μίαν

* Ὁμιλία εἰς τό Ἰδρυμα «Ἅγιος Νεκτᾶριος», τήν 5ην Δεκεμβρίου 1996.

κοινωνικήν θέσιν γιά νά δῆ ἕνα Ναζαρηνόν. Ὁ Χριστός βλέποντας αὐτήν του τήν ἐπιθυμίαν ἀμέσως ἀνταποκρίθηκε καί τόν κάλεσε σέ μίαν προσωπικήν συνάντησιν: *«Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γάρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖνε»*, τοῦ εἶπεν ὁ Χριστός. Καί ἐκεῖνος, *«σπεύσας κατέβη, καί ὑπεδέξατο αὐτόν χαίρων»* (Λουκ. ιθ', 5-6).

Ἡ χαρά πού κάποιος ἀποκτᾷ ὅταν συναντήσῃ τόν Χριστόν εἶναι τέτοια πού μπορεῖ νά τόν ὀδηγήσῃ νά κάνη τέτοιες πράξεις γιά χάριν Του, πού γιά τούς ἄλλους ἀνθρώπους νά φαίνονται ὡς παράλογες καί παράτολμες. Φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ παύη νά ὑπολογίζῃ τί λείπει ἢ τί σκέφτεται ὁ κόσμος, ὅταν ζῆ ἐνωμένος μέ τόν Θεόν, ἔστω καί ἂν οἱ ἄλλοι τόν κοροϊδεύουν. Γι' αὐτόν ἡ ἐν Χριστῷ ζωή καί χαρά εἶναι τό πᾶν.

Πῶς ἐπιτυγχάνεται ὅμως ἡ ἐνωσίς μας μέ τόν Χριστόν καί ἡ ἀπόκτησις τῆς ἀνεπανάληπτης χαρᾶς Του;

Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός μᾶς εἶπεν, ὅτι *«ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα, ὁ μένων ἐν ἐμοί καὶ ἐγώ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν»* (Ἰωάν. ιε', 5). Ἐπίσης, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μᾶς λέγει ὅτι ὁ Χριστός εἶναι ἡ Κεφαλή μας καί ὅτι ἐμεῖς εἴμαστε τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ καί μέλη ἐκ μέρους (Α' Κορ. ιβ', 27).

Ἐδῶ, ὁ Χριστός καί ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, μᾶς λένε κάτι τό ὁποῖον πρέπει νά προσέξουμε πάρα πολύ. Αὐτός πού μένει κοντά εἰς τόν Χριστόν καί εἶναι ἐνωμένος μαζί Του, μένει καί ὁ Χριστός ἐνωμένος μ' αὐτόν καί φέρει πνευματικόν καρπὸν πολύν.

Ἐπομένως, ἐκεῖνο τό ὁποῖον θά πρέπει νά ἐξετάσωμεν εἶναι τό **πῶς θά παραμείνουμεν ἐνωμένοι μέ τόν Χριστόν.**

Πρώτη μας μέριμνα πρέπει νά εἶναι ἡ **καθαρότητα τῆς ψυχῆς μας.** Ὅταν ἡ ψυχὴ εἶναι ἀκάθαρτη δέν μπορεῖ

νά δεχθῆ τόν Χριστόν μέσα της. Ἐνῶ ἡ καθαρὴ ψυχὴ μπορεῖ νά δῆ τόν Θεόν καί τήν χάριν Του, πού βρίσκεται σέ κάθε ἐντολή πού Ἐκεῖνος μᾶς ἔδωσε. Μέ τήν καθαρότητα βλέπει κανεῖς τήν ἀγάπη καί τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ. **Ἡ καθαρσις αὐτή γίνεται κυρίως μέ δύο τρόπους, μέ τήν ἐνέργειαν τῶν μυστηρίων καί τήν τήρησιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ.**

Οἱ ἐντολές τοῦ Θεοῦ μᾶς δόθησαν γιά νά μᾶς βοηθήσουν νά καθαρισθοῦμεν ἀπό τά πάθη μας καί νά μπορέσουμε νά ἐνωθοῦμε μέ τόν Χριστόν. Δυστυχῶς, πολλοί χριστιανοί σήμερα ἀρκοῦνται στήν τήρησιν μόνον κάποιων **ἐξωτερικῶν ἐντολῶν**, ὅπως ὁ ἐκκλησιασμός, ἡ νηστεία, ἡ ἐλεημοσύνη κλπ., ἐνῶ παραμελοῦν τίς πιο οὐσιαστικές, τίς **ἐσωτερικές ἐντολές**, πού ὅταν τίς ἐφαρμόση κανεῖς καθαρίζεται ἀπό τά πάθη καί ἐνώνεται μέ τόν Θεόν.

Ἄς δοῦμε ὀρισμένα τέτοια πάθη, πού εἶναι πιθανόν νά ἔχουμε μέσα στήν ψυχὴν μας καί τίς ἀντίστοιχες ἐντολές πού πρέπει νά ἐφαρμόζουμε γιά νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό αὐτά.

Ὁ ἐγωῖσμός, εἶναι ἡ πρωταρχικὴ αἰτία τοῦ χωρισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν Θεόν. Πολύ σωστά ἔχει χαρακτηριθεῖ αὐτό τό πάθος ὡς τό διαβολικόν πάθος. Ὁ Διάβολος πρῶτος ἀπό ἐγωῖσμό στράφηκε ἐναντίον τοῦ Θεοῦ γι' αὐτό καί ἐξέπεσε ἀπό τήν Χάριν Του. Ἀλλά καί ἡ Εὐα μέ τόν Ἀδάμ σκεπτόμενοι ἐγωῖστικά ἤθελαν νά γίνουν θεοί χωρίς τήν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐγωῖστικὴ αὐτὴ ἐνέργεια ἔφερε τήν πτῶσιν καί τήν ἀπομάκρυνσιν ἀπό τόν Θεόν. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος συμπεριφέρεται ἐγωῖστικά, δηλ. γι' αὐτόν τά πάντα ἔχουν ὡς κέντρον τόν ἑαυτό του, τότε ὁ Θεός ἀποσύρει τήν Χάριν Του καί αὐτός μένει μετέωρος.

Τά φάρμακο σ' αὐτήν τήν περίπτωσιν εἶναι ἡ τήρη-

σις τῆς ἐντολῆς τῆς **ταπεινώσεως**. Ὅσες καλές πράξεις καί ἂν κάνουμεν, ἐάν αὐτές δέν γίνονται μέ ταπείνωσιν, τότε οἱ πράξεις αὐτές μᾶς χωρίζουν περισσότερο ἀπό τόν Θεόν. **Ὁ ἅγ. Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς μᾶς διδάσκει, ὅτι «ὅταν ὁ Θεός δέν ἐνεργεῖ σέ μᾶς, ὅ,τι πράττεται ἀπό ἐμᾶς εἶναι ἁμαρτία»**. Μπορεῖ κάποιος νά κάνη ἐλεημοσύνην, νά ἐγκρατεῦται κλπ., ἀλλά ἐπειδή δέν ἔχει πνεῦμα ταπεινώσεως καί δέν συνδέεται διά τῶν μυστηρίων μέ τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τήν Ἐκκλησίαν, εἶναι χωρισμένος ἀπό τόν Θεόν καί κατά συνέπειαν, ὅλη του ἡ ζωή, ἔστω καί ἐάν εἶναι ἐγκρατής, εἶναι ἁμαρτωλή.

Ἐνα ἄλλο πάθος εἶναι τό **μῖσος**. Ἡ αἰτία τοῦ μίσους εἶναι ἡ φιλαυτία. Ὁ φίλαυτος ἄνθρωπος ζητάει διαρκῶς ἀχόρταγα ἀναγνώρισιν ἀπό τοὺς ἄλλους. Συνεχῶς παραπονιέται γιατί δέν τήν λαμβάνει. Αὐτό τοῦ δημιουργεῖ ἀντιπάθειες καί μίση πρὸς τοὺς ἄλλους. Ἡ θεραπεία τοῦ πάθους αὐτοῦ προέρχεται ἀπό τήν ἀγάπην πού ἐμεῖς δείχνουμε στοὺς ἄλλους καί μάλιστα ὅταν τήν προσφέρουμεν μέ καθαρότητα καί ἀνυπόκριτην διάθεσιν.

Τό νά ἀγαπᾶ κανεῖς αὐτούς πού τόν ἀγαποῦν καί τόν εὐεργετοῦν εἶναι φυσικόν. Τό νά μισῇ αὐτούς πού τόν εὐεργετοῦν εἶναι παρά φύσιν ζωῆ, ἀφοῦ καί τά ζῶα ἀκόμη ἀγαποῦν τοὺς εὐεργέτες τους. Τό νά ἀγαπᾶ ὅμως αὐτούς πού τόν ἐχθρεύονται, τόν συκοφαντοῦν, τοῦ κάνουν μέγαλον κακόν, εἶναι ὑπέρ φύσιν κατάστασις. Αὐτήν τήν ὑπέρ φύσιν κατάστασιν μᾶς δίνει ἐντολήν ὁ Χριστός νά ἐφαρμόζουμεν εἰς τήν ζωὴν μας: *«Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς ὑμῶν καί ἀγαθοποιεῖτε καί δανείζετε μηδέν ἀπελπίζοντες»* (Λουκ. στ', 35). Σ' αὐτήν τήν ζωὴν καλεῖ ὁ Χριστός τοὺς μαθητές Του. Αὐτό εἶναι τό διακριτικόν γνῶρισμα τοῦ Χριστιανοῦ.

Ὅσοι ζοῦν μέσα εἰς τήν Ἐκκλησίαν καί βρίσκονται ἐνωμένοι μέ τόν Χριστόν, καλοῦνται νά ἀγαποῦν ὅ-

λους, ἀδιακρίτως ἂν εἶναι φίλοι ἢ ἐχθροί, ὁμοεθνεῖς ἢ ἀλλοεθνεῖς. Ἐλλωστε, οἱ ἄνθρωποι δέν χωρίζονται σέ φίλους καί ἐχθρούς, ἀλλά σέ ἀνθρώπους πού βρίσκονται ἐνωμένοι μέ τόν Θεόν καί σέ ἀνθρώπους πού τόν ἀγνοοῦν. Καί στίς δύο περιπτώσεις ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἀγαπᾷ.

Ἐνα τρίτον πάθος τῆς ψυχῆς εἶναι ἡ **ζήλεια**. Μάλιστα οἱ Πατέρες τό χαρακτηρίζουν ὡς τό σαράκι πού κατατρώει τήν ψυχήν τοῦ ἀνθρώπου. Ὄταν ὁ ἄνθρωπος δέν ἱκανοποιεῖται μ' αὐτά πού ἔχει καί ὄλον ζητᾷ νά ἀποκτήσῃ περισσότερο, τότε κυριεύεται ἀπό τό πάθος τῆς ζήλειας. Αὐτό ὅμως τοῦ δημιουργεῖ φοβερόν ἄγχος καί ψυχολογικήν πίεσιν. Ὁ Χριστός μᾶς δίδαξε τήν αὐτάρκειαν. Νά εἶμαστε δηλαδή εὐχαριστημένοι μ' αὐτά πού ἔχουμε καί νά ἀπονέμουμε δόξαν καί εὐχαριστίαν εἰς τόν Θεόν γιά τά ἀπαραίτητα ἀγαθά πού μᾶς δίδει. Δέν εἶναι καθόλου τυχαῖον τό γεγονός ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τοποθετεῖ τήν πλεονεξίαν ἀνάμεσα εἰς τά θανάσιμα σαρκικά ἁμαρτήματα καί τήν χαρακτηρίζει ὡς εἰδωλολατρίαν: *«Μή πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοί οὔτε μαλακοί οὔτε ἀρσενοκοῖται οὔτε πλεονέκται οὔτε κλέπται οὔτε μέθυσοι, οὐ λοῖδοροι, οὐχ ἄρπαγες βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι»* (Α' Κορ. στ', 9-10).

Τό μεγαλύτερον ὅμως πάθος, πού ἴσως εἶναι καί ἡ πρωταρχική αἰτία ὄλων τῶν ἄλλων παθῶν, εἶναι ὁ **ἄσωτος νοῦς**. Καί ὅταν λέμε ἄσωτον νοῦν ἐννοοῦμεν, ὅταν ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ξεφεύγει ἀπό τήν διαρκῆ μνήμην τοῦ Θεοῦ καί στρέφεται σέ ἁμαρτωλά πράγματα. Ὄταν ὁ νοῦς σκορπίζεται σέ ἐπιθυμίαν τροφῶν, ἡ ὁποία δέν εἶναι ἀναγκαῖα, ὅταν περιεργάζεται σώματα ὄχι σεμνά καί μέ σαρκικήν ἐπιθυμίαν, ὅταν κυριαρχεῖται ἀπό τήν ἐπιθυμίαν τῶν χρημάτων καί ὅταν γεννᾶται μέσα του ἡ ἐπι-

θυμία τῆς κενοδοξίας καί τοῦ ἐγωϊσμοῦ, τότε πραγματικά εἶναι ἄσωτος.

Σύμφωνα μέ τούς Πατέρες καί τήν Ἁγίαν Γραφήν ἡ καρδιά εἶναι ὁ χώρος ὅπου συγκατοικεῖ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεόν. Φεύγοντας ὁ νοῦς ἀπό τήν καρδίαν ταυτόχρονα χωρίζεται καί ἀπό τόν Θεόν. Σύμφωνα μέ τούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας ὁ νοῦς πού ἀποσπᾶται ἀπό τόν Θεόν ἢ κτηνώδης γίνεται ἢ δαιμονιώδης. Γι' αὐτό ἡ σύνεσις καί ἡ φρόνησις βοηθοῦν τόν νοῦν νά ἐπιστρέψῃ στήν καρδίαν καί νά ἐνωθῇ μέ τόν Θεόν. Ὅταν δέ ἐνωθῇ μαζί Του τότε φωτίζεται ἀπό τήν ἄκτιστην Χάριν τοῦ Θεοῦ καί ἐνεργεῖ μόνον τά καλά καί ἐνάρετα. Σ' αὐτό θά μᾶς βοηθήσῃ πάρα πολύ καί ἡ καθαρῆ προσευχή.

Ἡ ἔνωσις μας μέ τόν Χριστόν καί ἡ χαρά πού πηγάζει ἀπό αὐτήν τήν ἔνωσιν γίνεται μέσα εἰς τήν Ἐκκλησίαν, πού εἶναι τό εὐλογημένον καί ἔνδοξον Σῶμα Του. Ἐάν θέλουμε, λοιπόν, τήν σωτηρίαν μας, θά πρέπη νά καθαρίσωμεν τόν ἑαυτόν μας ἀπό τά πάθη καί νά ἐνωθοῦμε μέ τόν Χριστόν, πού εἶναι ὁ μοναδικός Σωτήρας τῶν ἀνθρώπων. Αὐτός εἶναι ἡ ὁδός καί ἡ ἀλήθεια καί κανένας δέν ἔρχεται πρὸς τόν Πατέρα παρά μόνον δι' Αὐτοῦ. Καί ἡ σωτηρία ἐπιτυγχάνεται μέ τήν κοινωνίαν μέ τόν Χριστόν καί ὄχι ἀπλῶς μέ τήν ἐξωτερικήν καί ἐπιφανειακήν σχέσιν μαζί Του....

Εὐχομαι μέσα ἀπό τά βάθη τῆς ψυχῆς μου, ἡ διακονία σας αὐτή πρὸς τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ νά ἀποτελέσῃ τήν ἀφορμήν διά μίαν οὐσιαστικήν σχέσιν μέ τόν Χριστόν μας, ὁ ὁποῖος θά εἶναι καί ἡ πηγὴ κάθε χαρᾶς καί εὐλογίας. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΥΠΟΜΟΝΗΣ*

Αυτήν τήν στιγμήν, φέρω εἰς τήν μνήμην μου τό παρελθόν καί διαπιστώνω ὅτι πέρασαν 15 ὀλόκληρα χρόνια ἀπό τήν κοίμησιν τοῦ σεβαστοῦ πατρός Κωνσταντίνου Λευκωσιάτη, ὁ ὁποῖος ἐθεμελίωσε τό Ἴδρυμα τοῦτο καί ἔθεσε τάς βάσεις τῆς λειτουργίας του. Ἐμεῖς τό παρελάβαμεν καί συνεχίζουμεν, αὐτό πού ὁ ἴδιος δέν πρόλαβε νά κάμῃ καί μέ τήν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἁγίου Νεκταρίου ἔφθασεν ἐδῶ πού εἴμεθα σήμερα.

Μελετώντας κανεῖς τό ἔργον, τό ὁποῖον ἐπετέλεσεν ὁ μακαριστός πατήρ Κωνσταντῖνος, ἀβίαστα διαπιστώνει ὅτι τά θεμέλια πάνω στά ὁποῖα ἐστηρίχθη, ἦταν ἡ **μεγάλη πίστις του εἰς τόν Θεόν, ἡ ὁποία τοῦ ἐτροφοδοτοῦσε τήν ἐπιμονήν καί τήν ἀνεξάντλητον ὑπομονήν καί ἐλπίδα ὅπου διέθετε.** Ἀφοῦ εἶναι ἔργον θεάρεστον, ἔργον τό ὁποῖον συμβάλλει εἰς τήν βοήθειαν καί σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, εἶναι πολύ φυσικόν καί ὁ Θεός νά τό εὐλογῇ καί νά τό στηρίξῃ καί ἡμεῖς νά τό ἀγαποῦμεν καί νά κοπιάζωμεν διά τήν καλυτέραν πρόοδον καί ἀνάπτυξίν του.

Εἶναι γνωστά τά ὅσα ἔγιναν στά 15 χρόνια πού πέρασαν καί μᾶλλον πρέπει νά ἀφήσωμεν τήν ἱστορίαν νά

* Ὁμιλία εἰς τήν Γενικήν Συνέλευσιν τοῦ Ἰδρύματος «Ἅγιος Νεκτάριος», τήν 12ην Δεκεμβρίου 1996.

τά αξιολογήσει και να καταλογίσει εις τόν κάθε ένα τά δέοντα. Ἡμεῖς ἀπλῶς αἰσθανόμεθα τήν χαράν και τήν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ και ἰδιαίτερα χαιρόμαστε ὅταν βλέπουμε τόν ναόν τοῦ ἁγίου μας να λειτουργῆ και να ἁγιάζη τούς πιστούς και μέ ξεχωριστόν τρόπον να εὐλογῆ ἐκείνους πού συνέβαλαν διά τήν οἰκοδομήν του και συνεχίζουν να προσφέρουν διά τήν συμπλήρωσιν και καλλοπισμόν του. Πόσοι κόποι και πόση ὑπομονή ἐχρειάσθησαν, μόνον ὁ Θεός τό γνωρίζει, ὁ ὁποῖος και θά ἀποδώσῃ στόν κάθε ένα κατά τά ἔργα αὐτοῦ.

Θά ἤθελα ἀπόψε να ἀσχοληθοῦμεν λίγο μέ τήν μεγάλην αὐτήν ἀρετήν, τῆς **ὑπομονῆς**. Διότι χωρίς καρτερίαν και ὑπομονήν δέν μπορεί κανείς να ἐπιτύχῃ εις οἰονδήποτε ἔργον, εἴτε μικρόν εἶναι εἴτε μέγαν· και χωρίς τήν χάριν και εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ δέν μπορεί ὁ ἄνθρωπος να ἀντιμετωπίσῃ τάς δυσκολίας και τά ἐμπόδια και να φθάσῃ εις τό τέρμα και εις τόν στόχον του.

Ἔλεγε και ὁ προφήτης Δαβὶδ εις τόν 39ον Ψαλμόν του: *«Ἐπομένων ὑπέμεινα τόν Κύριον, και προσέσχε μοι και εἰσήκουσε τῆς δεήσεώς μου»*. Μέσα στήν περιπετειώδη ζωήν του ὁ Δαβὶδ, μέσα εις τάς θλίψεις και τούς πολλούς κινδύνους πού διήρχετο, ἔδειξε τόσην πολλήν ὑπομονήν, πού δέν ἦτο δυνατόν να μή τόν προσέξῃ ὁ Κύριος. Καί πράγματι τόν ἐπρόσεξε και εἰσήκουσε τῆς δεήσεώς του και τόν ἐλύτρωσεν ἀπό τούς φοβερούς κινδύνους πού διέτρεχε. Χωρίς ὑπομονή τίποτε δέν κατορθώνει ὁ ἄνθρωπος. **Τί ὅμως εἶναι αὐτή ἡ ὑπομονή πού εἶναι τόσον ἀπαραίτητος εις τήν ζωήν τοῦ ἀνθρώπου;** Ἡ ὑπομονή εἶναι μία δύναμις τῆς ψυχῆς. Τά σπέρματά της τά ἔβαλεν ὁ Θεός, και ὁ ἄνθρωπος καλεῖται να τά καλλιεργήσῃ και να τά ἀξήσῃ και να τά κάμῃ μίαν δύναμιν πού να τόν βοηθᾷ ἀποτελεσματικά εις τήν καθημερινήν του ζωήν.

Κατά συνέπειαν, εάν θέλωμεν καί ἡμεῖς τό πνευματικόν αὐτό ἔργον, πού λέγεται «Ἰδρυμα ἅγιος Νεκτάριος», νά προχωρήσῃ καί νά καρποφορήσῃ δεόντως, θά πρέπει ὅλοι ἐμεῖς πού ἀποτελοῦμεν, μετά τόν Θεόν καί τόν ἅγιον Νεκτάριον, τό στήριγμα τοῦ Ἰδρύματος, νά ὀπλισθοῦμεν μέ τήν ἀρετήν τῆς ὑπομονῆς.

Ἡ ἀπόκτησις τῆς ἀρετῆς αὐτῆς εἶναι ρητή ἐντολή τοῦ Χριστοῦ πρὸς ὅλους τοὺς πιστοὺς ὁπαδοὺς Του: «*Ἐν τῇ ὑπομονῇ κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν*» (Λουκ. κα', 19). Δέν εἶναι δυνατόν νά κρατηθῇ κανεὶς εἰς τήν πίστιν καί εἰς τὰ ἔργα τῆς πίστεως, εάν δέν ἔχει τήν ἀρετήν τῆς ὑπομονῆς. Καί ἡ ὑπομονή, θέλω νά τό σημειώσετε αὐτό, βλαστάνει καί αὐξάνεται μέσα στάς θλίψεις καί τάς δοκιμασίας. Αὐτό μᾶς ὑπογραμμίζει ὁ Ἄπ. Παῦλος ὅταν μᾶς λέγει· «*ἡ θλίψις ὑπομονήν κατεργάζεται, ἡ δέ ὑπομονή δοκιμήν, ἡ δέ δοκιμή ἐλπίδα, ἡ δέ ἐλπίς οὐ καταισχύνει*» (Ρωμ. 5, 3). Μέσα στάς θλίψεις καί τάς στενοχωρίας τῆς ζωῆς καλλιεργεῖται ἡ ὑπομονή, ἡ δέ ὑπομονή κάμνει τόν ἄνθρωπον δόκιμον, τόν κάμνει ἄξιον τῆς ἀποστολῆς του καί τοῦ χαρίζει τήν ἐλπίδα τῆς ἐπιτυχίας, ἡ δέ κατά Θεόν ἐλπίδα οὐ καταισχύνει, τόν βγάζει τόν ἄνθρωπον ὅπως θά λέγαμεν σήμερα ἀσπροπρόσωπον.

Ἡ ὑπομονή ἔχει σχέσιν, ἀφ' ἑνός μὲν, μέ τὰς ἀδυναμίας καί ἀτελείας μας, ἀφ' ἑτέρου δέ, μέ τὰς ἀτελείας τῶν ἄλλων καθὼς καί μέ τήν ἐλευθερίαν τοῦ ἀτόμου. Γιά νά φθάσῃ κανεὶς ἀπό τήν ἀτέλειαν εἰς τήν τελειότητα χρειάζεται χρόνος. Ἡ ἀναμονή στόν χρόνον κατά συνέπειαν, ἐπιβάλλει καρτερίαν καί ὑπομονήν. Ὅποιος δέν ἔχει, ἢ ὅποιος χάνει τήν ὑπομονήν καί παύει νά ἀγωνίζεται, αὐτός χάνει τοὺς καρπούς πού ἀναμένει. Ἀτελεῖς ὅμως δέν εἴμεθα μόνον ἐμεῖς, εἶναι καί οἱ ἄλλοι μέ τοὺς ὁποίους ζοῦμεν καί συνεργαζόμεθα, πού πρέπει καί αὐ-

τούς νά τούς υπομένουμε μέχρις ὅτου ὠριμάσουν καί γίνουν συνεργάσιμοι. Ἐπειτα ὑπάρχει καί ἡ ἐλευθερία. Δέν δύνασαι νά ἐπιβάλῃς εἰς τούς ἄλλους αὐτό πού θέλεις ἐσύ, ἔστω καί ἂν τό θέλημά σου εἶναι ὀρθόν καί δίκαιον καί συμφέρον δι' ὅλους. Μέχρις ὅτου πεισθοῦν καί ἐκεῖνοι ποῖον εἶναι τό ὀρθόν καί συμφέρον χρειάζεται πολλή ὑπομονή.

Ἀλοίμονον σέ ἐκεῖνον πού στερεῖται ὑπομονῆς, αὐτός χάνει τήν μάχην. Ὁ ἀνυπόμονος ἄνθρωπος ἐγκαταλείπει συντόμως τάς προσπαθείας πού ἀρχίζει, μέ ἀποτέλεσμα νά μήν ἐπιτυγχάνῃ τίποτε. «*Οὐαί ὑμῖν τοῖς ἀπολωλεκόσι τήν ὑπομονήν*» (Σ. Σειράχ 2, 14). Ἀντιθέτως ὁ ἄνθρωπος τῆς ὑπομονῆς μακαρίζεται. «*Ἴδού μακαρίζομεν τούς ὑπομένοντας*» (Ἰακ. 5, 11). Ὁ ἄνθρωπος αὐτός ἔχει ἀντοχήν, ἐμμένει, προσπαθεῖ, πολεμεῖ. Δέν ὑποχωρεῖ πρό τῶν ἀδιεξόδων. Ἀντιμετωπίζει μέ ἀνδρείαν τά ἐμπόδια ἀντλῶν δύναμιν ἀπό τήν πίστιν εἰς τήν πρόνοιαν καί ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Διά τοῦτο καί ὁ ἱερός Χρυσόστομος θεωρεῖ τήν ὑπομονήν ὡς πολύ μεγάλην ἀρετήν: «*Αὕτη ἐστί, λέγει, ἡ βασιλίς τῶν ἀρετῶν, θεμέλιος τῶν κατορθωμάτων, λιμήν ὁ ἀκύμαντος*» (PG 52, 606).

Ὁ ἀπόστολος Πέτρος μᾶς βοηθᾷ νά διακρίνωμεν τί εἶναι καί τί δέν εἶναι ὑπομονή. Γράφει: «*Ποῖον γάρ κλέος, εἰ ἁμαρτάνοντες καί κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καί πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρά Θεῶ*» (Α' Πέτρ. 2, 20).

Τό νά ὑπομένης τιμωρίας δι' ἁμαρτήματά σου, δέν εἶναι ἄξιον θαυμασμοῦ· τό ἀξιοθαύμαστον καί θεάρεστον εἶναι ἐνῶ ζῆς καί ἐργάζεσαι μέ φόβον Θεοῦ, νά ὑπομένης πειρασμούς καί διώξεις μένων ἀκατάβλητος. Ὑπομονή δέν εἶναι νά ἀντέξῃ κανεῖς μέχρις ἑνός σημείου, καί ἔπειτα νά ἀφήσῃ τόν ἀγῶνα· ὑπομονή εἶναι τό νά φέρῃ κανεῖς γενναίως τόν σταυρόν του μέχρι τέλους: «ὁ

ὕπομείνας εἰς τέλος, οὕτως σωθήσεται» (Ματθ. 10, 22). Ἄνθρωπος ὑπομονῆς δέν εἶναι ὅποιος ὑπομένει εἰς ἓνα σημεῖον, ἀνυπομονεῖ δέ εἰς ἄλλο. Ἀλλά ὅποιος ἀντέχει καί ὑπομένει εἰς ὅλα τά μέτωπα, παντοῦ καί πάντοτε. Ἡ ὑπομονή τοῦ πιστοῦ πρέπει νά εἶναι πολλή καί ἀνεξάντλητος.

Ὁ ἀπ. Παῦλος φωνάζει: «Ἐπιμονῆς ἔχετε χρεῖαν» (Ἐβρ. 10, 36). Καί ὄντως εἰς τήν παρούσαν ζωήν ἡ ὑπομονή εἶναι ἀναγκαιότητα. Οὔτε συζυγικός καί οἰκογενειακός βίος, οὔτε μόρφωσις καί ἐκπαίδευσις, οὔτε διαπαιδαγώγησις καί πνευματική καλλιέργεια, οὔτε δημιουργία καί πρόοδος, οὔτε ἐπαγγελματική συνεργασία, οὔτε κοινωνική συμβίωσις, οὔτε οἰαδήποτε ἄλλη πρακτική ἐξυπηρέτησις καί διευκόλυνσις δύνανται νά συνεχιστοῦν ἄνευ ὑπομονῆς. Ἐκεῖνο πού δέν κατανοοῦν οἱ περισσότεροι εἶναι ὅτι, **ἐκτός τῆς παρουσίας ζωῆς, ἡ ὑπομονή ἐτοιμάζει τόν ἄνθρωπον καί διά τήν αἰώνιον ζωήν,** πῶς τὸ ὅποῖον θά ἔπρεπε νά μᾶς ἐνδιαφέρει περισσότερο. Τά δεινά δηλαδή, πού καλούμεθα νά ὑπομείνωμεν, ἔχουν κάποιον σκοπόν. Ὑπέμεινεν σταυρόν ὁ Χριστός, ἀλλά βασιλεύει εἰς τούς αἰώνας. Ἡμεῖς δέ οἱ πιστοί, τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ μυστικοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, *«εἰ ὑπομένομεν, καί συμβασιλεύσομεν»* μετ' αὐτοῦ (Β΄ Τιμ. 2, 12). Αὐτήν τήν πεποίθησιν εἶχον ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ, ὑπομένοντες σωματικές ἀσθενείας καί πνευματικές δοκιμασίας. Καθώς ἀκούομεν ἀπό τούς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας μας, οὐδεὶς κατακτᾷ τήν ἀρετήν ἄνευ σταυροῦ καί ἀγῶνος, ἀγῶνος μέχρις αἵματος. Διά τοῦτο καί ὁ ἱερός Χρυσόστομος προσθέτει: *«Εἰ σῶμα εἶ τοῦ Χριστοῦ, φέρε τόν σταυρόν»* (πρός Ἐφεσ. ΡΓ 62, 27).

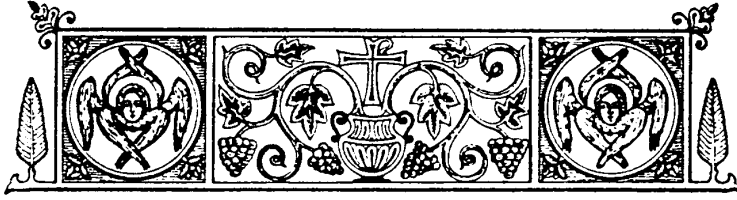
Τίθεται τώρα τό ἐρώτημα. **Ἡμεῖς ἔχομεν ὑπομονήν;** Ὑπομένομεν τήν ὕλικήν πτωχείαν, τήν στέρησιν τῶν ἀ-

ναγκαίων, τήν κοινωνικήν ἐγκατάλειψιν καί ἀπομόνωσιν, τήν ἀδικίαν, τήν διαβολήν καί συκοφαντίαν, τήν σωματικήν ἀσθένειαν, τάς οικογενειακάς πικρίας καί τόσα ἄλλα πού μᾶς συμβαίνουν; Θλιβερά ἢ πραγματικότης. Ρίπτοντες ἓνα βλέμμα εἰς τήν κοινωνίαν μας, βλέπομεν ὅτι ἡ παραμικρά δοκιμασία μᾶς στενοχωρεῖ· τό παραμικρόν ἐμπόδιον μᾶς ἐκνευρίζει, ἡ παραμικρά διαφωνία μᾶς ἐξαγριώνει. Λεῖπει δυστυχῶς ἡ ὑπομονή. Χάνομεν τόν ἔλεγχον τοῦ ἑαυτοῦ μας. Παραπονούμεθα καί παραφερόμεθα. Ἐπιτιθέμεθα καί ὑβρίζομεν καί, τό χειρότερον, ἀκούομεν πολλάκις νά βλασφημεῖται ὁ Θεός, καί τόσα ἄλλα.

Ἄς μάθωμεν τό λοιπόν νά ὑπομένωμεν, ἄς ἐνισχύσωμεν τήν ὑπομονήν μας μέ τάς ἀληθείας τῆς πίστεως. Ἰδιαιτέρως εἰς τάς πονηράς ἡμέρας πού διερχόμεθα.

Πλησιάζουν τά Χριστούγεννα. Ἄς στρέψωμεν τό βλέμμα μας εἰς τήν ζωήν τοῦ Κυρίου μας καί ἄς ἀντλήσωμεν δύναμιν ἀπό τήν τεραστίαν ὑπομονήν πού ὑπέδειξεν ἀπό τήν ἡμέραν τῆς γεννήσεώς Του μέχρι τοῦ σωτηρίου πάθους Του. Διότι «ὁ στέφανος ἔσται τοῖς ὑπομένουσιν» (Ζαχ. 6, 14).

ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΑΙΩΝΙΟΤΗΣ*

Καί πάλιν μέ τήν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ εὐρισκόμεθα εἰς τήν πρώτην ἡμέραν τοῦ νέου χρόνου. Ὅπως ἓνας μεγάλος ποταμός πού τρέχει καί κυλά, ἔτσι καί ὁ χρόνος ἀνεπαίσθητα καί χωρίς καλά καλά νά τό καταλάβωμεν, φεύγει ἀπό μπροστά μας, διατρέχει τόν κύκλον του καί ἔρχεται πάλιν εἰς τό ἴδιον σημεῖον διά νά ἐπαναλάβῃ τήν ἰδίαν τροχίαν ὅπως καί προηγουμένως. Καί συνεχῶς μέ τόν ἐρχομόν τοῦ νέου ἔτους ἀρχίζει ὁ πόλεμος τῶν εὐχῶν, νά δίνωμεν καί νά παίρνωμεν καί μέ ἀνανεωμένας ἐλπίδας, ἐλπίζομεν καί περιμένομεν καλυτέρας ἡμέρας προσδοκῶντες πάντοτε τήν χαράν καί τήν εὐτυχίαν νά ἐπισκεφθῇ καί τό δικό μας σπίτι καί τήν δικήν μας οἰκογένειαν.

Ὁ χρόνος, αὐτό τό πολύτιμον στοιχεῖον πού μᾶς χαρίζει ὁ Θεός, εἶναι τό μόνον πρᾶγμα πού ἀδικεῖται ἀπό τόν ἄνθρωπον καί πού δέν χρησιμοποιεῖται σωστά καί ὠφέλιμα. Ὁ Κύριος μᾶς δίδει παράτασιν εἰς τήν ζωήν μας καί μᾶς δίδει ξανά τήν εὐκαιρίαν νά καλυτερεύσωμεν τόν ἑαυτόν μας καί νά τόν πλησιάσωμεν ὅσον τό δυνατόν περισσότερο. Θέλει ὁ Κύριος νά γίνωμεν κοινωνοί τῆς δόξης του καί τῶν ἀγαθῶν του. Μᾶς πιστώνει συνε-

* Ὁμιλία εἰς τήν Γενικήν Συνέλευσιν τοῦ Ἰδρύματος «Ἅγιος Νεκτάριος», τήν 1ην Ἰανουαρίου 1997.

χῶς μέ τόν χρόνον καί μᾶς καλεῖ εἰς μετάνοιαν καί ἐνί-
τε μᾶς παιδεύει, μᾶς παιδαγωγεῖ καί μᾶς ἐνισχύει εἰς τό
νά καθαρίσωμεν τόν ἑαυτόν μας καί νά γίνωμεν δεκτικοί
τῆς χάριτος καί τῶν δωρεῶν Του. Εἶναι ἀπαραίτητος
προϋπόθεσις ἡ καθαρότης τῆς ψυχῆς μας διά νά μετά-
σχωμεν τῆς δόξης καί τῶν ἀγαθῶν τῆς Βασιλείας Του.

Ὁ Θεός ἐπλασεν τόν ἄνθρωπον κατά τήν ἰδικήν Του
εἰκόνα καί τοῦ ἔδωσε τήν δύναμιν καί τόν φωτισμόν καί
τήν ἰκανότητα νά φθάσῃ εἰς τήν ἀφθαρσίαν καί τήν θεώ-
σιν, ἀλλά ἡ κακή χρήσις τῆς ἐλευθερίας του καί ἡ ἀπό-
φασίς του νά ζήσῃ ἀνεξάρτητος καί μακριά ἀπό τήν ἐν-
τολήν τοῦ Θεοῦ, τόν ὀδήγησαν εἰς τήν φθοράν καί εἰς
τόν θάνατον.

Ἄπό τότε ὁ ἄνθρωπος εὕρισκόμενος μέσα εἰς αὐτήν
τήν κατάστασιν τῆς φθορᾶς καί τοῦ θανάτου δίδει τήν
μάχην τῆς ἐπιβιώσεως. Μάχεται ἐνάντια εἰς τόν χρόνον
καί προσπαθεῖ νά τόν ξεπεράσῃ, νά τόν νικήσῃ. Ἡ ἐπι-
θυμία του εἶναι μία. **Ἡ θέλησις γιά νά ζήσῃ.** Μόνον πού
τίς περισσότερες φορές δέν ἀγωνίζεται σωστά, δέν ἐκμε-
ταλλεῖται σωστά τίς εὐκαιρίες πού τοῦ δίνονται μέσα
εἰς τόν χρόνο, διότι δέν ἔχει συνειδητοποιήσῃ τήν ἀ-
ξίαν πού ἔχει ὁ χρόνος εἰς τήν ζωήν του.

Ὁ χρόνος, ὅπως ἤδη εἶπαμε, εἶναι δημιούργημα τοῦ
Θεοῦ, εἶναι εὐλογία Του, μέσα εἰς τόν ὅποιον μποροῦμεν
νά καταπολεμήσωμεν τά πάθη μας, νά νικήσωμεν τόν
κακόν ἑαυτόν μας καί νά ἀποκτήσωμεν τήν χάριν τοῦ
Θεοῦ, ὥστε νά μπορέσωμεν νά περάσωμε μέσα ἀπό τόν
χρόνον εἰς τήν αἰωνιότητα. Γι' αὐτό καί ὁ Ἄπ. Παῦλος
**μᾶς καλεῖ, τόν λίγον χρόνον πού ἔχουμε ἐδῶ εἰς τήν γῆν,
νά τόν ἐξαγοράσωμεν, δηλ. νά τόν ἐκμεταλλευτοῦμεν σω-
στά, ὥστε νά καλλιεργηθοῦμεν πνευματικά καί νά ἐνω-
θοῦμε μέ τόν Θεόν: «ἐξαγοραζόμενοι τόν καιρόν, ὅτι αἱ
ἡμέραι πονηραί εἰσι»** (Ἐφεσ. ε', 16).

Οί ημέρες εἰς τὰς ὁποίας ζοῦμε, ἕνεκα τοῦ ἐπικρατοῦντος κακοῦ εἶναι γεμᾶτες ἀπό σκάνδαλα καὶ πειρασμούς καὶ ὡς ἐκ τούτου, οἱ μὲν εὐκαιρίες, διὰ νὰ πράξωμεν τό καλόν καὶ τήν ἀρετήν, παρουσιάζονται ἐνώπιόν μας ὄλο καὶ σπανιώτερον, ἀντιθέτως οἱ ἀφορμές διὰ νὰ διαπράξωμεν τό κακόν καὶ τήν ἁμαρτίαν εἶναι πολυπληθέστερες. Εἰδικότερα μέ τήν παρουσίαν τῆς φθοροποιῦ τηλεοράσεως καὶ ἄλλων ἐντύπων καὶ μέσων εἰς τὰ σπῆματα μας. Τό κακόν ὄλο καὶ πληθαίνει. Γι' αὐτόν τόν λόγον καὶ οἱ ημέρες πού ζοῦμε γίνονται ὄλο καὶ πονηρότερες.

Ἡ σύνεσις μας καὶ ἡ σοφία μας θά φανῆ ἐάν ἐπωφελοῦμεθα πνευματικῶς κάθε εὐκαιρίαν καὶ μέ πᾶσαν, θά ἔλεγα, σπουδήν καὶ φροντίδα τήν ἀρπάζαμεν ὥστε νὰ καθαρίζωμεν τόν ἑαυτόν μας ἀπό τὰ πάθη καὶ νὰ τόν ἀσφαλίζωμεν ἀπό τήν ἁμαρτίαν. Μόνον ἔτσι μποροῦμε νὰ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι, ἀνά πᾶσαν στιγμήν θά μποροῦμε νὰ παρουσιαστώμεν ἐνώπιον τοῦ φοβεροῦ κριτηρίου τοῦ Κυρίου μας καὶ νὰ ἔχωμεν καλήν ἀπολογία. Ἐνθυμηθοῦμεν καὶ τήν προτροπήν τοῦ προφητάνακτος Δαβὶδ, ὁ ὁποῖος μᾶς παραγγέλει εἰς τόν 2ον Ψαλμόν: «*Δράξατε παιδείαν μή πότε ὀργισθῆ Κύριος καὶ ἀπολεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας*» (Ψαλ. β', 12). Νά σπεύσωμεν μέ ὅλην μας τήν δύναμιν νὰ ἐγκολπωθῶμεν καὶ νὰ κρατήσωμεν στερεάν τήν σύνεσιν καὶ φρόνησιν, τήν ὁποίαν μᾶς χάρισε ὁ Θεός, μήπως ὀργισθῆ ἐναντίον μας καὶ καταντήσωμεν εἰς ὄλεθρον καὶ αἰώνιον καταδίκην, ἡ ὁποία ἐπιφυλάσσεται εἰς τούς ἀπομακρυνομένους ἀπό τήν εὐθείαν ὁδόν τῆς ἀρετῆς.

Ἐπομένως ὁ χρόνος μας εἶναι ὅ,τι πολυτιμότερον ἔχομεν διὰ νὰ σωθῶμεν. Δι' αὐτό καὶ ὁ Ἄπ. τῶν Ἐθνῶν Παῦλος μᾶς παρακινεῖ, «*μή συγκοινωνεῖται τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάριοις τοῦ σκότους*» (Ἐφεσ. ε', 11). Τά ἔργα τοῦ

σκότους καί τῆς ἁμαρτίας δέν φέρνουν κανένα ἀπολύτως καρπὸν πνευματικόν καί ὠφέλιμον. Ἀντιθέτως σκοτίζουν τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου καί τὴν ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὸν Θεόν.

Ὁ Χριστιανὸς διὰ νὰ ἀποφύγῃ μίαν τέτοιαν θλιβεράν καί καταστροφικὴν κατάστασιν πρέπει νὰ ἐξετάζῃ σέ κάθε περίπτωσιν ποιό εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καί νὰ συμμορφώνεται πρὸς αὐτό. Ἡ τήρησις τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ ἀσφαλιστικὴ δικλῆς διότι μᾶς ὀδηγεῖ πλησίον τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ὡς πανταχοῦ παρὼν καί τὰ πάντα πληρῶν, γεμίζει καί τὸν δικόν μας χρόνον καί ζωὴν μέ τὴν παρουσίαν Του. Ἐξάλλου εἰς τὴν λατρείαν μας παρακαλοῦμε συνεχῶς τὸν Χριστόν νὰ μᾶς χαρίσῃ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς μας νὰ τὸν διέλθωμεν ἐν μετανοίᾳ καί εἰρήνῃ, δηλ. νὰ ζήσωμεν μακριὰ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καί ἐνωμένοι μαζί Του.

Πράγματι, **ἡ μετάνοια** μᾶς ὀδηγῆ εἰς τὴν διόρθωσιν, μᾶς ἀνασταίνει ἀπὸ τὴν νέκραν τῆς ἁμαρτίας καί μᾶς φωτίζει μέ τὸν θεῖον φωτισμὸν τοῦ Χριστοῦ. Διὰ νὰ εἶναι ὁμως ὁ ὑπόλοιπος χρόνος τῆς ζωῆς μας, χρόνος μετανοίας καί εἰρήνης, χρειάζεται νὰ τὸν ἀγιάζωμεν καί νὰ τὸν μεταμορφώσωμεν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Ἦδη ὁ χρόνος πού ζοῦμεν ὡς Χριστιανοί μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι ἐξαγιασμένος ἀπὸ τὰ γεγονότα τῆς Θείας Οἰκονομίας, τὰ ὁποῖα λαμβάνουν χώραν καθημερινά, δηλ. τῆς Γεννήσεως, τῆς Βαπτίσεως, τῆς Μεταμορφώσεως, τοῦ Πάθους, τῆς Ἀναστάσεως, τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου, καθὼς καί τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς. **Ἔτσι, τὸν χρόνον μας τὸν ἐξαγιάζωμεν, ἐκτός ἀπὸ τὴν καθαρότητα τῆς ψυχῆς μας καί μέ τὴν συμμετοχὴν μας εἰς τὰς καθημερινὰς ἀκολουθίας τῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ δι' αὐτῶν ζοῦμεν τὰ πῖό πάνω γεγονότα καί κάθε ὥραν καί στιγμὴν τῆς ἡμέ-**

ρας γίνεται στιγμή δοξολογίας προς τόν Θεόν. Αυτό γίνεται μέ τό **Μεσονυκτικόν**, τόν **Ώρθρον**, τάς **Ώρας**, τόν **Ἑσπερινόν**, τό **Ἀπόδειπνον**. Κυρίως, ὅμως, αὐτό ἐπιτυγχάνεται μέ τήν συμμετοχήν μας εἰς τήν Θεϊαν Λειτουργίαν, ἡ ὁποία σύμφωνα μέ τούς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας μας, εἶναι ἡ βίωσις τῆς ζωῆς τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, προγευσις τῆς αἰωνίου ζωῆς.

Πάντως, πρέπει νά καταλάβωμεν ὅτι ὁ χρόνος τῆς ζωῆς μας εἶναι σωτηριώδης καί ἔτσι πρέπει νά τόν θεωροῦμεν. Εἶναι χρόνος πού μπορεῖ νά μᾶς ἐξασφαλίσῃ τήν εὐλογημένην αἰωνιότητα, ἐνῶ ἡ κατασπατάλησίς του νά μᾶς ὀδηγήσῃ εἰς τήν αἰώνιον καταδίκην.

Κατά συνέπειαν, οἱ σπουδές τῶν παιδιῶν μας, τό ἐπάγγελμα, ἡ οἰκογενειακή ζωή, ἡ ψυχαγωγία, ἡ ἐλεύθερή μας ὥρα κλπ. πρέπει νά τοποθετοῦνται μέσα εἰς αὐτά τά πλαίσια. Νά ἐμπνέωνται ἀπό τόν νόμον τοῦ Θεοῦ καί νά θέτουν ὡς στόχον τήν αἰωνιότητα. Σ' αὐτό θά μᾶς βοηθήσῃ, ἐάν ὁ χρόνος μας, ἐκτός ἀπό τάς διαφόρους ἐνασχολήσεις, γεμίζει ἀπό τήν προσευχήν καί τήν μυστηριακήν ζωήν, ὥστε νά ἐλκύωμεν μέσα μας τήν χάριν καί τήν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ. Ἀντίθετα θά χάνωμεν τόν χρόνο μας ἄσκοπα. Θά τρέχωμεν ἀδήλως. Καί κάθε ἀπώλεια τοῦ χρόνου σημαίνει τήν αἰώνιον καταδίκην μας, δηλ. τήν ἀπώλειαν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἐάν ὄντως ἐπιθυμοῦμεν νά διέλθωμεν τό νέον ἔτος εὐτυχισμένα καί καλά, ὅπως εὐχόμεσθε καί διά τῶν συνεχῶν εὐχῶν πού δίνομε καί παίρνομε, θά πρέπη νά ζήσωμεν μέσα στά πλαίσια τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς ἐν εἰρήνῃ καί μετανοίᾳ, διά νά ἔχωμεν μέσα εἰς τήν προσωπικήν ἀλλά καί οἰκογενειακήν ζωήν μας τήν χάριν καί τήν εὐλογίαν τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ μας. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΩΣ*

ΕΡ.: Μέ τήν σημερινήν κατάστασιν πού επικρατεῖ εἰς τόν κόσμον καί μέ τήν ἀπομάκρυνσιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τήν Ἐκκλησίαν, ἐσεῖς σάν ἐξομολόγος καί πνευματικός πατέρας, θά μπορούσατε νά μᾶς πῆτε τί εἶναι ἐξομολόγησις καί ἄν μπορούσεν αὐτή νά βοηθήσῃ εἰς τό νά ἐπανεύρῃ ὁ ἄνθρωπος τόν δρόμον του καί νά πλησιάσῃ καί πάλιν τόν Χριστόν καί τήν Ἐκκλησίαν;

ΑΠ.: Ἡ Μετάνοια ἢ Ἐξομολόγησις εἶναι ἓνα ἀπό τά 7 Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας, τό ὁποῖον ἔλαβε τή σύστασή του ἀπό τόν ἴδιον τόν Κύριον. Γνωρίζοντας ὁ Χριστός τό εὐόλισθον τοῦ ἀνθρώπου καί τό ὅτι ἦτο ἀδύνατον νά διατηρήσῃ κανεῖς τό Βάπτισμα καθαρόν καί νά μή ἁμαρτήσῃ πλέον, συνέστησε τό **δεύτερο βάπτισμα, δηλ. τήν ἐξομολόγησιν**, μέ τήν ἐντολήν πού ἔδωσεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους Του, ὅταν ἔλεγε: *«λάβετε πνεῦμα Ἅγιον· ἄν τινων ἀφήτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται»*. Μέ τόν τρόπον αὐτόν, ὅταν ὁ χριστιανός ἁμαρτήσῃ, δηλ. ὅταν παραβῇ τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ καί μετανοήσῃ καί ἐξομολογηθῇ ἐνώπιον τῶν Ἀποστόλων ἢ τῶν διαδόχων τους, ὅπως εἶναι σήμερα οἱ πνευματικοί πατέρες, βάσει τῶν λόγων πού εἶπεν ὁ Κύριος, νά συγχωρήσουν τόν μετανοοῦντα· εἰς ἄλλην δέ

* Συνέντευξις εἰς τό Ρ.ΙΚ, τήν 8ην φεβρουαρίου 1990.

περίπτωσιν νά καταδικάσουν τόν ἀμετανόητον καί ἀδιόρθωτον. Ἀκριβῶς, διά τόν λόγον αὐτόν, ἡ Ἐκκλησία ὠρίσε τό Μυστήριον τοῦτο ὡς ἓνα ἀπό τά 4 ὑποχρεωτικά Μυστήρια, διότι δέν ὑπάρχει ἄνθρωπος πού νά ἔζησε μετά τό βάπτισμα καί νά μὴν ἔπεσεν εἰς μικρὴν ἢ μεγάλην παράβασιν τοῦ Θεοῦ Νόμου.

Ἔχοντας ὑπ' ὄψιν μας τά πιό πάνω, βγαίνει ἀβίαστα τό συμπέρασμα ὅτι ἡ ἐξομολόγησις, βοηθεῖ τά μέγιστα εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τοῦ ἀνθρώπου καί εἰς τὴν ἐπάνοδόν του εἰς τόν δρόμον τοῦ καθήκοντος καί τῆς σωτηρίας.

ΕΡ.: Ἐσεῖς πιστεύετε ὅτι ὅσοι ἐξομολογοῦνται τηροῦν πλέον τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ καί ἐπιδρᾷ ἡ ἐξομολόγησις εἰς τό νά μὴ ἁμαρτάνουν πλέον;

ΑΠ.: Ἴσως ἐδῶ θά πρέπει νά χωρίσωμεν ἐκείνους πού ἐξομολογοῦνται εἰς δύο κατηγορίας: Εἰς τὴν μίαν νά βάλωμεν ἐκείνους **πού πραγματικά μετανοοῦν** καί ἐξομολογοῦνται καί πού προσέρχονται μέ σταθεράν τὴν ἀπόφασιν νά μὴ ξαναπέσουν εἰς τά ἴδια καί πάλιν σφάλματα. Αὐτοὶ ἀσφαλῶς, μαζί μέ τὴν συγχώρησιν τῶν ἐξαγορευθέντων παίρνουν ἀπὸ τόν Θεόν, διά μέσου τοῦ Μυστηρίου τούτου, τόσῃν δύναμιν καί χάριν, οὕτως ὥστε νά μὴ ἐπανεέλθουν πλέον εἰς τὴν προτέραν ἁμαρτωλὴν κατάστασιν. Ἐδῶ θά ἤθελα νά ὑπενθυμίσω τά λόγια τοῦ Κυρίου πού εἶπεν ὅτι, *«χαρά γίνεται ἐν οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῶ μετανοοῦντι»*. Εἰς τὴν ἄλλην κατηγορίαν θά πρέπει νά βάλωμεν ἐκείνους **πού ἐξομολογοῦνται τυπικά** διότι ἔτσι ἐσυνήθισαν (καί δυστυχῶς αὐτοὶ εἶναι οἱ περισσότεροι) καί οἱ ὅποιοι ἐξομολογοῦνται ἢ διότι θά κοινωνήσουν καί κατὰ τό σύστημα πρέπει νά ἐξομολογηθοῦν ἢ διότι εἶναι Πάσχα ἢ διότι τυχαίως κάποιος πνευματικός, πού ἴσως νά ἔχη κάποιον ὄνομα, περνᾷ ἀπὸ τό μέρος πού εὐρίσκονται. Αὐτοὶ ἐξομολογοῦνται χω-

ρίς τήν πραγματικήν μετάνοιαν καί χωρίς τήν ἀπόφασιν νά μήν ἐπανεέλθουν καί πάλιν εἰς τά ἴδια. **Εἶναι μετάνοια ἐλλειπής καί πολλακίς ἐσφαλμένη καί, διά τόν λόγον αὐτόν, ἐνῶ ὁ πνευματικός τούς διαβάζει τήν συγχωρητικήν εὐχὴν ἢ ἀμετανόητός τους διάθεσις ἐμποδίζει τήν χάριν τοῦ Θεοῦ εἰς τό νά τούς βοηθήσῃ νά μή ἀμαρτήσουν καί πάλιν. Καί ἔχομε τό θλιβερόν φαινόμενο νά ἐξομολογῆται ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος καί νά λέγῃ πάντοτε τά ἴδια χωρίς κἄν νά ἐλαττώνη τά σφάλματά του.**

ΕΡ.: Μέ τά σημερινά δεδομένα οἱ Χριστιανοί προσέρχονται εἰς τό Μυστήριον τοῦτο καί εἶναι ἱκανοποιητικός ὁ ἀριθμός πού ἐξομολογοῦνται;

ΑΠ.: Παρ' ὅλον πού εἰς τήν Μονήν μας ἔρχονται πάρα πολλοί διά τόν σκοπόν αὐτόν, καί τοῦτο μᾶς ἱκανοποιεῖ, ἐάν ὅμως ἐρευνήσωμε γενικώτερα, κατά τήν ἰδικήν μου γνώμην, εἶναι πολύ λίγοι, πού ἐξομολογοῦνται, ἐν συγκρίσει μέ ὅσους φέρουν τό ὄνομα τοῦ Ὁρθοδόξου Χριστιανοῦ.

ΕΡ.: Ποιοί νομίζετε ὅτι εἶναι οἱ λόγοι πού οἱ περισσότεροι δέν ἐξομολογοῦνται;

ΑΠ.: Ἐσεῖς τί νομίζετε;

ΕΡ.: Ὅπως ἀκούω, οἱ περισσότεροι προφασίζονται ὅτι δέν ὑπάρχουν οἱ κατάλληλοι ἐξομολόγοι μέ τήν μόρφωσιν καί τήν ἀρετήν πού πρέπει νά ἔχουν.

ΑΠ.: Νά μοῦ ἐπιτρέψετε νά διαφωνήσω εἰς τό σημεῖον αὐτό. Εἶναι πολύ φυσικόν νά μήν ἔχουν ὅλοι οἱ ἐξομολόγοι τήν ἴδιαν μόρφωσιν καί τά ἴδια προσόντα διά τήν ὑπηρεσίαν αὐτήν. Ὑπάρχουν ὅμως, μέ τήν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἄρκετοί πνευματικοί πατέρες πού μποροῦν ἄνετα νά ἐξυπηρετήσουν τούς πιστούς καί εἰς τό σημεῖον αὐτό. Ὁ συλλογισμός αὐτός, πού ἀναφέρατε, δέν εἶναι

τίποτε άλλο παρά μία ένοχος πρόφασις διά νά καθησυχάσουν τήν συνείδησίν τους πού συνεχῶς τούς ένοχλεῖ καί τούς έλέγχει διά τίς άμαρτίες τους. **Ἐοκρινώτερος λόγος, εἰς τά ένενήντα τοῖς έκατόν, πού δέν πλησιάζουν εἰς τήν έξομολόγησιν εἶναι, ὅτι δέν θέλουν νά αφήσουν τήν άμαρτωλήν ζωήν τους καί τίς κακές τους συνήθειες.** Καί έχουν πληρέστατον δίκαιον. Γιατί νά έξομολογηθοῦν άφοῦ δέν θέλουν νά διορθωθοῦν; Ποῖον νόημα θά έχη ἡ έξομολόγησις, άφοῦ δέν υπάρχει μετάνοια καί άλλαγή ζωῆς; Καί έτσι τό αναβάλλουν. Τό αναβάλλουν διά τήν ήλικίαν τοῦ γήρατος. Καί ποῖος μᾶς έγγυᾶται ὅτι θά ζήσωμεν μέχρι τό γῆρας μας; Ἀπό τήν πείραν πού έχω, ὅποιος δέν έξομολογῆται ὅταν εἶναι νέος, οὔτε ὅταν γηράση θά έξομολογῆται. Ἀλλά καί ἄν άκόμη έξομολογηθῆ πιεζόμενος άπό τόν φόβον τοῦ θανάτου, ἡ τιοιούτη μετάνοια τίς περισσότερες φορές εἶναι έλλειπής καί δέν μπορεῖ νά προσφέρη τούς καρπούς τῆς μετανοίας.

Τίς πιό πολλές φορές ἡ άναβολή έκκολάπτει καί καλλιεργεῖ τήν ὀλιγοπιστίαν, ἡ ὁποία ὅταν μείνη ἐπί πολύ εἰς τήν ψυχήν τοῦ ανθρώπου γεννᾷ τήν άπιστίαν καί τόν ὄλεθρον.

ΕΡ.: Εἶπετε ὅτι τά 90% δέν έξομολογοῦνται διότι δέν θέλουν νά αφήσουν τήν άμαρτωλήν ζωήν τους, γιά τά άλλα ὅμως 10%, πού ἴσως νά εἶναι καί περισσότεροι, ποιοί εἶναι οἱ λόγοι πού δέν προσέρχονται στό τόσον άπαραίτητον διά τήν σωτηρίαν τοῦ ανθρώπου μυστήριον;

ΑΠ.: Ἐνας ἄλλος βασικός λόγος πού δέν έξομολογοῦνται οἱ ἄνθρωποι, εἶναι ἡ **ὑπερηφάνεια καί ὁ ἐγωϊσμός τους.** Ἐνῶ ὅταν έχουν ένα σωματικόν πάθος τρέχουν άμέσως εἰς τόν ἱατρόν καί ὄχι μόνον ὁμολογοῦν τήν ασθένειάν τους, πού τίς περισσότερες φορές προέρχεται άπό ἰδικά τους λάθη, αλλά καί γυμνώνουν τά μέλη

πού τούς πονοῦν πρὸς ἐξέτασιν, διὰ τὰ πνευματικά πάθη καὶ πληγές τους, ἐντρέπονται νά παρουσιαστοῦν καὶ νά τὰ ὁμολογήσουν ἐνώπιον τῶν πνευματικῶν ἱατρῶν, πού εἶναι οἱ πνευματικοὶ πατέρες καὶ ἐξομολόγοι.

ΕΡ.: Θά ἠθέλατε νά μᾶς πῆτε ποῦ ὀφείλεται αὐτή ἡ μεγάλη διαφορά τῆς διάθεσης τοῦ ἀνθρώπου, πού ἐνῶ εἰς τόν ἱατρόν προσέρχεται μέ τόσην προθυμίαν καὶ χωρίς ἀναβολήν, εἰς τόν Πνευματικόν Πατέρα δείχνει τόσην ἀμέλειαν καὶ ραθυμίαν;

ΑΠ.: Ὑπάρχει μεγάλη ἄγνοια διὰ τόν ρόλον τοῦ πνευματικοῦ ἱατροῦ, τοῦ ἐξομολόγου. Ἐάν οἱ Χριστιανοὶ ἐγνώριζον τὰ ἀγνά αἰσθήματα τοῦ ἐξομολόγου, πού ἀπορρέουν ἀπὸ τὴν πνευματικὴν του πατρότητα, τότε, ὅπως τὰ μικρὰ παιδιὰ πού τρέχουν κοντὰ στὸν πατέρα τους γιὰ νά βροῦν προστασίαν καὶ νά ἐκφράσουν τὰ αἰσθήματά τους, ἔτσι καὶ οἱ πιστοὶ θά ἔτρεχον εἰς τούς πνευματικούς τους πατέρες γιὰ νά βροῦν κατανόησιν καὶ βοήθειαν, ἀλλὰ καὶ γιὰ νά μοιραστοῦν ἀκόμη τὸν πόνον καὶ τὴν κατάθλιψιν πού τούς κυριεύει. Ὁ ἐξομολόγος εἶναι πάντοτε ὁ στοργικὸς πατέρας, ὁ μεγαλόψυχος καὶ ὁ γεμάτος ἀγάπην καὶ συμπάθειαν, πού εἶναι ἕτοιμος κάθε στιγμὴν νά συγχωρήσῃ τὸ μετανοημένον παιδί του, νά σηκώσῃ τὸ μεγάλο φορτίον τῆς ἁμαρτίας του καὶ νά τὸ βάλῃ μέσα στὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, τὴν αἰώνιον καὶ ἀναλλοίωτον.

ΕΡ.: Τί θά ἐσυστήνατε νά γίνῃ γιὰ νά ξεπεραστῇ αὐτή ἡ προκατάληψις πού ὑπάρχει γιὰ τούς πνευματικούς;

ΑΠ.: Ἡ ἐπικοινωνία καὶ συναναστροφή μέ ἀνθρώπους πού ζοῦν αὐτὴν τὴν πνευματικὴν ζωὴν, πού ζοῦν αὐτὴν τὴν ζωὴν τῆς μετανοίας, θά τούς βοηθήσῃ εἰς μεγάλον βαθμόν καὶ θά τούς ἀφαιρέσῃ τούς ἐνδοιασμούς ἐναντι τοῦ ἀπαραιτήτου αὐτοῦ μυστηρίου διὰ τὴν σωτηρίαν μας. Ὅπως δὲν μπορεῖ νά νοηθῇ γέννησις χωρίς πα-

τέρα, πολύ περισσότερο δέν μπορεί νά νοηθῆ ἀναγέννησις χωρίς πνευματικόν πατέρα. Ὁ ἐξομολόγος εἶναι ἐκεῖνος πού θά ὀδηγήσῃ τόν μετανοοῦντα νά ἀνέβῃ τά σκαλοπάτια τῆς μετανοίας καί νά γίνῃ δεκτικός τῆς θείας χάριτος.

ΕΡ.: Μήπως ὑπάρχουν καί ἄλλα μέσα πού μποροῦν νά βοηθήσουν τόν Χριστιανόν νά φθάσῃ στήν αἴθουσα τοῦ ἐξομολογητηρίου;

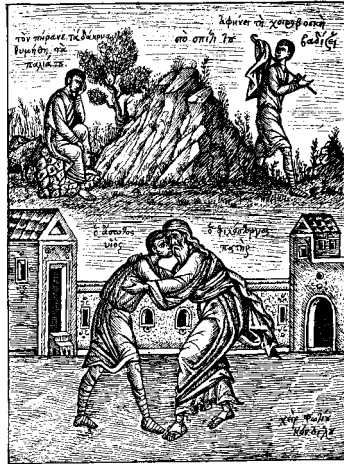
ΑΠ.: Βεβαίως ὑπάρχουν καί ἄλλα μέσα. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἐπιζητᾷ μέ πόθον τήν σωτηρίαν του καί προσεύχεται μέ ταπείνωσιν διά τόν σκοπόν αὐτόν, δέν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία ὅτι ὁ Θεός θά τόν βοηθήσῃ καί θά τόν ὀδηγήσῃ ἐκεῖ πού πρέπει, πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ πόθου του. Ἡ μελέτη τῶν θείων γραφῶν καί τῶν πατερικῶν κειμένων, συνοδευομένη μέ προσευχήν καί ταπείνωσιν, δέν εἶναι ποτέ δυνατόν νά μὴν εὔρῃ ἀνταπόκρισιν ἀπό τόν πολυεὐσπλαχνον Θεόν. *«Αἰτεῖτε καί δοθήσεται ὑμῖν. Κρούετε καί ἀνοιγήσεται ὑμῖν. Πᾶς γάρ ὁ ζητῶν εὕρισκει καί τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται»*, εἶπεν ὁ Κύριος.

ΕΡ.: Ὑπάρχουν μερικοὶ ἄνθρωποι, πού ἐνῶ κατὰ τά ἄλλα φαίνονται πολύ καλοί, εἰς τό θέμα τῆς ἐξομολογήσεως λέγουν ὅτι, δέν εἶναι ἀνάγκη νά ἐξομολογοῦνται καθ' ὅτι τά λέγουν προσευχόμενοι εἰς τόν Θεόν καί πιστεύουν, ὅτι ἀφοῦ μετενόησαν, ὁ Θεός θά τοὺς συγχωρήσῃ. Τί ἔχετε νά μᾶς πῆτε γιά αὐτούς τοὺς ἀνθρώπους;

ΑΠ.: Ὅπως ξέρω, αὐτήν τήν ἰδέαν τήν ὑποστηρίζουν οἱ προτεστάντες, οἱ ὁποῖοι ἀπορρίπτουν τό Μυστήριον τῆς ἐξομολογήσεως, ὅπως ἀπορρίπτουν καί τά ἄλλα. Καί κατὰ συνέπειαν, ἐκεῖνοι πού σκέπτονται μέ αὐτόν τόν τρόπον, χωρίς νά τό καταλάβουν, ἴσως, πέφτουν εἰς τήν αἵρεσιν τοῦ Προτεσταντισμοῦ καί ἔρχονται ἄκρως ἀντίθετοι πρὸς τήν Ὁρθόδοξον διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλη-

σίας μας. Διότι, ὅπως εἶπα καί προηγουμένως, ποῖος λόγος ὑπῆρχεν ὁ Κύριος νά δώσῃ τήν ἐξουσίαν εἰς τούς Ἀποστόλους νά συγχωροῦν ἁμαρτίες, ἐάν θά ἦτο δυνατόν νά παίρνει κανεῖς τήν ἄφεσιν διά τῆς μετανοίας καί τῆς προσευχῆς, ἀπ' εὐθείας ἀπό τόν Θεόν; Βλέπετε ὅτι ὁ Κύριος τό ἐθεώρησεν τόσον ἐπεῖγον αὐτό τό Μυστήριον, ὥστε ἀμέσως μετά τήν Ἀνάστασίν Του τό συνέστησε μέ τούς λόγους: «*Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον. Ἄν τινων ἀφήτε τάς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἄν τινων κρατῆτε κεκράτηνται*», καί πάλιν «*ὅσα ἄν λύσητε ἐπί τῆς γῆς ἔστε λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ*». Ἀλλά καί ἐπί εἴκοσι αἰῶνες μέ τό μυστήριον τῆς ἐξομολογήσεως ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας ἔδινεν τήν ἄφεσιν εἰς τούς μετανοοῦντας. Ἐπομένως ἐκεῖνοι πού ἔχουν ἀντίθετη γνώμην ὅπωςδῆποτε δέν εὐρίσκονται μέσα στό πνεῦμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Εὔχομαι νά κατανοήσωμεν ὅλοι μας τήν δύναμιν τούτου τοῦ Μυστηρίου, διότι χωρίς αὐτοῦ σωτηρία δέν ὑπάρχει.

Ο ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ*

Ὁ σημερινός ἄνθρωπος ζώντας μέσα σέ μία καθαρά ὑλιστική ζωή, μιά ζωή χωρίς Θεό, ἔχει χάσει τόν προσανατολισμό του. Μεγάλα καί πολλές φορές ἀπροσπέλαστα ἐρωτήματα τόν βασανίζουν. Τέτοια ἐρωτήματα εἶναι ὅπως, **ποιός εἶμαι; Ἄπό ποῦ ἔρχομαι; Ποῦ πηγαίνω; Ποιός εἶναι ὁ προορισμός μου; Ποιός εἶναι ὁ σκοπός καί τό νόημα τῆς ζωῆς μου;**

Στά ὑπαρξιακά αὐτά ἐρωτήματα τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου πολλοί προσπάθησαν νά δώσουν ἀπαντήσεις. Κανείς ὅμως δέν μπόρεσε νά δώσει ἱκανοποιητικές ἀπαντήσεις. Οἱ δέ «λύσεις», πού κατά καιρούς δίνονται ἀπό διάφορους φιλοσόφους, κοινωνιολόγους, ψυχολόγους κ.ἄ., συνήθως δημιουργοῦν εἰς τόν ἄνθρωπον περισσότερα ἀδιέξοδα ἀπό αὐτά πού ὑπόσχονται νά λύσουν. Συνεπῶς, εἰς τήν οὐσίαν τους, τά ἐρωτήματα καί τά προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου μένουν ἀναπάντητα.

Παρ' ὅλα αὐτά, οἱ ἀπαντήσεις εἰς τά ἀνωτέρω ἐρωτήματα δόθηκαν πλήρως μόνον ἀπό τόν Θεάνθρωπον Ἰησοῦν, ὁ ὁποῖος διά τῆς σαρκώσεώς Του μᾶς ἀπεκάλυψε τόν προορισμόν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ δέ τελεία αὐτή ἀποκάλυψις τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως μᾶς τήν

* Ὁμιλία εἰς τήν Γενικήν Συνέλευσιν τοῦ Ἰδρύματος «Ἅγιος Νεκτάριος», τήν 7ην Δεκεμβρίου 1997.

παρέδωσεν ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ὑπάρχει μέσα εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν, σάν λόγος τοῦ μόνου ἀληθινοῦ καὶ σοφοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας μας, πού εἶναι οἱ φωτισμένοι καὶ ἀκριβεῖς ἐρμηνευταί τοῦ λόγου αὐτοῦ.

Ἄς δοῦμε, λοιπόν, μέ προσοχή τί μᾶς λέει ἡ Ἁγία Γραφή γι' αὐτόν τόν προορισμόν.

Ὁ ἀρχικός προορισμός τοῦ ἀνθρώπου ἦτο ἡ ἠθική τελειώσις του καὶ ἐνωσις του μέ τόν Θεόν. Ὁ ἄνθρωπος ὅμως ἀπέτυχεν νά φθάσει εἰς τὴν τελείωσιν καὶ θέωσίν του, ἐπειδή πλανήθηκεν ἀπό τόν διάβολον καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ χέρια του, ἐπιφέροντας μέσα εἰς τὴν ζωὴν του δύο τραγικά γεγονότα: **Τόν θάνατον καὶ τὴν φθοράν.** Ἀπό τότε, ὁ νοῦς του καὶ ἡ καρδία του ἐσκοτίσθησαν, μέ ἀποτέλεσμα νά χάσει τόν προορισμόν του καὶ νά πλανᾶται εἰς τοὺς δρόμους τοῦ Ἐωσφόρου, δηλαδή τῆς ἁμαρτίας.

Μέ τὴν ἐνανθρώπησίν του ὁ Χριστός διέλυσε τὸ σκότος πού κυριαρχοῦσεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἔφερε τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, τὴν μοναδικὴν πηγὴν φωτός, πού φωτίζει κάθε ἄνθρωπον πού ἔρχεται πρὸς Αὐτόν (Ἰωάν. α', 9). Κατ' αὐτόν τόν τρόπον ἀπεκάλυψε πλήρως τόν προορισμόν τοῦ ἀνθρώπου.

Κατὰ τὰς σαφεῖς μαρτυρίας τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὁ ἄνθρωπος ἔχει προορισμόν τὴν τελειοποίησιν καὶ τόν ἁγιασμόν του σέ τέτοιον βαθμόν, ὥστε νά γίνῃ τέλειος, ὅπως τέλειος εἶναι ὁ Θεός. Ἡ ἐντολή τοῦ Κυρίου ἐν προκειμένῳ εἶναι ρητή: *«Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειος ἐστίν»* (Ματθ. ε', 48). Πρέπει λοιπόν ὁ ἄνθρωπος νά γίνῃ τέλειος, ὅπως ἀκριβῶς τέλειος εἶναι καὶ ὁ Πατέρας καὶ Δημιουργός του Θεός.

Ὁ ἁγιασμός καὶ ἡ τελειότης αὐτὴ εἶναι τὸ μοναδικόν θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἁπ. Παῦλος μᾶς λέγει: **«τοῦτο**

γάρ ἐστι θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμός ὑμῶν» (Α΄ Θεσ. δ΄, 3). Αὐτός δέ πού ἀθετεῖ αὐτό τό θέλημα καί ὀδηγεῖται σέ ἄλλους δρόμους, τότε, «οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλά τόν Θεόν τόν καί δόντα τό Πνεῦμα αὐτοῦ τό Ἅγιον εἰς ὑμᾶς» (Α΄ Θεσ. 4, 8).

Τί ἐννοοῦμεν, ὅμως, ὅταν λέμε νά γίνουμε ἅγιοι; Ἡ ἀγιότητα δέν εἶναι κάτι τό ἐξωτερικό, ἀλλά ἡ ἐσωτερική πνευματική ἀναγέννησις τοῦ ἀνθρώπου. Νά ὁμοιάσωμεν δηλαδή πρὸς τόν χαρακτήρα, τήν ἀγιότητα, τήν δικαιοσύνην, τήν πραότητα, τήν ταπείνωσιν, τήν ἐλεημοσύνην καί τήν καθαρότητα, ἀλλά καί στήν ἐνδοξον κατάστασιν τοῦ Χριστοῦ. Μέ ἄλλα λόγια, νά μορφωθεῖ μέσα μας ὁ Χριστός (Γαλ. δ΄, 19). Διότι μόνον ὁ τελειοποιηθεὶς ἄνθρωπος θά μπορέσῃ νά δῆ τόν Θεόν. Καί εἰς αὐτό τό θέμα ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, διά τοῦ Ἁπ. Παύλου, εἶναι ξεκάθαρος. Μᾶς λέγει λοιπόν: «**Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καί τόν ἁγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τόν Κύριον**» (Ἐβρ. ια΄, 14). Νά ἐπιδιώκετε, λέγει, νά ἔχετε εἰρήνην μέ ὅλους. Νά ἐπιδιώκετε καί τόν ἁγιασμόν καί τήν καθαρότητα τῆς καρδίας ἀπό κάθε πάθος, διότι χωρὶς τόν ἁγιασμόν κανεὶς δέν θά δῆ τόν Κύριον.

Αὐτός δέ πού καθαρίζεται ἀπό τά πάθη καί τίς ἁμαρτίες του καί ἐνώνεται μέ τόν Θεόν, μεταμορφώνεται ἐσωτερικά, δηλαδή ἠθικῶς, καί ἐξωτερικά, δηλαδή σωματικῶς.

Πῶς θά κατορθώσῃ ὅμως ὁ ἄνθρωπος τόν ἁγιασμόν του καί δι' αὐτοῦ τόν ἐπί γῆς προορισμόν του;

Γιὰ νά εἰσέλθῃ κανεὶς εἰς τήν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, δέν φθάνει νά λέγῃ «Κύριε, Κύριε», καί ταυτόχρονα νά ἐργάζεται τήν ἁμαρτίαν. Πρέπει νά ἐργάζεται τίς ἐντολές τοῦ Κυρίου. «*Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τήν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τό θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς*» (Ματθ. ζ΄, 21).

Ὁ κάθε πιστός ἔλαβε ἀπό τόν Χριστόν ἓνα χάρισμα, τό ὁποῖον καλεῖται νά αὐξήσῃ· δέν φθάνει νά εἶναι καλός οἰκονόμος, δηλαδή νά φυλάττῃ τό χάρισμα καί νά μὴν τό οἰκειοποιεῖται. Πρέπει νά τό αὐξήσῃ καί νά εἶναι καί φρόνιμος δοῦλος τοῦ Βασιλέως Χριστοῦ.

Ὁ Ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος, λέγει ὅτι μακάριος δέν εἶναι ἐκεῖνος πού ἀποφεύγει ἀπλῶς τό κακόν, ἀλλά ἐκεῖνος πού ταυτόχρονα πράττει καί τό ἀγαθόν. Εἰς τόν πνευματικόν ἀγώνα, εἰς τόν ἀγώνα διά τήν ἀγιότητα δέν ἀρκεῖ κάποιος νά λέγῃ ἀπλῶς εἰς τόν ἀντίδικον *«ὑπάγε ὀπίσω μου σατανᾶ»*, ἀλλά χρειάζεται ἀκόμη νά ἀγωνίζεται διά τῶν ἀρετῶν καί δὴ τῆς ταπεινώσεως ἐναντίον του διά τήν ἀγάπην τοῦ Κυρίου.

Ἡ δόξα τοῦ Χριστιανοῦ καί ὁ πλοῦτος του εἶναι τά πνευματικά ἀγαθά, τά ὁποῖα κατακτῶνται μέσῳ τῆς τήρησης τῶν ἀγίων ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Αὐτό προϋποθέτει πόνους, ἰδρῶτες, δοκιμασίες καί πολλούς ἀγῶνες. Τό ὅλον ὅμως, δηλαδή ἡ ὀλοκλήρωσις καί τελειότης, εἶναι διά τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ πού ἐπιτυγχάνεται.

Οἱ ἀρετές ὅμως, χωρίς τήν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δέν σώζουν τόν ἄνθρωπον. «Ἀρετές» μποροῦν νά ἔχουν καί οἱ αἰρετικοί καί ὅλοι οἱ ἁμαρτωλοί ἄνθρωποι, χωρίς ὅμως νά ἐξασφαλίζουν τήν σωτηρίαν τους. Ὅσες «καλές πράξεις» δέν γίνονται μέσα εἰς τό πνεῦμα τῆς μετανοίας καί τῆς ταπεινώσεως, ἀλλά μέ τό πνεῦμα τῆς αὐτοδικαιώσεως, ὅπως εἰς τήν περίπτωσιν τοῦ Φαρισαίου, χωρίζουν περισσότερο τόν ἄνθρωπον ἀπό τόν Θεόν. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς μᾶς διδάσκει ὅτι *«τοῦ Θεοῦ μή ἐνεργοῦντος ἐν ἡμῖν πᾶν τό παρ' ἡμῶν γενώμενον ἁμαρτία»*. Μπορεῖ κάποιος νά κάνῃ ἐλεημοσύνη, νά νηστεύῃ, νά ἐγκρατεῦται, νά ἐπισκέπτεται πτωχοῦς καί ἀσθενεῖς κλπ., ἀλλά ἐπειδή δέν ἔχει πνεῦμα ταπεινώσεως καί δέν συνδέεται ὀρθά μέ τόν Χριστόν καί μυστηριακά

μέ τήν Ἐκκλησίαν Του, εἶναι χωρισμένος ἀπό τόν Θεόν καί συνεπῶς ὅλη του ἡ ζωή, ἔστω καί ἐάν ἔχη νά παρουσιάση ἀρετές, εἶναι ἀμαρτωλή. Δηλαδή, **τά ἔργα τοῦ ἀνθρώπου** ὅσον καλά καί ἐάν εἶναι, εἶναι ἀνθρώπινα καί δέν ἔχουν ἀντίκρουσμα ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ. Ἐνῶ **τά ἔργα τοῦ Ὁρθοδόξου Χριστιανοῦ**, πού εἶναι ἐνωμένος μέ τά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, τά ἔργα του λαμβάνουν πνευματικήν ὑπόστασιν καί γίνονται ἔργα Χριστοῦ, Θεανθρώπινα.

Συνεπῶς, ὅσα καλά ἔργα καί ἐάν ἔχη ἓνας ἄνθρωπος δέν μπορεῖ νά πῆ εἰς τόν Χριστόν, *«ἔκαμα αὐτά τά ἔργα, ἄρα εἶσαι ὑποχρεωμένος νά μέ βάλῃς εἰς τόν Παράδεισον»*, διότι *«οὐκ ἐξ ἔργων δικαιοθήσεται πᾶσα σὰρξ»* ἀλλά, ὁ *«δίκαιος ἐκ πίστεως σωθήσεται»* κατά τόν Ἀπόστολον Παῦλον (Ρωμ. γ', 20-22, Γαλ. γ', 11).

Οἱ ἅγιοι Πατέρες μας, οἱ ὁποῖοι ἐβίωσαν εἰς ὅλον τους τό μεγαλεῖον τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ, μᾶς μιλάνε γιά δύο εἴδη ἐντολῶν: Τίς **σωματικές καί τίς πνευματικές**.

Σωματικές, εἶναι ὅπως ἡ νηστεία, ἡ ἀγρυπνία, ἡ ἐργασία διά νά μήν ἐπιβαρύνῃ κανεῖς τούς ἄλλους, ἡ προσευχή, ἡ μελέτη τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, ἡ ἐγκράτεια καί τά παρόμοια. **Πνευματικές**, εἶναι ὅπως ἡ ταπείνωσις, ἡ ἀγάπη, ἡ μακροθυμία, ἡ πραότητα, ἡ εἰρήνη, ἡ χαρά, ἡ πίστις, ἡ πραότης κ.ἄ. Ἐάν λοιπόν συμβῆ ἐξ αἰτίας κάποιας ἀνάγκης, ὅπως ἀσθένεια ἢ κάτι ἄλλο, νά μήν μπορέσουμε νά ἐκτελέσουμε τίς σωματικές ἀρετές, πού ἀναφέραμε, ὁ Κύριος μᾶς συγχωρεῖ, καθότι γνωρίζει τίς δικαιολογημένες αἰτίες, ἐνῶ ἂν δέν ἐκτελοῦμε τίς πνευματικές δέν θά ἔχουμε καμμίαν δικαιολογίαν ἐνώπιον τοῦ φοβεροῦ κριτηρίου τοῦ Κυρίου μας. Διότι δέν ὑπάρχει καμμία ἀνάγκη πού νά δικαιολογεῖ τήν μή ἐκτέλεσίν τους.

Ἄς πάρουμε ὀρισμένες ἐντολές καί ἄς τίς δοῦμε πῶς συγκεκριμένα.

Οί περισσότεροι Χριστιανοί, **νηστεύουν** κατά τάς περιόδους πού ἔχει θεσπίσει ἡ ἅγια μας Ἐκκλησία. Πῶς ὁμως νηστεύουν; Πολλοί γογγύζουν καί παραπονοῦνται ὅτι εἶναι πολλές οἱ ἡμέρες. Ἄλλοι, ὅτι εἶναι πολύ βαρειές οἱ νηστεῖες πού καθώρισαν οἱ ἅγιοι Πατέρες. Ἄλλοι πάλιν, νηστεύουν κατ' ἐπιλογήν. Δηλαδή, εἴτε ἐπιλέγουν ἀπό μόνοι τους ποιά φαγητά θά τρῶνε καί ποιά θά νηστεύουν ἢ ἀκόμη ἐπιλέγουν τίς ἡμέρες πού θά νηστεύουν. Συχνά ἀκοῦμε: *«Ἐγὼ θά νηστεύω τὴν πρώτην καί τὴν τελευταίαν ἑβδομάδα ἢ, θά νηστεύω μόνον Τετάρτην καί Παρασκευήν»* κλπ. Τέλος, οἱ περισσότεροι, νηστεύουν τάς τροφάς κατὰ γράμμα, ἀλλά ὄχι καί τὴν φθοροποιόν ἁμαρτίαν. Οἱ πῖο πάνω τρόποι νηστείας, ὄχι μόνον δέν εἶναι τήρησις τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, ἀλλά ἴσως καί ἡ χειροτέρα παραβίασίς της, ἀφοῦ κανένα πνευματικόν ὄφελος δέν ἀποκομίζει ὁ Χριστιανός. Δι' αὐτόν τόν λόγον καί ὁ **Μ. Βασίλειος** γράφει: *«Διότι ποῖον ὄφελος ἐάν ἀπέχης ἀπὸ τροφάς, ἀλλὰ τρώγεις διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ἀκολασίαν τῆς μοιχείας ἢ μέ τὴν θέλησίν σου ἀκούεις διὰ τῶν ὄτων ματαίας καί διαβολικὰς φωνάς; Δέν ὀφελεῖ καθόλου νά ἀπέχης ἀπὸ τροφάς, ὅμως νά μὴν ἀπέχης ἀπὸ τὴν ἔπαρσιν τῆς ὑψηλοφροσύνης, τῆς κενοδοξίας καί κάθε πάθους. Ἡ τί ὀφελεῖ βεβαίως νά εἶσαι ἐγκρατής εἰς τάς τροφάς, ἀλλὰ νά μὴν ἀπέχης ἀπὸ πονηροῦς λογισμοῦς... Ἄς γίνωμε λοιπόν ἐγκρατεῖς εἰς ὅλα αὐτά, διὰ νά μὴν ἔλθῃ ποτέ εἰς ἡμᾶς ἡ κατηγορία τοῦ Κυρίου, ὅτι διυλίζομεν τὸν κώνωπα καί καταπίνομεν τὴν κάμηλον».*

Μίαν ἄλλην ἐντολήν πού μᾶς ἔδωσεν ὁ Θεός καί ἡ ἅγια Του Ἐκκλησία, εἶναι αὐτὴ **τῆς προσευχῆς καί τοῦ ἐκκλησιασμοῦ**. Ὅλοι οἱ Χριστιανοί παραδέχονται καί ὁμολογοῦν τὴν ἀναγκαιότητά τους καί τὴν πνευματικὴν ὀφέλειαν πού ἀποκομίζουν ἀπ' αὐτά. Ἐν τούτοις πολὺ ὀ-

λίγοι είναι αυτοί που τά ζούν μέ συνέπειαν. Πόσοι σηκώνονται πρωϊ γιά νά πᾶνε νωρίς εἰς τήν Ἐκκλησίαν, διά νά ἀκούσουν τόν Ὁρθρον καί νά προετοιμαστοῦν καταλλήλως διά νά συμμετάσχουν εἰς τήν Θεϊαν Λειτουργίαν; Πόσοι ἔχουν πρόγραμμα εἰς τήν καθημερινήν τους ζωήν, ὥστε νά ἀρχίζουν καί νά τελειώνουν τήν ἡμέραν τους μέ προσευχήν; Ἡ πόσοι θυσιάζουν ἀπό τήν ἀνεσίαν τους, τήν διασκέδασι, τήν τηλεόρασι διά νά ἐπικοινωνήσουν μέ τόν Θεόν; Πόσοι ἀκόμη θυσιάζουν τό κυνήγι τῆς Κυριακῆς διά νά ἔλθουν σέ κοινωνία μέ τόν Κύριόν τους;...

Ἀδελφοί μου, ἡ προσευχή εἶναι τό μέτρον τῆς πνευματικότητός μας. **Ὅσο περισσότερον κανεῖς ἀγαπᾷ τόν Θεόν, τόσον περισσότερον προσεύχεται. Καί ὅσον περισσότερον προσεύχεται τόσον περισσότερον ἀγαπᾷ τόν Θεόν.**

Μιά τρίτη ἐντολή, εἶναι αὐτή τῆς ἀγάπης: *«Ἐντολήν καινήν δίδωμι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καί ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοί μαθηταί ἐστε, ἐάν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις»* (Ἰωάν. ιγ', 34-35). Ἐχομεν ὁμως ἀγάπην; Ὅταν οἱ ἄλλοι μᾶς φταῖνε ἐμεῖς τούς συγχωροῦμεν; Ὅταν κατακρίνωμεν ἢ συκοφαντοῦμεν καί διαβάλλομεν τούς συνανθρώπους μας, ἔχομεν ἀγάπην;

Τό νά ἀγαπᾷ κανεῖς αὐτούς που τόν ἀγαποῦν εἶναι φυσικόν. Τό νά ἐχθρεύεται αὐτούς που τόν εὐεργετοῦν εἶναι παρά φύσιν. Νά ἀγαπᾷ ὁμως κανεῖς αὐτούς που τόν ἐχθρεύονται, τόν συκοφαντοῦν, τοῦ κάνουν μέγαν κακό, εἶναι ὑπέρ φύσιν κατάστασις. Ἀκριβῶς, αὐτό τό ὑπέρ φύσιν συνιστᾷ τό Εὐαγγέλιον, δηλ. ὁ αἰώνιος λόγος τοῦ Χριστοῦ: *«πλήν ἀγαπᾶτε τούς ἐχθρούς ὑμῶν καί ἀγαθοποιεῖτε καί δανείζετε μηδέν ἀπελπίζοντες...»* (Λουκ. στ', 35).

Ἡ πορεία, τό λοιπόν, πρὸς τὴν ἀγιότητα καὶ τὴν ἠθικὴν τελείωσιν τοῦ πιστοῦ εἶναι ἀνοδική. Γι' αὐτό καὶ ὁ Χριστιανὸς δέν πρέπει νά ὑπολογίζη κόπους. Πρέπει νά περιφρονῇ τούς κινδύνους, ὅπως ἀκριβῶς κάνει καὶ ὁ γεωργὸς καὶ νά σκέπτεται μόνον τὴν καρποφορίαν. Παράλληλα, θά πρέπει νά γνωρίζη καὶ τὸν τρόπο πού θά ἀγωνίζεται διὰ νά φθάσῃ εἰς τὴν τελειότητα. Ὅπως εἶπαμε, ἡ πορεία μας εἶναι ἀνοδική καὶ παρομοιάζεται μέ τὴν σταδιακὴν ἀνοδὸν μίας «κλίμακος», ἡ ὁποία ἔχει πολλὰ σκαλοπάτια. Τό ἓνα μέρος της εὐρίσκεται ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, ἐνῶ τό ἄλλον εἰς τὸν οὐρανόν. Ἔτσι λοιπόν, πρέπει αὐτοὶ πού ἀρχίζουν τὴν ζωὴν τῆς ἀρετῆς, νά θέτουν τὰ πόδια τους εἰς τὰς πρώτας βαθμίδας τῆς κλίμακος καὶ ἀπὸ ἐκεῖ νά ἀνεβαίνουν εἰς τὰς ἐπομένας, ἕως ὅτου, διὰ τῆς βαθμιαίας προκοπῆς ἀνεβοῦν εἰς τό ὕψος, ὅπου εἶναι δυνατόν νά φθάσῃ ὁ ἄνθρωπος. Λέγει δέ σχετικῶς ὁ **Μ. Βασίλειος**: *«Ὅπως λοιπόν εἰς τὴν κλίμακα τό πρῶτον ἀνάβασμα γίνεται ἀπὸ τὴν ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὴν γῆν, ἔτσι καὶ εἰς τὴν κατὰ Θεὸν πολιτείαν ἀρχὴ τῆς προκοπῆς εἶναι ὁ χωρισμὸς ἀπὸ τὸν κόσμον τῆς ἁμαρτίας. Καὶ γενικῶς κάθε ἀποφυγὴ εἶναι εὐκολωτέρα ἀπὸ ὅποιανδήποτε πράξιν».*

Οἱ ἅγιοι συνιστοῦν, ὅτι πρέπει κανεὶς εἰς τὴν ἀρχὴν νά πιστεῦν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας του καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας του καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τους εἰς τὸν Κύριον. Ἔπειτα νά παραδίδῃ τὸν ἑαυτόν του ἐξολοκλήρου εἰς τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ. Τό ἐπόμενο σκαλοπάτι εἶναι ἡ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα πού τὸν κρατοῦν δέσμιον εἰς τὸν κόσμον τῆς ἁμαρτίας. Τέλος, παραδίδεται ὁ ἴδιος ἐξολοκλήρου εἰς τὴν ἀγάπην καὶ τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ γίνεται ἡ ζωὴ του, ζωὴ τοῦ Χριστοῦ. Τότε μπορεῖ νά ἐπαναλαμβάνῃ μαζί μέ τὸν Ἄπ. Παῦλον *«ζῶ δέ οὐκέτι ἐγώ, ζεῖ δέ ἐν ἐμοί Χριστός».*

Συμπέρασμα, λοιπόν, αδελφοί μου. Ὁ προορισμός μας, ὁ σκοπός τῆς δημιουργίας μας, εἶναι νά συμμετάσχουμε εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Νά συνδοξαζώμαστε μετὰ πάντων τῶν ἁγίων εἰς τὴν αἰώνιαν μακαριότητα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Αὐτό θά τό πετύχουμε, ἐάν καταφέρουμε νά καθαρίσουμε τούς ἑαυτούς μας ἀπό τὰ φθοροποιά πάθη καί τίς ἁμαρτίες. Ἡ δέ καθαρότης αὐτή ἐπιτυγχάνεται μόνον μέσφ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ.

Εὐχομαι, ἡ Χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καί Πατρός καί ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νά κατοικῆ εἰς τὰς καρδίας μας καί νά μᾶς ὀδηγῆ εἰς τὴν ἀγιότητα, διὰ τῆς ὁποίας θά ἀξιωθῶμεν τῆς αἰωνίου Βασιλείας Του. Ἀμήν.

